

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

David Dusík

Fotografické výstavy v Galerii v podloubí v Olomouci

teoretická bakalářská práce

Opava 2012

FOTOGRAFICKÉ VÝSTAVY V GALERII V PODLOUBÍ
V OLOMOUCI

PHOTOGRAPHY EXHIBITIONS
IN THE PODLOUBÍ GALLERY IN OLOMOUC

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí bakalářské práce: Prof. PhDr. Vladimír Birgus

Oponent: Prof. Mgr. Jindřich Štreit

DAVID DUSÍK

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

Opava 2012

Abstrakt

Tato práce se zabývá zmapováním fotografických výstav v Galerii v podloubí v Olomouci od jejího vzniku v roce 1968 až do ukončení jejího provozu v roce 1991. Tato prostorově spíše komorní galerie hrála v období normalizace důležitou úlohu v kulturním životě nejen města Olomouce, ale svým dramaturgickým záběrem i v celém Československu. Často se tam uváděly první výstavy začínajících autorů, ještě neznámých. Mnozí z těchto autorů se zanedlouho stali výraznými postavami československé fotografie, kteří svou tvorbou ovlivnili její směřování a trendy.

Abstract

This work provides mapping of photography exhibitions in the Podloubí Gallery in Olomouc, Czech Republic, since its rise in 1968 until it had been closed up in 1991. In the normalization period, this spatially rather cabinet-like gallery played an important role in the cultural life of the Olomouc town, but also – thanks to its dramaturgical scope – of the whole Czechoslovakia. Often, debuting and – in those days – still unknown authors ran their first exhibitions here. In a short period of time, many of them became significant figures of Czechoslovakian photography, influencing its direction and trends.

Klíčová slova / Keywords

Galerie v podloubí, Galerie pod podloubím, ARS klub Olomouc, skupina DOKUMENT, Marcela Korhoňová-Škvařilová, Ivo Škvařil, Vladimír Birgus, Petr Dvořáček, Oldřich Šembera, Milena Valušková, Yvonna Boháčová, Hana Myslivečková, Jiří Valoch, Ladislav Daněk, Vladimír Havlík

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
DUSÍK David	Purkrabská 8, Olomouc	F070942

TÉMA ČESKY:

Fotografické výstavy v Galerii v podloubí v Olomouci

NÁZEV ANGLICKY:

Photography exhibitions in the Podloubí Gallery in Olomouc

VEDOUcí PRÁCE:

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS - ITF

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Zmapovat fotografické výstavy v Galerii v podloubí v Olomouci od roku 1968 do roku 1991. Zhodnotit roli galerie v období normalizace. Badatelsky prozkoumat dostupné zdroje informací ve veřejných i soukromých archivech a dobovém tisku.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Petr Balajka, Vladimír Birgus, Antonín Dufek a jiní: Encyklopedie českých a slovenských fotografů. ASCO. Praha 1993.
Štěpánka Bielešová, Pavla Vrbová, Pavel Zatloukal: Civilizované iluze, fotografická sbírka Muzea umění Olomouc. Muzeum umění Olomouc - Muzeum moderního umění. Olomouc 2012.
Štěpánka Bielešová: Nechci v kleci! České a slovenské umění 1970-1989 ze sbírek Muzea umění Olomouc. Muzeum umění Olomouc - Muzeum moderního umění. Olomouc 2008.
Vladimír Birgus, Miroslav Vojtěchovský: Česká fotografie 90. let. Kant. Praha 1998.
Vladimír Birgus: Fotografie absolventů FAMU, katalog výstavy. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. Praha 1987.
Vladimír Birgus, Jindřich Štreit, Ladislav Daněk, Michal Macků: Michal Macků - GELÁŽE / GELLAGES. Katalog výstavy. Galerie Caesar. Olomouc 1996.
Ladislav Daněk, Pavel Zatloukal a jiní: Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969-1989. Muzeum umění Olomouc - Muzeum moderního umění. Olomouc 2009.
Antonín Dufek: Skupina Dokument - fotografie. Katalog výstavy. Galerie mladých Brno. Brno 1987.
Michal Janata, Ladislav Daněk: Tomáš Vázan. Fotografie z let 1975-1997. Katalog výstavy. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.
Tomáš Ježek, Jiří Vícha, Ladislav Daněk: Jiří Vícha. Verše psané pro mlčení... fotografie Tomáš Vázan. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.
Tomáš Pospěch: Vladimír Birgus Císař nevyhovitelného / Something Unspeakable. Kant. Praha 2003.
Helena Rišlinková, Lucia Lendelová, Tomáš Pospěch: Česká a slovenská fotografie osmdesátých a devadesátých let 20. století. Muzeum umění Olomouc. Olomouc 2002.

Podpis studenta:

Datum:

Podpis vedoucího práce:

Datum:

Podpis vedoucího katedry:

Datum:

Poděkování

Mé poděkování patří všem, kteří mi poskytli rozhovory, archivní materiály, vzpomínky a čas. Jsou to především manželé Marcela a Ivo Škvařilovi, Jindřich Štreit, Milena Valušková, Rostislav Valušek, Ladislav Daněk, Oldřich Šembera, Jana Vážanová, Noemi Záleská, Vladislav Galgonek a další. Dále děkuji prof. Vladimíru Birgusovi za podnětné připomínky, odborné vedení a rady při vzniku práce. A také děkuji za pomoc, podporu a trpělivost i svým nejbližším.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně za použití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

Souhlas

Souhlasím, aby tato práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do Umělecko-průmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách www.itf.cz.

David Dusík
V Opavě dne 31. května 2012
© 2012 David Dusík
Institut tvůrčí fotografie FPF
Slezská univerzita v Opavě

Obsah

Galerie v podloubí v kontextu doby (historické zasazení)	8
Okolnosti okolo založení galerie	10
Galerijní rady	12
Rekonstrukce seznamu fotografických výstav v Galerii v podloubí	13
Vybrané výstavy Galerie pod podloubím	16
Rok 1970	
Miloslav Požár	16
Rok 1971	
Vladimír Birgus	16
Výtvarné práce klubu mladých autorů	17
Rok 1972	
Ivo Škvařil a Jiří Doležel	18
Jana Ployharová, Vladimír Birgus, Pavel Danel	18
František Maršálek	20
Mládí a svět	20
Rok 1973	
Ladislav Hovorka, Libor Kousal / Ultrafialová katastrofa	21
Dana Vitásková a Miroslav Myška – LIPTOVSKÁ TEPLIČKA	23
Ivo Škvařil a Antonín Kolek	24
Rok 1974	
Jana Ployharová	25
Jeune Camera International Luxembourg	25
Petr Klimpl – Mizející svět	27
Vladimír Birgus, Josef Pokorný	27
Milena Valušková	29
Rok 1975	
Jaroslav Kučera	30
Jindřich Štreit – Romové bez romantiky	30
Tomáš Vážan	31
Antonín Kolek	32
skupina Objekt	32
Milena Valušková	33
Rok 1976	
Miloš Jiránek	35
Vladislav Galgonek, Antonín Válek	35
Michal Tůma – Řeka a Ona	35
Vladimír Birgus	37
Rok 1977	
Miroslav Ambroz, Antonín Halaš	38
Dušan Firák	39
Vojtěch Písařík – Tváře sportu	39
Ludmila a Antonín Kolkovi, tapiserie, fotografie	40
Skupina Dokument (Petr Klimpl, Josef Pokorný), Fotografie nerozhodujícího okamžiku	41
10 mladých fotografů	41
Rok 1978	
Skupina Epos – Jiří Horák, Rostislav Košťál, František Maršálek, Petr Sikula	43
Dana Kyndrová	44
Vladimír Merta	45
Jindřich Štreit – Divadlo života	46

Rok 1979	
Vladimír Birgus.....	47
Milena Valušková	47
Pavel Hečko – Sestry.....	48
Michal Tůma.....	48
Jaroslav Kučera.....	49
Rok 1980	
Jaromír Čejka.....	50
Jarmila Fišerová (Praha), Děti / Zdeněk Fišer (Praha), Studenti	50
Rok 1981	
Viktor Kolář	51
Tomáš Vážan	52
Rok 1982	
Antonín Braný – Jiří Kovanic	53
Miroslav Machotka	54
Rok 1984	
Jiří Víšek.....	55
Martin Hruška.....	56
Rok 1985	
Vladimír Birgus.....	57
Mária Kudasová – Sny a situace	59
Miloslav Požár.....	60
Rok 1986	
Vladimír Havlík, Fotozáznamy.....	61
Magda a Martin Vybíralovi	62
Dana Cabanová, Martin Stein.....	63
Rok 1987	
Výtvarný obor lidové školy umění v Olomouci	64
Miroslav Sychra	66
Rok 1988	
Roman Muselík	68
Hana Hamplová.....	69
Jiří Šigut – Fotografie 1985–87	69
Rok 1989	
Noemi Záleská.....	70
Tomáš Vážan	71
Ľubo Stacho	71
Václav Stratil v Olomouci	72
Rok 1990	
Rok 1991	
Michal Macků – fotografie, geláže	74
Rozhovory	76
Přepis rozhovoru Davida Dusíka s Marcelou a Ivo Škvařilovými.....	76
Přepis rozhovoru Davida Dusíka s Milenou Valuškovou	78
Písemný rozhovor Davida Dusíka s Ladislavem Daňkem o Galerii pod podloubím	80
Písemný rozhovor Davida Dusíka s Petrem Klimplem o Galerii pod podloubím	81
Přepis rozhovoru s Vladimírem Birgusem	82
Písemný rozhovor s Ilonou Chválovou.....	84
Význam galerie v její době a dnes	85
Seznam použité literatury	86
Jmenný rejstřík	88

Galerie v podloubí v kontextu doby (historické zasazení)

Spolu s politickou situací se v 60. letech postupně uvolňovala také společenská nálada. Za dobu působení Antonína Novotného, byť mnohdy proti jeho vůli, došlo alespoň částečně k rehabilitaci osob nespravedlivě odsouzených v procesech 50. let, což všeobecně přispívalo k vyčištění atmosféry a liberalizaci života společnosti. V tomto uvolněném ovzduší se dařilo kultuře, vznikala malá nová divadla, například divadlo SEMAFOR v roce 1959, Divadlo Na zábradlí v roce 1958, STUDIO Y v roce 1963, v Brně DIVADLO HUSA NA PROVÁZKU, které funguje od roku 1967 a další. V Olomouci vzniklo v roce 1968 Divadlo hudby, jako pobočka pražského Divadla hudby, při kterém vznikla také Galerie Divadla hudby, o jejíž výstavní program se od jejího vzniku do roku 1972 staral Richard Pogoda (1922–1991). Od roku 1972 měl Galerii Divadla hudby na starosti Pavel Herynek (*1943), kterému se zde podařilo uspořádat mnohé zajímavé fotografické výstavy. Uvedl zde například Josefa Sudka, Viléma Reichmanna, Václava Chocholu, Bohdana Holomíčka, Jindřicha Štreita a další.¹ Vedle Divadla hudby vznikala i olomoucká amatérská divadla, např. DEX-klub (Divadlo experimentu) v roce 1966, okolo něhož se pohybovali Pavel Dostál, Richard Pogoda a Jaroslav Göbl a kde hostovali mimo jiných také Karel Kryl, Miroslav Horníček, Ivan Vyskočil a další.

Výtvarná kultura v Olomouci byla spoluvytvářena a směřována teoretiky a současně studenty oborově vzdělanými, ale i amatérskými (často studenty lékařství) působícími na Univerzitě Palackého. Na univerzitě existovala Katedra výtvarné teorie a výchovy na Filozofické fakultě, jejímž pedagogem byl Václav Zykmund, který v Olomouci působil od roku 1962, v letech 1965–1969 ji pak vedl. V. Zykmund (malíř, kreslíř, fotograf, teoretik výtvarného umění a fotografie), představoval nepřehlédnutelnou olomouckou osobnost, i když sám bydlel v Brně. Byl členem skupiny Ra, SVU Aleš, Mánes, Sdružení Q, po kratší období byl i teoretikem olomoucké fotografické skupiny DOFO. Jeho snahou bylo na katedře vybudovat strukturu a prostředí podobné Bauhausu (umělecká škola působící v letech 1906–1933 ve Vymaru, Desavě a Berlíně). Krédem Bauhausu bylo obnovení intenzivního vztahu umění s řemeslem a technikou, které se měly opět stát, vedle idejí, nutnou podmínkou vznikání nových uměleckých děl. Umění a technika měly tvořit nový celek. Každý student Bauhausu se tedy musel naučit řemeslu. Za tímto účelem přivedl Zykmund na univerzitu Eduarda Ovčáčka, Slavoje Kovaříka, Miloslava Stibora, Radoslava Kutru, Miroslava Štolfu a teoretičku umění a surrealistickou kreslířku Alenu Nádvorníkovou.

O renesanci Olomouce jako kulturního centra v uvolněnější době píše Pavel Zatloukal ve stati o Václavu Zykmundovi, kde jej i cituje: „Skutečná svoboda byla na dosah ruky, svoboda navíc socialistická, což dnes vypadá jako pustý nonsens“ a Zatloukal pokračuje: „Přestávalo být důležité, zda je ten či onen marxista, existencialista, katolík či surrealista, ale především, zda je slušný, otevřený, tolerantní člověk nebo darebák“.²

Paradoxem doby pak je Zykmundova „likvidace“. Přestože byl členem komunistické strany od roku 1933, přesvědčeným marxistou, úspěšným umělcem a uznávaným teoretikem, došlo při stranických čistkách v letech 1969–1970 postupně až na jeho úplné vyloučení z KSČ, odvolání z funkce vedoucího katedry, člena různých komisí, bylo mu zakázáno přednášet. Zykmund pak i dále pracoval, psal teoretické texty a úvodní slova k výstavám, podepisoval se však jako Libuše Kovářová, Alena Šlachťová, Taras Štefek. Pod některými Zykmundovými texty byla podepsána Alena Nádvorníková, ale i Miloslav Stibor.

Oficiální galerijní a výstavní činnost v Olomouci v poválečné době je reprezentována především aktivitami Galerie výtvarného umění, která byla založena v roce 1951 a která postupně měnila názvy (Galerie výtvarného umění v Olomouci, Oblastní galerie výtvarného umění, Krajská galerie výtvarného umění). Jejím zřizovatelem byl v roce 1951 Krajský národní výbor v Olomouci a galerie byla součástí Krajského muzea, čili nesamostatná, pod muzeum zařazená. Od jejího

1. Ladislav Daněk – Pavel Zatloukal a jiní: *Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění, Olomouc 2009. S. 70, 71.

2. Ladislav Daněk – Pavel Zatloukal a jiní: *Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění, Olomouc 2009. S. 27.

založení roku 1951 až do roku 1983 byl jejím ředitelem Jaromír Lakosil, který vytřídil základy sbírek a po dlouhá léta určoval dramaturgii galerie. Po celou dobu její činnosti se galerie potýkala s problémy nedostatku prostor jak pro depozitáře, tak pro výstavy. Ze začátku byly používány prostory Krajského muzea (dnes Vlastivědné muzeum). Od roku 1954 se sídlem galerie stal Dům umění na Hynaisově ulici 13, který však měl být ve výhledu zbořen. Nové sídlo mělo vzniknout na výstavišti Flora Olomouc. K akci však nedošlo, nová budova se nerealizovala a namísto toho byl Dům umění po různých odkladech a průtazích podezřele rychle demolován v roce 1980. Dále byly využívány jako galerijní výstavní prostory v přízemí Petrášova paláce na Horním náměstí č. 25, které však byly malé, nevyhovující a bylo vícekrát jednáno o rekonstrukci celého objektu, ke které však došlo až po listopadu 1989. Jedinými opravdu výstavními prostory tak byl tzv. Kabinet grafiky na Dolním náměstí 7, který byl otevřen po rekonstrukci v roce 1967 (dnešní Galerie G, jejímž dnešním provozovatelem je Unie výtvarných umělců Olomoucka).

Dále v Olomouci byly také dvě prodejny DÍLA, které ale nebyly výstavními galeriemi v dnešním slova smyslu. Sít prodejních středisek DÍLA byla provozována Českým fondem výtvarných umění (1954–1989), který byl nestátní servisní organizací Svazu československých výtvarných umělců (SČSVU). Prostřednictvím DÍLA se sjednávaly smlouvy, zprostředkoval se prodej a zdanění uměleckých děl, vyplácely se honoráře atd.

pohled na vstup do galerie, archiv manželů Škvařilových

Okolnosti okolo založení galerie

Galerie v podloubí, vznikla v létě roku 1968 v přízemních prostorách v ulici Denisova 5 v Olomouci. Oficiální název byl Výtvarný klub při městské radě Klubu MěV ČSM (Městský výbor Československého svazu mládeže). Vlastní činnost galerie se dá začít mapovat od roku 1970, do té doby v těchto prostorách probíhaly jen občasné, nahodilé aktivity, často nesouvisející s výtvarným uměním - např. Klub psychologů.

Vznik mají „na svědomí“ studenti lékařské a filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Dle zmínky v katalogu Skleník měl velkou zásluhu především asi „politickou“ na udržení galerie Vsevolod Soper, působící na OV SSM, který stál u jejího založení. Soper byl poměrně liberálním funkcionářem, kterému se dařilo zachránit mnohé průšvihy hrozící s nástupem politických normalizačních čistek začátkem roku 1970. Od roku 1973 pak byla galerie převedena pod OV SSM (Okresní výbor Socialistického svazu mládeže), čímž byla oficiálně povolena a měla tedy šanci na další činnost. Od roku 1983 se změnil název na *Galerie pod podloubím* a taktéž od tohoto roku začaly vycházet k výstavám katalogové listy – pozvánka, plakát a katalog v jednom. Většinou šlo o oboustranně jednobarevně potištěný křídový papír, většinou tmavě hnědou barvou a ten sloužil jako plakát, který byl vylepován na plakátovacích plochách, vylepen jako upoutávka a plakát na skleněné výloze galerie a sloužil i jako katalog. Bylo zde většinou uvedeno, kdo, co vystavuje, od kdy do kdy, krátká biografie a seznam výstav vystavujícího a nechybělo ani povolení ONV. Úpravu většinou realizoval Oldřich Šembera, který graficky upravil 43 katalogů a je také autorem logotypu galerie, který se začal objevovat na všech materiálech.

Zřejmě při změnách ve struktuře SSM se od roku 1986 stal zřizovatelem galerie S-klub SSM (Správa účelových zařízení Okresního výboru Socialistického svazu mládeže). Pod hlavičkou S-klubu pak zůstala galerie až do svého zániku v roce 1991, kdy byly řešeny restituční nároky bývalých majitelů.

Po pražském jaru byla situace ideální k takovýmto počínům. Vrcholila uvolněná nálada, všeobecné veselí ze znovu nabyté svobody a v této uvolněné tvůrčí atmosféře došlo k onomu založení galerie. V Olomouci také nebylo místo pro prezentaci prací mladých autorů, neboť, jak je zmíněno výše, Galerie výtvarného umění se potýkala s vlastními problémy a jiné platformy v podstatě neexistovaly. Výstavní program prvních let se pravděpodobně již nepodaří zrekonstruovat. Až od roku 1970 jsou k dispozici data. Chod galerie byl zpočátku velmi uvolněný až chaotický, což bylo do jisté míry způsobeno časovými možnostmi všech zúčastněných. Plán výstav, termíny atd. měla na starosti galerijní rada, která byla většinou čtyř nebo pětičlenná. Výstavní cyklus byl třítydenní. Otvírací doba galerie byla relativně krátká, ve všední dny od 14 do 18 hodin, o víkendech, svátcích a o prázdninách bylo zavřeno. Délka otvírací doby byla dána tím, že galerie neměla žádného zaměstnance, a tak se na chodu podíleli především členové galerijní rady, kteří tak činili ve svém volném čase při studiu nebo zaměstnání. Klíče od galerie mělo více lidí a tak se často stávalo, že si výstavu hlídal a otevíral sám autor. Předsedkyní první galerijní rady byla Marcela Korhoňová, později provdaná Škvařilová, která byla v letech 1969–73 studentkou olomouckého gymnázia v Hejčíně a poté nastoupila ke studiu Lékařské fakulty Univerzity Palackého. Autoři se většinou o možnost vystavovat ucházeli sami, členové rady galerie potom z vybraných autorů sestavovaly výstavní roční plán, který se následně musel schvalovat na OV SSM v Olomouci. Kurátorskou činnost pak vykonávali rovněž členové rady galerie a starali se také o instalace, úvodní slova, vernisáže atd. I přesto, že byla otvírací doba, alespoň ze začátku více méně nepravidelná a omezena možnostmi lidí okolo galerie, byla průměrná návštěvnost okolo sto návštěvníků denně, což je úctyhodné číslo. Kromě schválení ročního výstavního plánu musela být ještě i každá výstava zvlášť schválena opět na OV SSM. Podmínky pro povolení vystavovat byly dány statutem galerie, vystavující nesměl být starší 30 let. Později byla tato věková podmínka upravena na hranici 35 let. V roce 1975 byla na doporučení manželů Štreitových v galerii zaměstnána Marie Chrástková (1918–1996), matka Agnes Štreitové, která byla v té době již v důchodovém věku a byla po celou dobu trvání galerie jejím jediným placeným zaměstnancem.

„Je to docela malá výstavní síň, u nás dost ojedinelá. Patří SSM, vystavují zde mladí výtvarníci, a tedy i fotografové. Neohromují počtem vystavených snímků a někdy ani novotou své tvorby. Jsou ohromně sympatičtí vážností a soustředěným úsilím, s jakým přistupují ke své práci. Jen zcela výjimečně jsme

v této síni viděli povrchní módu, křečovitou a naivní modernu. Velmi často a v poslední době stále častěji zde nacházíme vytrvalé úsilí o současný soustředěný výraz, obvykle prostřednictvím intimního motivu.“³

Galerie pod podloubím zaniká v roce 1991, kvůli restitučním nárokům. Ještě v roce 2005/2006 je zmínka o galerii „Zlatý tuleň“, která sídlila v týchž prostorách, která však měla spíše komerční zaměření, neměla koncepční výstavní plán a nijak svou činností nenavazovala na GPP. Lidé pohybující se okolo Galerie pod podloubím společně s dalšími tvůrci a přáteli zakládají Spolek olomouckých výtvarníků, který byl ustaven roce 1991. Pohnutky ke vzniku Spolku jsou popsány v textu na webových stránkách Galerie Caesar: „...jako vyústění mnohaletých přátelských a profesních vazeb a dílčích výstavních aktivit okruhu umělců volného i užitého umění a architektů, kteří v Olomouci a širším okolí prosazovali v 70. a 80. letech v opozici k ideologickým i komerčním tlakům nezbytnost tvůrčí svobody a udržovali v regionu tradici moderního výtvarného projevu.“⁴ Spolek olomouckých výtvarníků působí v letech 1991–1992 ve Výstavní síni U Zeleného věnce na Dolním náměstí 8, 9 v Olomouci, od roku 1992 potom v přízemních prostorách olomoucké radnice, kde se ve spolupráci s městem Olomouc podařilo otevřít Galerii Caesar, která je dodnes jednou z nejznámějších olomouckých galerií.

jedna z vernisáží v Galerii v podloubí, archiv Rostislava Valuška

3. Jaroslav Vávra: *Procházky po výstavách*. Československá fotografie. č.2, 1975. S. 55.

4. <http://www.galeriecaesar.cz/Galerie SOV/Galerie SOV.htm>

Galerijní rady

Galerijní rady z prvních let existence galerie je obtížné zrekonstruovat. Jistě zde od začátku působili Marcela Korhoňová-Škvařilová a Josef Hejný, od roku 1971 Vladimír Birgus, od roku 1973 Ilona Kubínová-Chválová. Ivo Škvařil členem galerijní rady nebyl, ale významně vypomáhal při organizační činnosti, instalaci výstav atd. V radě galerie před rokem 1979 působil i Zbyněk Janáček, dnešní děkan z Ostravské univerzity.

1979

Marcela Korhoňová-Škvařilová (předsedkyně), Vladimír Birgus, Zbyněk Janáček, Marek Perůtka, Dušan Holemý, Jan Naš, Lenka Hráčková, Josef Hejný.

1982

Olga Badalíková (předsedkyně), Vladimír Birgus, Petr Dvořáček, Josef Hejný, Jan Naš, Oldřich Šembera, Marcela Korhoňová-Škvařilová, Milena Valušková.

1983

Olga Badalíková (předsedkyně), Yvonna Boháčová, Petr Dvořáček, Josef Hejný, Jan Naš, Oldřich Šembera, Marcela Korhoňová-Škvařilová, Milena Valušková.

1986

Yvonna Boháčová (předsedkyně), Josef Hejný, Hana Myslivečková, Jan Naš, Oldřich Šembera, Marcela Korhoňová-Škvařilová, Milena Valušková, Jiří Valoch (externí spolupracovník).

1988–1991

Yvonna Boháčová (předsedkyně), Ladislav Daněk, Vladimír Havlík, Oldřich Šembera, Jiří Valoch (externí spolupracovník).

Rekonstrukce seznamu fotografických výstav v Galerii v podloubí

Rekonstrukce výstavního programu je částečně převzata z katalogu Skleník⁵, je upřesněna a doplněna na základě dohledaných materiálů z archivů jednotlivých autorů, plakátů, pozvánek, dobového tisku atd. Údaje, které se nepodařilo ověřit jsou uváděny v hranatých závorkách.

1970

termín nezjištěn – Miloslav Požár

1971

17. 5.–13. 6. – Vladimír Birgus, Jiří Musiol

8. 10.–31. 10. – Výtvarné práce Klubu mladých autorů (fotografie, grafika, obrazy)

1972

25. 1.–13. 2. – Ivo Škvařil, Jiří Doležel

17. 4.–27. 4. – Jana Ployharová, Vladimír Birgus, Pavel Danel

28. 4.–12. 5. – František Maršálek

říjen – MLÁDÍ A SVĚT (práce z 1. ročníku fotografické soutěže mladých autorů do 30 let)

1973

8. 6.–30. 6. – Ladislav Hovorka, Libor Kousal / Ultrafialová katastrofa

26. 10.–21. 11. – Dana Vitásková a Miroslav Myška / LIPTOVSKÁ TEPLIČKA

od 23. 11. – Ivo Škvařil, Antonín Kolek

1974

[leden – únor – Sovětští reportážní fotografové]

18. 2.–7. 3. – Jana Ployharová

11. 3.–29. 3. – Jeune Camera International Luxembourg

3. 6.–21. 6. – Petr Klimpl – Mizející svět

24. 6.–12. 7. – Milena Valušková

14. 10.–31. 10. – Vladimír Birgus, Josef Pokorný

[termín nezjištěn – Dušan Firák]

1975

duben – Jaroslav Kučera

12. 5.–30. 5. – Jindřich Štreit – Romové bez romantiky

termín nezjištěn – Libor Kousal, Antonín Weiser – Tlačítko pro přechod

30. 8.–20. 9. – Tomáš Vážan

termín nezjištěn – Antonín Kolek

listopad – skupina Objekt

8. 12.–30. 12. – Milena Valušková

1976

od 23. 1. – Miloš Jiránek

duben – Vladislav Galgonek, Antonín Válek

7. 6.–25. 6. – Michal Tůma – fotografie z cyklů Řeka a Ona

do 30. 10. – Vladimír Birgus

1977

8. 1.–28. 1. – Miroslav Ambroz, Antonín Halaš

21. 2.–11. 3. – Dušan Firák

4. 4.–22. 4. – Vojtěch Písařík – Tváře sportu

16. 5.–3. 6. – Ludmila a Antonín Kolkovi – tapiserie, fotografie

10. 10.–28. 10. – Skupina Dokument (Petr Klimpl, Josef Pokorný)

listopad – Deset mladých fotografů

5. Ladislav Daněk – Pavel Zatloukal a jiní: *Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění, Olomouc 2009. S. 274–277.

1978

7. 1.–26. 1. – Skupina Epos – Jiří Horák – Rostislav Košťál – František Maršálek – Petr Sikula
12. 3.–31. 3. – Dana Kyndrová
14. 5.–2. 6. – Vladimír Merta
6. 11.–24. 11. – Jindřich Štreit – Divadlo života

1979

29. 1.–16. 2. – Vladimír Birgus
19. 2.–9. 3. – Milena Valušková
14. 5.–2. 6. – Pavel Hečko – Sestry
[3. 9.–23. 9. – Jan Kolář]
26. 11.–14. 12. – Michal Tůma
termín nezjištěn – Jaroslav Kučera

1980

18. 2.–8. 3. – Jaromír Čejka
13. 10.–31. 10. – Jarmila Fišerová – Děti a Zdeněk Fišer – Studenti

1981

26. 1.–13. 2. – Pavel Danel
[termín nezjištěn – Ondřej Kavan]
30. 3.–17. 4. – Viktor Kolář
19. 10.–6. 11. – Tomáš Vážan

1982

[19. 4.–26. 4. – Současná kubánská fotografie]
10. 5.–29. 5. – Antonín Braný – Jiří Kovanic
20. 9.–9. 10. – Miroslav Machotka

1983

[3. 1.–21. 1. – Zbyněk Zeman]

1984

3. 9.–21. 9. – Jiří Víšek
16. 11.–17. 12. – Martin Hruška

1985

7. 1.–25. 1. – Vladimír Birgus
15. 2.–8. 3. – Mária Kudasová – Sny a situace
8. 3.–22. 3. – Miloslav Požár

1986

3. 1.–24. 1. – Vladimír Havlík – Fotozáznamy
7. 3.–28. 3. – Magda a Martin Vybíralovi
30. 5.–20. 6. – Dana Cabanová a Martin Stein

1987

6. 6.–26. 6. – Výtvarný obor lidové školy umění v Olomouci
20. 11.–3. 12. – Miroslav Sychra
[27. 12. 1987–7. 1. 1988 – František Antonín Říha]

1988

4. 3.–18. 3. – Roman Muselík
1. 4.–15. 4. – Luděk Adámek, Miroslav Ottmar, Miroslav Sedlář – Fotografie, kresby, plastiky
6. 5.–27. 5. – Hana Hamplová
17. 6.–8. 7. – Jiří Šigut – Fotografie 1985–87
30. 9.–7. 10. – László Cseri (v rámci dnů maďarské kultury v Olomouci)

1989

3. 3.–17. 3. – Noemi Záleská

23. 6.–14. 7. – Tomáš Vážan

15. 9.–29. 9. – Ľubo Stacho

17. 11.–8. 12. – Václav Stratil

1990

3. 8.–24. 8. – Otevřený dialog (Jan Šimek, sochy / Pert Baran, fotografie / Petr Oslzlý, texty / Martin Dohnal, hudba)

14. 9.–5. 10. – Skupina HARD – Krátký, Nedbal, Pokorný, Šik, Kovář

1991

4. 1.–24. 1. – Michal Macků – fotografie, geláže

Vybrané výstavy Galerie pod podloubím

Rok 1970

Miloslav Požár

termín nezjištěn

Miloslav Požár byl jedním z prvních vystavujících v galerii a zcela jistě vůbec prvním vystavujícím fotografem. Jak je uvedeno v autorově katalogu z roku 1989 vystavoval společně s V. Večeřou. Požár se ve své tvorbě však nezaměřuje jen na fotografii. „*Kdybychom měli hodnotit veškerou výtvarnou činnost Miloslava Požára, nebylo by jednoduché rozhodnout se, které z uměleckých disciplín tvoří dominantní sféru autorova zájmu, zda malba, kresba, grafika, sochařství či fotografie.*“⁶

Miloslav Požár se narodil 27. 4. 1946 v Náměšti nad Oslavou. Od roku 1948 žije na Rýmařovsku. Mezi jeho tvůrčí zájmy patří vedle fotografie také malba a grafika. Fotografuje od roku 1956. V současné době žije a tvoří ve Vsetíně. Na této výstavě se pravděpodobně prezentoval reportážními a dokumentárními fotografiemi (cyklus Hippies, zabývající psychologickými problémy člověka ve spotřební společnosti). K výstavě nevyšel katalog a nedochovala se ani pozvánka či plakát.

Rok 1971

Vladimír Birgus

17. 5.–13. 6. 1971

Již druhou fotografickou výstavu (alespoň dle dostupných informací) v GPP realizoval Vladimír Birgus. Byla to úplně první samostatná výstava vůbec.⁷ V. Birgus se narodil 5. května 1954 ve Frýdku-Místku, v letech 1969–73 studoval na gymnáziu v Olomouci-Hejčíně, od roku 1973 studoval v Olomouci na Filozofické fakultě Univerzity Palackého obor literatura – divadlo – film, kde v roce 1978 absolvoval a v roce 1980 získal doktorát. Paralelně mimořádně studoval fotografii na FAMU v Praze v letech 1974–1978, od roku 1978 tam byl pedagogem. Od roku 1970 nebo 1971 se podílel na organizaci a programu výstavní činnosti Galerie v podloubí, kde měl na starosti především fotografii. Právě za Birgusova působení v Olomouci byly fotografické výstavy v GPP na vysoké úrovni.

Vladimír Birgus se na počátku své tvorby věnoval tzv. výtvarné fotografii, kdy v letech 1972–74 vytvořil cyklus KONTRAPUNKT, dále se potom orientuje na dokumentární tvorbu, když začal pracovat na svém cyklu Cosi nevyslovitelného, který je stále rozvíjen a stále mapuje dobu a lidi té oné doby v jejich netradičních podobách. Jde o subjektivní vidění lidských příběhů, které jsou vždy něčím zvláštní. Tato zvláštnost však je velice těžko popsatelná a tedy „nevyslovitelná“. Později začíná pracovat s barvou a dále rozvíjí tento cyklus s podobnými principy, pouze s barevným nasazením a tím se stává výraz ještě magičtější, není však nijak šokující, je jen záludný, chvílemi se zdá (především v pozdějších pracích) až na hraně virtuální reality, přestože autor pracuje klasickou technikou na film.

Vladimír Birgus vystavoval v Galerii v podloubí v letech 1971, 1972 (s Janou Ployharovou a Pavlem Danelem), 1974 (s Josefem Pokorným), 1976, 1979 a 1985.

6. Yvonna Boháčová: *Miloslav Požár / Fotografie*. Katalogový list výstavy. Galerie pod podloubím. Olomouc 1985.

7. <http://www.birgus.com/vystavy.html>

Vladimír Birgus z cyklu Kontrapunkt, začátek 70. let

Výtvarné práce klubu mladých autorů

8.–31. 10. 1971

V prvních letech ještě galerie neměla zcela usazenou dramaturgii a výstavy se často dávaly dohromady „jak to přišlo“. Příkladem bude výstava, která proběhla 8.–31. 10. 1971 - Výtvarné práce klubu mladých autorů, kde se výstavy zúčastnili Vladimír Birgus, Blanka a Milan Brabcovi, Jiří Doležel, Karel Doležel, Dušan Holemý, Miloš Janíček, Jana Ployharová, Jiří Schnapka, Marcela Silová, Jaroslav Strnad a Ivo Škvařil. Šlo o kombinovanou výstavu fotografie, grafiky a malby.

plakát výstavy

Rok 1972

Ivo Škvařil a Jiří Doležel

25. 1.–13. 2. 1972

Ivo Škvařil vystavoval v GPP dvakrát, poprvé v roce 1972 s Jiřím Doleželem, a dále v roce 1973 s Antonínem Kolkem, se kterým jsou dodnes přátelé. Škvařil se kromě výstav podílel na technickém chodu galerie i na instalacích, s svou tehdejší partnerkou a později manželkou (dodnes) Marcelou Korhoňovou, dnes Škvařilovou. Společně se starali o výstavní plán, který byl v prvních letech celkem volný, potom však musel být vždy na rok paušálně schvalován na OV SSM (Okresní výbor Socialistického svazu mládeže). Potom i materiál, pokud nějaký vycházel, byl jednotlivě schvalován OK ONV. S tím bylo pochopitelně mnohé „běhání“, které právě Ivo Škvařil zajišťoval.

I. Škvařil začal fotografovat ve čtrnácti letech měchovou Weletou po dědečkovi, kterou vystřídala Flexareta a později Praktica. Jeho raná tvorba je inspirována surrealismem, Emilou Medkovou a Vilémem Reichmannem, kdy tvoří cykly nalezených zátiší. Z těchto fotografií se bohužel nic nedochovalo – až snad na jednu otištěnou fotografii v časopisu Československá fotografie z roku 1974, č. 8. V tomto duchu také byly realizovány jeho výstavy v GPP. Na počátku devadesátých let, když už to bylo možné a hranice se otevřely, začal cestovat. Procestoval s fotoaparátem Kavkaz, Dolomity, Pákistán, národní parky západu USA a Island. I v dnešní době hodně cestuje a věnuje se krajinářské fotografii. V poslední době fotografuje již digitální technikou a občasně i vystavuje.

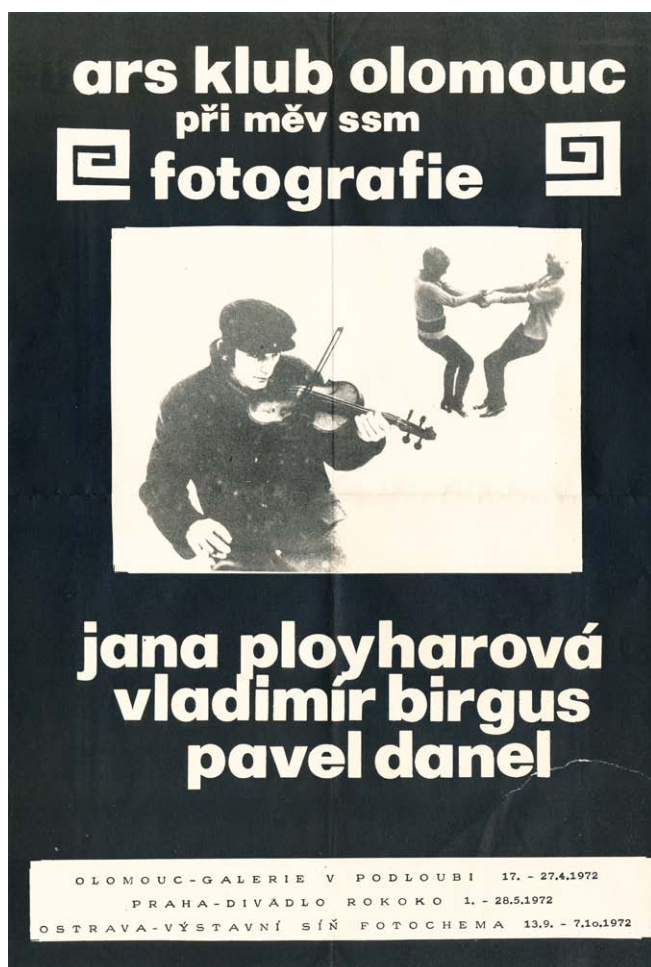
Ivo Škvařil, 70. léta

Jana Ployharová, Vladimír Birgus, Pavel Danel

17. 4.–27. 4. 1972

Na další fotografické výstavě roku 1972 se společně prezentovali Jana Ployharová, která vystudovala fotografii na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně (a byla dcerou známé olomoucké operní pěvkyně), Vladimír Birgus a Pavel Danel. Pavel Danel vzpomíná, že atmosféra na výstavě byla „zajímavá“, když se podařilo státní bezpečnosti vyprovokovat rvačku v galerii a následně byla výstava uzavřena. Důvodem byl zřejmě jeho vystavený cyklus s názvem „Karviná 8“, který nemilosrdně ukazoval stav společnosti v prostředí karvinského sídliště. Výstava neměla společný jmenovatel, každý z autorů vystavil své věci. Vladimír Birgus vzpomíná: „V roce 1972 jsem měl výstavu s Janou Ployharovou a s Pavlem Danelem a výstava pak měla reprízu v Ostravě ve Fotochemě a v Praze v divadle Rokoko, kde jsme měli velké problémy s povolením výstavy, ale

nakonec se to povedlo. Bylo pro nás tehdy úchvatné, mít výstavu na Václaváku. Jana tam vystavovala fotky z Indie a Liptovské Tepličky, já inscenované snímky a Pavel fotografie ze sídliště v Karviné. Nijak to nešlo dohromady, ale já jsem se s Pavlem kamarádil a Janu jsme přizvali, protože tehdy byla úspěšnou fotografkou a navíc bydlela ve stejné ulici jako já, na Hněvotínské.⁸
K výstavě byl vytištěn plakát s termíny výstav v Olomouci, Ostravě a Praze.

plakát výstavy

Jana Ployharová (Reprodukce převzata z časopisu Československá fotografie r. 1972, č. 9.)

8. Výňatek z rozhovoru s Vladimírem Birgusem v Praze, 8. května 2012.

František Maršálek

28. 4–12. 5. 1972

V jarním termínu 28. 4.–12. 5. 1972 se v Olomouci představil František Maršálek. Šlo o jeho první samostatnou výstavu. Předtím vystavoval vždy společně s brněnskou skupinou EPOS, která byla v té době populární a byla na svém vrcholu tvorby i výstavní činnosti. František Maršálek se narodil 28. 5. 1939 v Brně, kde navštěvoval v letech 1964–1967 fotografický obor LŠU Brno u Karla Otty Hrubého, dále pak studoval i v Praze na FAMU (1985). Fotografuje od roku 1954.

Ve své tvorbě, která je zpočátku ovlivněna právě fotoskupinou EPOS, jejímž byl zakládajícím členem (1969–1973), se věnoval především aranžované fotografii. Na této výstavě se právě představil svými aranžovanými portréty žen a dalšími inscenovanými snímky. Výtvarně řeší ženu - model na pozadí krajiny nebo rozbitých zdí, kde dochází k zajímavým propojením.

*„Maršálek nesleduje podobu modelu pouze v přenesené podobě. Jeho snímky jsou především epické nebo lyrické básně, které svojí silnou obrazovou a obsahovou výmluvností tvoří meziprostor mezi všední realitou a snovými vizemi nadreálna. Přesto však jsou Maršálkovy obrazy realistické. Jejich působnost, pozorně koncipovaný obraz a situační napětí jsou zaměřeny na současnost, na civilizační principy, které ovlivňují citlivost člověka. Maršálek nechce tyto záporny řešit, jen na ně upozorňuje... Pozoruhodné jsou autorovy variace s ženským modelem. Žena je u něho především nositelkou krásy tvaru, ladnosti pohybu i oduševnělým výrazem statického napětí. Ve spojitosti s většinou bizarním exteriérem dosahuje Maršálek skutečně silného účinku svých obrazů...“*⁹

MLÁDÍ a svět

říjen 1972

Říjnová výstava nesla název MLÁDÍ A SVĚT, prezentovala výsledky fotografické soutěže mladých autorů do 30 let. Soutěž byla vypsána Městským výborem SSM a ARS klubem ve třech věkových kategoriích - do 19 let, do 25 let a do 30 let. Hlavní cenu soutěže, zároveň i sekci do 30 let, získala olomoucká Milena Valušková.

MLÁDÍ A SVĚT — první ročník fotografické soutěže mladých autorů (do 30 let), který vypsala Městský výbor SSM a ARS klub v Olomouci, byl zakončen v říjnu výstavou v olomoucké Galerii v podloubí. Porota udělila ceny těmto autorům: v I. kategorii (do 19 let) byl jako nejlepší oceněn snímek Petra Randáka z Mimoně, ve II. kategorii (do 25 let) byla první cena udělena Karlu Bártovi z Lomnice nad Popelkou a ve III. kategorii (do 30 let) získala první cenu za soubor snímků Milena Valušková z Olomouce. M. Valuškové byla také udělena hlavní cena soutěže.

Článek z časopisu Československá fotografie č. 11, 1972.

9. JED: Procházky po výstavách. Československá Fotografie. č. 9, 1972. S. 391.

Rok 1973

Výstavní rok 1973 se ve fotografických výstavách vyznačuje především počtem vystavujících dvojic. Kromě první fotografické výstavy, uvedené až v květnu, pak již vystavovaly jen dvojice autorů-fotografů (Ladislav Hovorka a Libor Kousal, Dana Vitásková a Miroslav Myška, Ivo Škvařil s Antonínem Kolkem). Na tomto místě bych rád zmínil únorovou výstavu grafiky Rostislava Valuška, který byl mezi jinými činný v aktivitách okolo galerie, a o kterém bude ještě hovořeno dále.

Ladislav Hovorka, Libor Kousal / Ultrafialová katastrofa

8. 6–30. 6. 1973

Před přijetím na FAMU navštěvoval L. Hovorka „přípravku“ na Lidové škole umění v Biskupské ulici v Praze pod vedením docenta Šmoka, vedoucího katedry kamery na pražské FAMU. Ten do ní přijímal fotografie, u kterých předpokládal možnost úspěšného vývoje a šanci, že se na FAMU brzy propracují. Samostatná katedra fotografie na FAMU vznikla až později v roce 1975. Pod hlavičkou této LŠU také probíhala výstava v Olomouci, která byla Hovorkovou vůbec první. Libor Kousal, kterého k vystavování přizval, byl v té době také jeho spolužákem z přípravky. Svými fotografiemi se oběma autorům podařilo získat i prof. Jána Šmoka, který přijel do Olomouce a svým proslovem výstavu také zahájil.

Vnímali jsme velice silně kulturní prostředí kolem galerie a jejích přátel (mezi ně patřil např. Vladimír Birgus), samotné uspořádání výstavy (s pomocí Mileny Valuškové) a její průběh jsem vždy považoval za velký úspěch. ...Na plakátu je nenápadný název „Výstava fotografií“, interně jsme si ale výstavu pojmenovali „Ultrafialová katastrofa. Pokud se dobře pamatuju, tak pod tímto názvem vyšla i recenze v olomouckém tisku...

zahájení výstavy (zleva: Libor Kousal, Ladislav Hovorka, profesor Ján Šmok)

Na plakátu je použita Hovorkova fotografie „Johanka s ptáky“.

Ultrafialová katastrofa

Dne 8. června otevřel zahajovacím proslovem výstavu dvou mladých fotografů Libora Kousala a Ladislava Hovorky docent Ján Šmok z pražské FAMU. Výstava s názvem Ultrafialová katastrofa je instalována v Galerii v podloubí, která je zařízením OV SSM v Olomouci.

Katastrofa? Právě naopak! Kdo zná pojem ultrafialová katastrofa, ví, že šlo o zvrata mnoha zavedených fyzikálních zákonů. Kdo přišel na zahájení, ten nechybil, neboť výstava je opravdu hodnotným uměleckým zážitkem. Na jedné straně dramatický příběh fotografií Ladislava Hovorky nás zavádí do tajemného světa rukou, něžné hry letmých dotyků, silných emocí, fotografií propojených spolu jednak formálně, jednak obsahově, a který je vtipně zakončen filosofickou pointou. Na druhé straně atmosféra fotografií Libora Kousala nutí diváka, aby se spolu s autorem zastavil ve víru moderního života, vstoupil do obrazu a zúčastnil se snové hry světla a stínů. Také instalace vybočuje z obvyklých konvencí. Jednak svou domyšlenou koncepcí výstavy jako celku i svým technickým provedením.

Již v úvodním proslovu se docent Ján Šmok zmínil o překvapivé originalitě a imaginačním talentu obou autorů. Mimo jiné poukázal na návaznost tvorby Libora Kousala na dílo předního českého fotografa Josefa Sudka a na souvislost fotografií Ladislava Hovorky se světovým trendem velkých fotografických příběhů. Je třeba také vyzdvihnout iniciativu lidové školy umění v Praze v Biskupské ulici, která tímto svým vystoupením, prvním tohoto druhu mimo území Prahy, dala impuls k rozvinutí plodného dialogu s ostatními školami stejného zaměření.

Návštěva výstavy bude jistě pro každého velkým zážitkem a zároveň seznámením s mladými moderními proudy v československé fotografii. JM

Proletáři všech zemí, spojte se!

STRÁŽ LIDU

OBEDNÍK OV KSČ A RADY ONV
V OLOMOUCI

Červen 19 Úterý

Číslo 70
Ročník 53 — 1973
Cena 60 hal.

recenze výstavy ve Stráži lidu, 19. června, 1973

Libor Kousal:

Pokud si dobře vzpomínám, naše výstava byla v roce 1973 pod heslem „Ultrafialová katastrofa“. Katastrofa to skutečně byla, neboť já si po té smršti koktejlů sekt a koňaků, půl na půl pamatuju jen matně na kalné ráno v kašně (prázdné) na Dolním náměstí. Nebo to bylo na Horním? Tehdy nám do návštěvní knihy psával obdivné zápisy Vláďa Birgus....

Ladislav Hovorka, fotografie převzata z časopisu Československá fotografie 1973, č. 11.

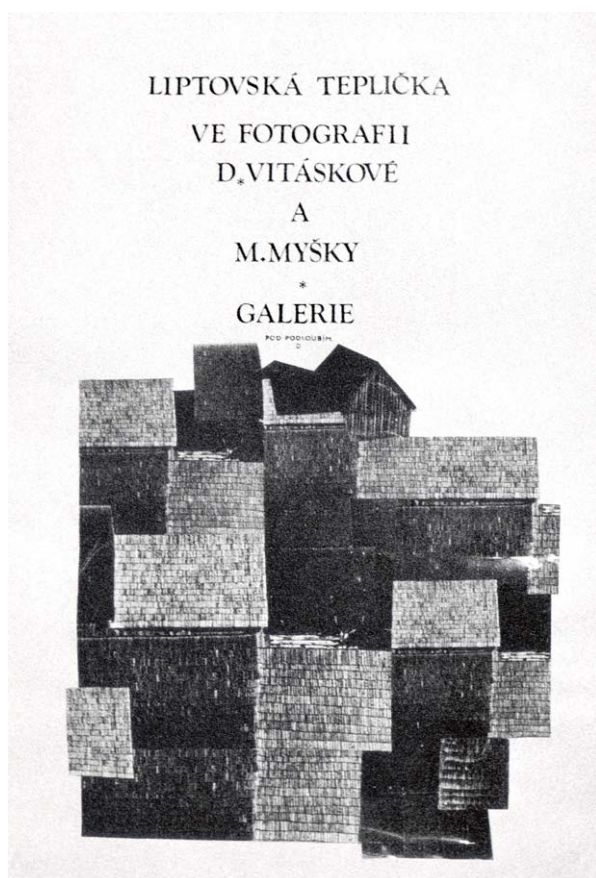
Libor Kousal, fotografie převzata z časopisu Československá fotografie 1973, č. 11.

Dana Vitásková a Miroslav Myška – LIPTOVSKÁ TEPLIČKA

26. 10.–21. 11. 1973

Další vystavující dvojicí byli absolventi oboru fotografie na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně Miroslav Myška a Dana Vitásková, kteří společně pod názvem výstavy LIPTOVSKÁ TEPLIČKA vystavili každý vlastní soubor fotografií z východního Slovenska. Tam jezdili z iniciativy K. O. Hrubého na začátku 80. let a fotografovali se sociálním pohledem stav společnosti, chudobu a zároveň krásu lidí, žijících spokojeně ve skromných a těžkých podmínkách, to vše zasazeno do nádherné čisté krajiny pod Tatrami. Liptovská Teplička se proslavila díky fotografiím Martina Martinčeka. Byla to izolovaná vesnice, kde se i tehdy žilo tradičním rurálním způsobem. K. O. Hrubý do ní zajížděl se svými brněnskými studenty.

Výstava proběhla od 26. 10. do 21. 11. 1973. Vznikla jednoduchá textová pozvánka, plakát byl vyroben v jednom exempláři. Šlo o progresivní, fotografickou montáž, jejímž autorem je M. Myška, skládající se z výřezů doškových střech východoslovenských kostelíků se jmény vystavujících a názvem výstavy. Katalog nevyšel.

plakát výstavy, realizace M. Myška

Miro Myška: „Galerie v podloubí byla malá, takže na vernisážích bylo plno a celkově byla poměrně dost navštěvovaná. Pocit z naší výstavy a obecně z výstav byl skvělý, protože to nebyla oficiální, tedy komunisty řízená výstavní síň, její program byl pozitivní, vlastně jsme se skoro všichni znali, a s radostí se i na vernisáži sešli. Samozřejmě, že ne pravidelně, protože Olomouc byla bez dálnice a tudíž těžko dostupná.“

Dana Vitásková: „Galerii v podloubí provozovala místní skupina SSM, ale byla to děcka inteligentní a taky trochu hipíková. Vzadu za výstavní síní byla klubovna a já jsem tam párkrát i přespala. Také jsem se tam poprvé setkala s Jindřichem Štreitem, tehdy ještě nefotil vesnici, ale divadlo. Ukazoval mi nějakou fotografii herečky, která odpočívala a měla nohy opřené o stolec s lícidly jestli si dobře pamatuji, byl na tu fotku děsně pyšný. Mě to tehdy nebralo... Galerii vedla Marcela dnes Škvařilová a Ivo Škvařil...“

Miroslav Myška / Liptov - Teplička / hřbitov / 1971

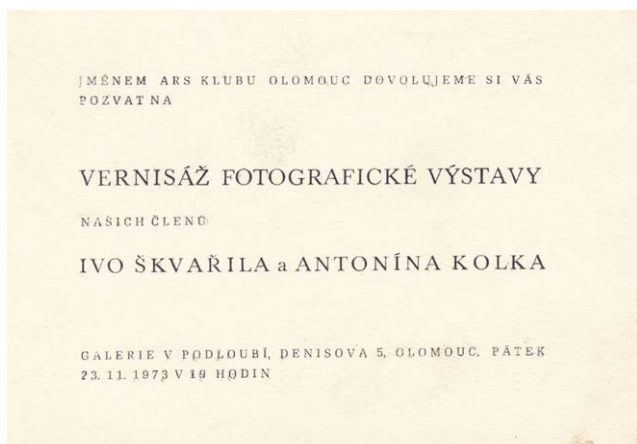
Dana Vitásková / Teplička / strom na rozcestí / 1971

Dana Vitásková, narozená 1953, vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu, obor fotografie v Brně (1969–1973). Pracovala jako fotografa v Janáčkově divadle v Brně. Od roku 1975 žije v Českých Budějovicích. Společně s celoživotním partnerem Michalem Tůmou pracuje v nakladatelství FOTOMIDA, které se orientuje především na výtvarnou fotografii a umění. Jako kurátorka připravila několik výstav, z nichž některé byly představeny zahraničnímu publiku v Českých centrech v Drážďanech a Mnichově.

Miroslav Myška je narozen 3. 5. 1946 v Brně, kde také absolvoval u K. O. Hrubého fotografický obor na SUPŠ. Fotografuje od roku 1960, žije a tvoří v Brně, vyučoval na IVF a dále pak na ITF, kde v současnosti působí jako externí pedagog.

Ivo Škvařil a Antonín Kolek od 23. 11. 1973

Poslední fotografickou výstavu v roce 1973 obsadila dvojice přátel Ivo Škvařil a Antonín Kolek v termínu od 23. 11. do nezjištěného data. Antonín Kolek se fotografii soustavně a koncepčně nevěnoval. Byl v té době studentem Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a fotografii se věnoval jako koníčku, amatérsky. Na výstavě prezentoval soubory snímků se sportovní tematikou, souborem se sociální tematikou z domova důchodců u sv. Tomáše v Praze, dále souborem z cikánských kolonií u Prahy a posledním cyklem z festivalu mládeže v Berlíně.

pozvánka k výstavě Ivo Škvařila a Antonína Kolka, 1973

Ivo Škvařil (Reprodukce převzata z časopisu Československá fotografie r. 1974, č. 8. „SKUPINA ARS KLUB Olomouc“.)

Rok 1974

V lednu a únoru měla proběhnout, dle článku otištěném ve Stráži lidu z 19. března 1974 výstava sovětských reportážních fotografií. O této výstavě se však nepodařilo zjistit nic a není tak jisté, zda se výstava opravdu konala.

Výstava mezinárodního klubu mladých fotografů

Na nedostatek výstav si Olomouc v letošním roce rozhodně stěžovat nemůže. V lednu a únoru se konala v Galerii v podloubí po výstavě fotografií Ivo Škvařila a Antonína Kolka výstava sovětských reportážních snímků, ve Vlastivědném ústavu byla zahájena 4. výstava amatérské fotografie na stránkách časopisu Odborář a soubor Francouzské moderní sochařství ve fotografii Tibora Homtyho. Začátkem března pak byly zahájeny dvě další fotografické výstavy: ve Vlastivědném ústavu přehlídka prací absolventů Okresní školy umělecké fotografie a v Galerii v podloubí výstava fotografií členů mezinárodního klubu mladých fotografů Jeune Camera International.

Tento klub, který vznikl před čtyřmi lety z iniciativy lucemburského klubu Jeune Camera Bornevoise, sdružuje mladé fotografy, kteří chtějí naplňovat heslo „S fotografií za přátelství přes všechny hranice“. Členové klubu, fotografové-amatéři do třiceti let, pravidelně posílají své fotografie do ústředí

klubu, prostřednictvím klubového bulletinu se informují a jsou informováni o fotografickém dění v různých zemích, udržují spolu korespondenci. Z fotografií členů jsou pořádány výstavy v některých zemích. V Československu je výstava klubu Jeune Camera International pořádána fakultním výborem SSM filosofické fakulty Univerzity Palackého, Ars klubem při OV SSM v Olomouci a Okresním kulturním střediskem Jičín.

Malé prostory Galerie v podloubí dovolují představit jen dosti omezený výběr z fotografií, které klub do Československa posílá. Přesto i tento malý soubor, čítající necelou padesátku snímků jedenadvaceti autorů ze sedmi zemí, poskytuje zajímavý pohled na tvorbu mladých fotografů různých národností. Nejedná se většinou o

některé špičkové „salónní“ fotografie, mnohým snímkům bychom dokonce mohli ledacos vytknout i po technické stránce, ale zato jistě zaujme onen nekonvenční pohled mladého člověka na okolní svět, který je vlastně většinou vystavených prací. U mnohých fotografií by bylo možné podle jejich námětu určit národnost autora — fotografové z Finska nebo Norska ukazují drsnou krásu severské přírody, autoři z Lucemburska fotografují povětšinou reportážní snímky, u československých autorů převládá výrazné výtvarné zaměření. U všech je však sympatické to, že kladou největší důraz na obsah fotografie a víceméně úspěšně se vyhýbají bezobsažným a mnohdy samolibým snímkům pomocí speciálních fotografických technik, s jakými se setkáváme na mnohých fotografických výstavách.

Návštěvníka tedy čeká v Galerii v podloubí žádná převratná fotografická událost, ale v mnoha směrech jistě zajímavá minipřehlídka tvorby mladých autorů, které od sebe si číto dělí hranice, ale všichni jsou spojeni láskou k fotografii.

-vb-

Olomoucká Galerie veřejnosti

Širokové fondy Galerie umění a Grafického kabinetu v Olomouci patří k předním sbírkám Severomoravského kraje. Ročně připravuje Galerie pro své návštěvníky na 25 výstav, v nichž seznamuje veřejnost s tvorbou našich i zahraničních umělců. Neomezuje se jen na samotnou Olomouc, ale formou putovních výstav přibližuje výtvarné umění celému regionu.

M.K.

Snímek z výstavy v olomoucké Galerii v podloubí má název „Popularita“.

ze Stráže lidu, 19. března, 1974.

Jana Ployharová

18. 2.–7. 3. 1974

O výstavě Jany Ployharové se nedochovaly žádné informace a tak není opět jisté, zda výstava opravdu proběhla, nicméně je uvedena v rekonstruovaném seznamu výstav v katalogu Skleník v termínu 18. 2.–7. 3. 1974.¹⁰ Ployharová se narodila v roce 1950. Pracovala ve fotografickém družstvu. Později se provdala do Itálie za významného operního pěvce a další užší kontakty s olomouckými kolegy a lidmi okolo Galerie pod podloubím omezila. V roce 1989 se zúčastnila výstavy Salón československé fotografie, která proběhla v Praze v Parku kultury Julia Fučíka k 150. výročí vynálezu fotografie.¹¹

Jeune Camera International Luxembourg

11.–29. 3. 1974

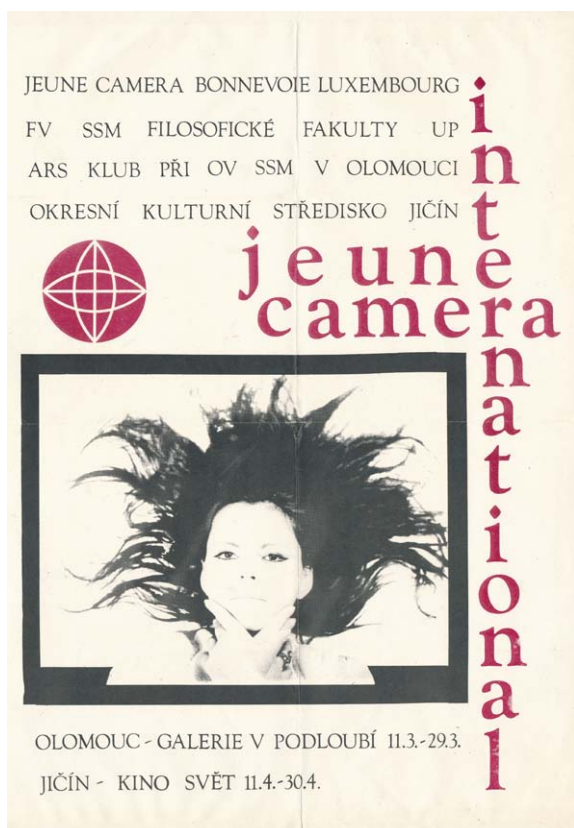
K výstavě Mezinárodního klubu mladých fotografů se sídlem v Lucembursku se zachoval plakát a katalog se jmény vystavujících. Jde o jednu z mála výstav se zahraniční účastí. Mezi českými autory jsou Karel Bárta, Vladimír Birgus, Stanislav Boloňský, Milan Čurda a Ivo Škvařil. Na seznamu autorů jsou, kromě tvůrců z Lucemburska, také autoři z NSR, Švýcarska, Finska, Norska a Francie. Na výměnu pak čeští fotografové vystavovali v Lucembursku. Výstava byla reprízována v Jičíně v kině Svět.

10. Ladislav Daněk – Pavel Zatloukal a jiní: *Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění, Olomouc 2009. S. 274.

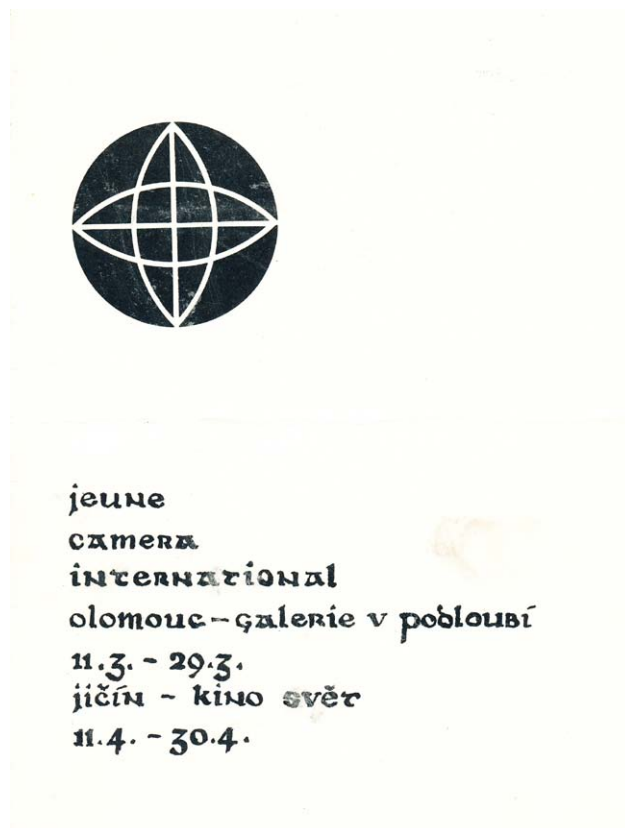
11. Petr Pavliňák: *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2003*, 11. díl. Výtvarné centrum Chagall. Ostrava 2003.

Karel BARTA, ČSSR	1-3/ Bez názvu	Michel KOOB, Lucembursko	46/ Bez názvu
Pol BERTEMES, Lucembursko	4-5/ Křeslo I, II		47/ Matka s dítětem
	6-7/ Portrét I, II, IV	Claude LEUNBERGER, Lucembursko	48/ Portrét
	8/ Franz	Frøde OEN, Norsko	49/ May Lise
Vladimír BIRGUS, ČSSR	9-11/ Podzim I, II, V		50/ Dívka
	12/ Bez názvu		51/ Dítě
Stanislav BOLOŇSKÝ, ČSSR	13-15/ Bez názvu	Esko PARKONEN, Finsko	52/ Les III
Wilfried BREUKER, NSR	16/ Perspektiva		53/ Les IV
	17/ Rozjímání	Marc PAYGNARD, Francie	54/ Černý a bílá
Milan ČURDA, ČSSR	18-21/ Bez názvu		55/ Nádeník
Guy FELTES, Lucembursko	22/ Portrét		56/ Hodinový rekord
	23/ Vstřív vítězství	Paul REIFFERS, Lucembursko	57/ Ptáci
	24/ Oddech		58/ Zmrzlina
	25/ Smutek	Kaj SALMINEN, Finsko	59/ Kosi
	26/ Ching		60/ Bažina v zimě
Einar HARBOE, Norsko	27/ Zoufalství		61/ Fanoušci
	28/ Žena	Thomas STAHLMANN, NSR	62/ Tvrdý rock
	29/ Tanečnice	Ivo ŠKVAŘIL, ČSSR	63/ Budoucnost
	30/ Marianna		64/ Okno
	31-32/ Baletní trénink I, II	Jean Guy THURMES, Lucembursko	65/ Stíny města
Wolfgang HOEH, Švýcarsko	33/ Mladá krásko		66/ Bez názvu
	34/ Bez názvu		67/ Kajak
	35/ Péro		
	36/ Portrét		
Marie-Claire JUNIUS, Lucembursko	37/ Sport		
Serge-Ed JUNIUS, AFIAP, Lucembursko	38/ Turecké vysvětlování		
	39/ Plod lásky		
	40/ Špatné zprávy		
	41/ Monsieur Paillard		
Harri KANNOSTO, Finsko	42/ Kamarádi		
	43/ Ruce vzhůru!		
	44/ Muž a kůň		
	45/ Venkovská krajina		

vnitřní strany katalogu k výstavě Jeune Camera International, 1974

plakát k výstavě Jeune Camera International, 1974

obálka katalogu k výstavě Jeune Camera International, 1974

Petr Klimpl – Mizející svět

3. 6–21. 6. 1974

Na začátku června vystavuje v Galerii v podloubí Petr Klimpl (narozen 19. 5. 1956 v Brně). Klimpl vystudoval Lékařskou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně, absolvoval kurz fotografie na Lidové škole umění v Brně. Psal o fotografii do časopisů Československá fotografie a Revue fotografie, je jedním ze zakládajících členů skupiny DOKUMENT v roce 1977 a tvoří ve stylu skupiny tzv. fotografie nerozhodujících okamžiků.

Klimpl představil cyklus fotografií s názvem MIZEJÍCÍ SVĚT. Jednalo se o reprízu výstavy, která proběhla v roce 1974 v Galerii mladých v Brně a obsahovala soubor 20 černobílých fotografií z let 1972–1973. K této brněnské výstavě, která byla i Klimplovou první samostatnou, vyšel i katalog s textem Antonína Dufka: „Klimplový snímek ovšem nejsou pouhou dokumentací, přestože mohou plnit i toto poslání. Jejich autor nijak neupravuje negativy, získané klasickou cestou, takže vyfotografovaná skutečnost je představena se zrcadlovou věrností, někdy až uhrančivě „opravdově“. Tím spíš však vynikne (díky výběru motivu a schopnosti působivě jej prezentovat) skutečnost věcí samých i jejich „zázemí“. Starobylé umyvadlo s ručníkem, umístěné snad někde na pavlači, schody nově zformované chodidly nesčíslných chodců, oprýskané zdi, nevládná zákoutí dvorků, to vše představuje minulost materiálně chudou, ale bohatou stopami, které na ní zanechali lidé. Snad proto nás zajímá, proto je nám blízká, i když její schopnost sloužit už dosluhuje.“

Petr Klimpl: „Jestli byla v roce 1974 vernisáž nebo ne, to už nevím, řekl bych, že ne. Prostě jsme výstavu pověsili. Organizátorem výstavy byl Vladimír Birgus a k výstavě byl vydán plakát, který šel do výlepu. Jednalo se vlastně o reprízu výstavy, která byla předtím v Brně.“¹²

Petr Klimpl: Mizející svět 1972–1973

Vladimír Birgus, Josef Pokorný

14.–31. 10. 1974

V říjnu 1974 společně vystoupili v Olomouci dva později zakládající členové skupiny DOKUMENT. V časopisu Československá fotografie 1975, č. 2 se píše: „Vladimír Birgus a Josef Pokorný vystavovali v říjnu v olomouckém ARS-klubu. Je to docela malá výstavní síň, u nás dost ojedinělá. Patří SSM, vystavují zde mladí výtvarníci a tedy i fotografové. Neohromují počtem vystavených snímků a někdy ani novotou své tvorby. Jsou však ohromně sympatičtí vážností a soustředěným úsilím, s jakým přistupují ke své práci. Jen zcela výjimečně jsme v této síni viděli povrchní módu, křečovitou a naivní modernu. Velmi často a v poslední stále častěji zde nacházíme vytrvalé úsilí o současný soustředěný výraz, obvykle prostřednictvím intimního motivu...“¹³

12. Výňatek z e-mailové komunikace s Petrem Klimplem z 2. března 2012.

13. Jaroslav Vávra: *Procházky po výstavách*. Československá fotografie. č.2, 1975. S. 55.

Vladimír Birgus byl v roce 1974 ve 2. ročníku Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Josef Pokorný (narozen 12. 7. 1953 ve Znojmě) studoval dětské lékařství na LF UJEP v Brně (1978). Fotografuje od 1968 jako autodidakt. V roce 1977 zakládají spolu s Vladimírem Birgusem a Petrem Klimplem skupinu DOKUMENT. Setkali se poprvé na soutěži OČIMA MLÁDÍ v Moravské Třebové, kde oba získali čestná uznání a seznámili se. Tato výstava byla jejich první společná. Birgus vystavoval 3 cykly – Moře, Kontrapunkt a Slovenská krajina. Pokorný také 3 – Jitro, Pálava a Rodinný portrét. Jaroslav Vávra píše o výstavě v časopisu Československá fotografie č. 2 v roce 1975 a je poměrně kritický k provedení i k pojetí všech 6 fotografických cyklů, končí však jasně pozitivně: „...Oba mladí autoři toho hodně umí a zdá se, že o nich ještě dost uslyšíme.“¹⁴

ještě ze snímku z výstavy Josefa Pokorného v olomouckém ARS klubu.

výtvarný život

Fotografie z Ars klubu

Ars klub při OV SSM v Olomouci uspořádal v olomoucké Galerii v podloubí další výstavu fotografií. A opět, jako již několikrát, třináct. Dva studenti, Vladimír Birgus z olomoucké filozofické fakulty a Josef Pokorný z brněnské lékařské fakulty, vystavují své nové práce sestavené do malých cyklů.

Vladimír Birgus, známý již olomoucké veřejnosti z výstav a souborů, navázal na dosavadní tvorbu cyklem „Kontrapunkt“ – promyšlenou kompozici na téma muž a žena. Svoji práci ukázal v nové

poloze v „Moři“, kde je v zdánlivě jednoduchém motivu nebe a moře sevřenější a prostší, než kdykoliv předtím, a doplnil oba cykly „Slovenskou krajinou“, která je v jeho práci odbočkou trochu romanticky popisava.

Josef Pokorný má rovněž tři cykly. Krajiny od vody, které nazval „Jitro“, jsou výtečně zejména světlou a atmosférou, pohledem nezaujatým komplex z touny řeky toho příliš mnoho. Kontrastem je druhý cyklus „Pálava“, plný stínů, z nichž skály vstupují světlou v reálném tvaru. Třetí cyklus „Rodinný portrét“ je milý, gasc, ožviluje výstavu optimismem a trochu humorem.

Oba fotografové jsou příslušníky mladé generace, věkem i tvorbou. Na jejich práci je však znát vývoj, směřující od poněkud exaltované, excentrické tvorby k hlubokému a duchovnímu zážitku. Obě soubory jsou zajímavé a – jak to sluší poslání této minigalerie mladých – jsou spíše nahodilými do dílny, než představením definitivního tvaru.

J. VÁVRA

recenze v Mladé frontě, 31. října, 1974

Plány Galerie v podloubí

Olomoucká Galerie v podloubí si za pět let své existence již vydobyla pevné místo mezi ostatními výstavními síněmi v našem okrese svou výhradní orientací na mladé autory do třiceti let. O velkém zájmu o tuto galerii svědčí nejlépe to, že sedmiclenná rada galerie má rok od roku stále větší práci, aby z velkého počtu zájemců o vystavování vybrala pouhých šestnáct autorů, jejichž výstavy lze v jedné sezóně uskutečnit.

Provozovatel galerie – OV SSM v Olomouci – chce umožnit co největšímu počtu mladých talentovaných autorů představit své práce veřejnosti, a tak rada galerie vybírá pro výstavy vedle děl již známých mladých umělců i práce začínajících autorů, kteří se v galerii představují poprvé. Také v této výstavní sezóně, která trvá od září do června, bude tradice zachována. Nejčastěji budou v galerii vystavovat mladí

dí fotografové: v březnu to bude student fotografického oddělení SUPS v Brně Antonín Halaš, kterého v dubnu vystřídá dvojice pražských autorů ing. Jaroslav Kučera a Josef Javůrek. Své nové práce vystaví koncem května Jindřich Streit ze Sovince, jehož výstava v olomouckém Divadle hudby na jaře se setkala s velkým ohlase. V červnu pak uzavře výstavní sezónu v Galerii v podloubí vítěz předloňské soutěže

Fotografka Academicka Libor Kousal z Prahy. Vedle fotografií budou samozřejmě i mladí výtvarníci. Hned v listopadu jsou to práce dvou studentů výtvarné výchovy pedagogické fakulty UP Petra Exlera a Svatopluka Vaněčka, které vystřídají vítězové krajského kola ZENITU. Na začátku příštího roku si budeme moci prohlédnout dřevěné plastiky Jany Naše a v dubnu obrazy studenta FF UP Václava Strátila. Z mnoha debutujících autorů jmenujme alespoň osmnáctiletého V. Charvátka z Prahy, který bude v květnu vystavovat akvarely.

Rada galerie již dnes pomalu připravuje výstavní plán pro sezónu 1975–76. Své soubory pro tuto sezónu připravují například členové brněnské fotografické skupiny EPOS, absolventi výtvarné výchovy FF UP, studenti z pedagogické fakulty a další.

Foto Birgus a Pokorný

Jediným výstavním zařízením našeho města, které se soustavně věnuje fotografické expozici, je Galerie v podloubí, zařízení OV SSM.

Nedávno vystavovala v Galerii v podloubí dvojice Birgus–Pokorný. V. Birgus, student 2. ročníku filozofické fakulty UP, je jednou z nejvýraznějších postav mladé olomoucké fotografie. Tentokrát vystavil vynále-

zavé záběry krajin, zajímavý cyklus „Kontrapunkt“, zvláštní pozornost návštěvníků poutal cyklus snímků skal. O Birgusovi lze již bez nadsázky říci, že zvládá techniku i kompozici téměř dokonale, za mnohé z jeho tvorby by se nemusel stydět ani daleko starší a zkušenější fotograf. Svůj vyhraněný styl však stále ještě hledá, objevuje různé postupy, experimentuje, což konečně je nutné a pro jeho budoucí tvorbu jistě prospěšné.

Druhý fotograf, student UJEP Brno, J. Pokorný, není také žádným nováčkem ve fotografii. Jeho cyklus portrétů sice připadá poněkud konvenční a chladný, ale to vše vynahradí s novými obrazy přistáviště, jejichž sugestivní atmosféra svědčí o velkém citu a umění fotografa.

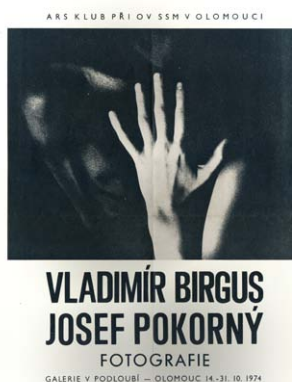
FM

Foto Josef Pokorný.

recenze ve Stráži lidu, 12. listopadu, 1974

VLADIMÍR BIRGUS
JOSEF POKORNÝ
FOTOGRAFIE

GALERIE V PODLOUBÍ — OLMOUC 14-31. 10. 1974

výstavní plakát

Josef Pokorný: JITRO III (Reprodukce převzata z časopisu Československá fotografie r. 1975, č. 2. S. 55.)

Milena Valušková

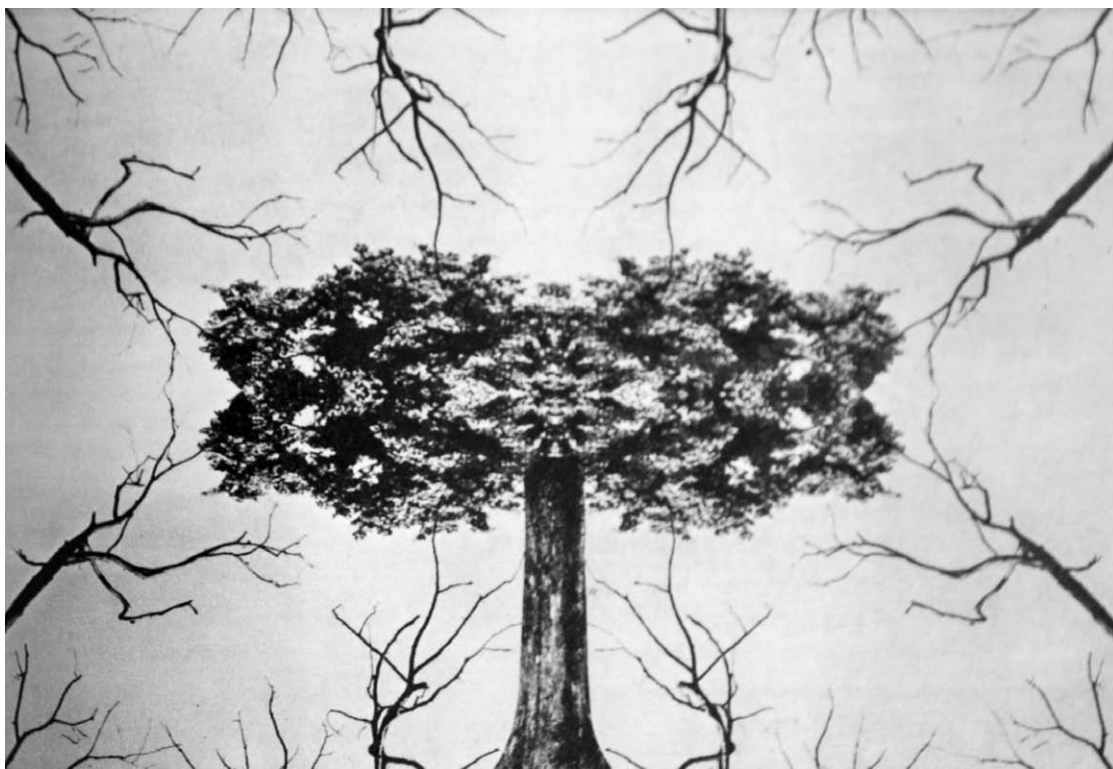
24. 6.–12. 7. 1974

Milena Valušková je nejaktivněji vystavující fotografkou v GPP, je olomouckou rodačkou (nar. 6. 10. 1947) a celý život, kromě studií v Praze, žije a pracuje v Olomouci. Z rodinných důvodů (nedělnického původu) zpočátku nemohla studovat na střední škole. Vyučila se fotografkou v Brně a v roce 1967 maturovala na SVVŠ (Střední všeobecně vzdělávací škola) v Olomouci. Na počátku 70. let se začala věnovat volné tvorbě. Na svém prvním velkém cyklu STROMY pracovala několik roků. Využívala montáží dvou, někdy tří negativů, kombinovala fragmenty stromů, mraků, vody. Zvětšeniny dále jemně tónovala do modrého nebo hnědého odstínu. Každá zvětšenina je tak jedinečným originálem. V roce 1978 byla přijata ke studiu na FAMU v Praze. V roce 1983 absolvovala - překvapivě - dokumentárním cyklem o životě dožívajících obyvatel bývalé dělnické kolonie ve Štěpánově na Moravě. Jako fotografka prošla klasickou ateliérovou fotografií, pracovala na soudním lékařství LF UP v Olomouci a poté jako fotografka Památkové péče a ochrany přírody v Olomouci. Od roku 1988 vede fotografický ateliér na ZUŠ Miloslava Stibora v Olomouci.

Na své první samostatné výstavě v Divadle hudby v roce 1973 vystavuje cyklus fotografií STROMY, které jsou často doplňovány básněmi, či jejich fragmenty. Tuto výstavu ve změněné podobě pak uvádí i v GPP. Poezie je pro autorku velice důležitá, „žije v zajetí poezie“¹⁵ Milena na tyto roky vzpomíná: „Byla to nádherná doba. Téměř nepřetržitě jsem četla poezii. Bylo mi něco přes dvacet a v jednom kuse jsem byla zamilovaná, buď platonicky nebo do nějakých idealistických lásek.“¹⁶

M. Valušková realizovala tři výstavy v Galerii pod podloubím v letech 1974 (24. 6.–12. 7. 1974), 1975 (8. 12.–30. 12.) a 1979 (19. 2.–9. 3.).

Ve své tvorbě se věnuje převážně přírodním motivům, inspiruje ji poezie. Zpočátku využívá techniky montáže. Pro její současnou práci je charakteristická soustředěnost na přírodní detail, kterým vyjadřuje pocity a nálady. Těm dává přednost před věcným zobrazením, její intimní fotografie trav, vodních ploch či stromů hledají duševní vyrovnanost jako protiklad agresivity současné civilizace.

Milena Valušková

(Reprodukce převzata z časopisu Československá fotografie r. 1974, č. 8. „SKUPINA ARS KLUB Olomouc“)

15. Jakub Sobotka: *Monografie Milena Valušková*. Bakalářská práce. ITF FPF SU Opava. Opava 1996.

16. Jakub Sobotka: *Monografie Milena Valušková*. Bakalářská práce. ITF FPF SU Opava. Opava 1996.

Rok 1975

Jaroslav Kučera

duben 1975

Jaroslav Kučera vystavoval v GPP dvakrát. Poprvé v dubnu 1975, přesný termín jsem nedokázal nikde zjistit. K výstavě se nedochovala žádná pozvánka ani katalog. Výstavu zajišťoval Vladimír Birgus a šlo určitě o jednu z netradičních výstav, protože se některé fotografie musely dokonce přejmenovávat, jak autor vzpomíná: *„Já byl tenkrát Vladimírovi velmi vděčný, jednak to byla jedna z mých prvních výstav a hlavně, že měl odvahu ty moje sociální fotky vystavit. Zvláště v roce 1975, kdy jsem měl svou první výstavu v Praze ve Fotochemě a ve Večerní Praze vyšla recenze, jak takový autor s depresivními neoptimistickými fotografiemi může vystavovat v roce třicátého výročí osvobození Československa sovětskou armádou.“ Druhý den po vyjití tam byly davy, katalog okamžitě zmizel a mě „pokryl“ tehdy známý Václav Jírů, který mi i kurátoroval. Pak vzal výběr fotek Vladimír do Olomouce a výstava byla týden zavřená než „soudruzi vymysleli“ nové názvy pod některé fotky. U fotky s původním názvem Domov důchodců v Prachaticích se objevilo: Útulek Sv. Anny v Mnichově. Nebo fotografie Rumunsko, Cluj - Žebráci v kostele dostala „nový“ název: Žebráci v Londýně. Tehdy se vystavovaly zásadně optimistické nebo neškodné fotky, na to soudruzi dbali, ale ta výstava ve Fotochemě jim utekla.“*

Jindřich Štreit – Romové bez romantiky

12.–30. 5. 1975

Jindřich Štreit (narozen 5. 9. 1946 ve Vsetíně, fotografuje od roku 1963, vyučoval na FAMU a na IVF, v současnosti je profesorem ITF FPF SU v Opavě) vystavoval v Galerii v podloubí dvakrát. První výstava s názvem Romové bez romantiky proběhla ve druhé polovině května roku 1975 a jak název napovídá, šlo o výstavu fotografií cikánů. K výstavě se dochovala v archivu autora pozvánka s fotografií a textem M. Marvanové, kde se mimo jiné píše: *„Cyklus Ze života Romů, kterým se nyní představuje veřejnosti, jako celek zatím znamená vrchol jeho tvůrčího úsilí. Zároveň však jde o práci pozoruhodnou i v obecnějším měřítku, neboť přístup k tématu je osobitý. Romové totiž již svým zjevem, svou typovou zvláštností svádějí k tomu, aby u nich byly akcentovány prvky exotičnosti, svérázu a malebného romantismu. Nic takového nenacházíme na těchto snímcích. Jindřich Štreit, věren sám sobě, i tady jde pod povrch viděného a fotografuje své Romy ne jako příslušníky etnické skupiny, ale jako jedny z nás. To exotické, co v nich je, nepotlačuje, nýbrž podřizuje základní myšlence o člověku - tvoru podivuhodném ve všech proměnách krásy i ošklivosti, radosti i smutku.“*

Po několikanásobném čtení zjišťuji, že text z roku 1975 je i dnes po 37 letech stále aktuální.

Soubor vznikl v letech 1974 a 1975. Cikánskou tematikou se u nás v Československu zabývalo více tehdejších fotografů, dalo by se dokonce říci, že šlo v té době o oblíbené téma. (Josef Koudelka, Karel Cudlín, Petr Sikula ad.). Jak píše Vladimír Birgus v katalogu k bruntálské výstavě (15. 7.–15. 8. 1980): *„...Štreit se však dovedl ubránit povrchnímu okouzlení exotikou a zase se zajímal o člověka jako takového, o jeho psychiku, emoce, mezilidské vztahy.“¹⁷*

17. Vladimír Birgus: *Jindřich Štreit fotografie*. Okresní vlastivědné muzeum v Bruntále. Bruntál 1980.

Jinřich Štreit / fotografie použitá na pozvánce k výstavě Romové bez romantiky

V červenci nebo srpnu proběhla společná výstava autorů Libora Kousala a Antonína Weisera s názvem Tlačítko pro přechod. O výstavě se nedochovaly žádné informace kromě zmínky v časopisu Československá fotografie z roku 1975 č. 8 na straně 344 a č. 11 na straně 489.

Tomáš Vážan

30. 8.–20. 9. 1975

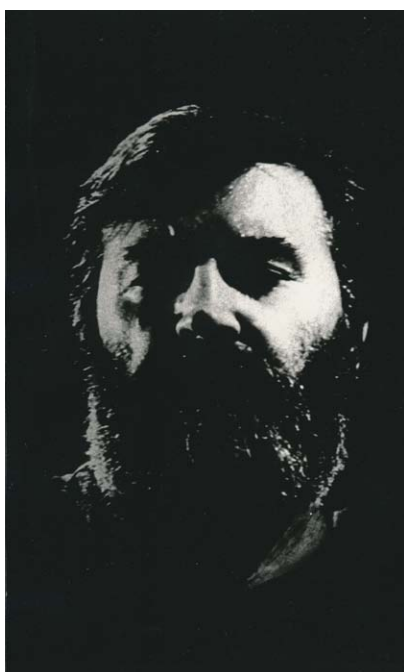
Dalším z často vystavujících autorů fotografií v GPP byl vedle Vladimíra Birguse a Mileny Valuškové dosud nedoceněný Tomáš Vážan. Vážan se narodil 7. 12. 1951 v Branišovicích, od roku 1972 žil a tvořil v Olomouci. Jeho první výstava v GPP proběhla v termínu 30. 8.–20. 9. v roce 1975 a byla sestavena z portrétů folkových a jazzových interpretů. Autor pracuje s výrazným kontrastem světla a stínů. Mezi jeho přátele, často portrétované, patřil Vladimír Merta, který byl v té době na black listu STB kvůli svým textům. Vážan, pohybující se ve společnosti těchto nepovolených a navíc věřících, písničků a vydávajících samizdat, se velice rychle dostal do problémů. Bojuje sám se sebou, se svou psychikou. Umírá mlád 20. 2. 2008 v Olomouci.

Ladislav Daněk o Vážanovi píše na záložce knihy Verše psané pro mlčení: „V roce 1978 Tomáš Vážan prožil konverzi ke katolické víře a o dva roky později začal fotografovat dřevěné kostely, především na Východním Slovensku a na Moravě. V téže roce podnikl také první studijní cestu po románských a gotických památkách. Vedle celkových záběrů sakrální architektury se začal zajímat o vlastní rytmus architektonických hmot a jejich strukturální charakteristiky. Smysl pro řád a rytmus autora dovedl až k osobité interpretaci minimalistické fotografie. Druhou linií v jeho tvorbě, vycházející z interpretace sakrální architektury, tvoří volný cyklus okna. V tomto rozsáhlém cyklu autor ovšem nesleduje vizuální atraktivnost námětu, ale akcentuje zvrstvenou významovou funkci okna jako předělu mezi vnějším a vnitřním prostorem v jeho konkrétní i metaforické podobě.“¹⁸

18. Tomáš Ježek, Jiří Vícha, Ladislav Daněk: *Jiří Vícha Verše psané pro mlčení... fotografie Tomáš Vážan*. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.

Tomáš Vážan a Rostislav Valušek na fotografii Mileny Valuškové

fotografie Tomáše Vážana

Antonín Kolk

termín nezjištěn 1975

Tato výstava pravděpodobně nebyla instalována v Galerii pod podloubím, ale ve Studentském klubu ve Švédské ulici (vzpomínka autora).

skupina Objekt

listopad 1975

V recenzi z listopadové Mladé fronty píše Vladimír Birgus o výstavě skupiny Objekt. Skupinu tvořili čtyři ostravští fotografové – František Peška, Václav Šedý, Igor Dvořáček a Vladimír Půlpán. Vzhledem k velikosti galerie bylo nutno omezit výběr fotografií. Peška vystavil tři fotografie z cyklu Stromy a čísla s modrou tonalitou, dále několik surrealistických montáží a dívčích portrétů. Václav Šedý studoval na FAMU, později oženil do Itálie a dnes je ředitelem Českého centra v Miláně.

„Nejmladší člen skupiny, dvacetiletý Václav Šedý, ze všech vystavujících klade největší fotografické vyjádření vlastních pocitů. Daří se mu to zejména ve fotografických sekvencích o 3–5 snímcích, ve kterých rozbíjí tradiční přímou návaznost jednotlivých fotografií, aby ponechával o to větší prostor pro divákovu fantazii. Igor Dvořáček se představuje souborem kultivovaných zátiší. Jeho práce nejsou tak původní jako Peškovy nebo Šedého (u zátiší s lahvemi a sklenicemi je vidět určitý vliv Josefa

Sudka), jsou to však obrazy velmi čisté a na autora, který se fotografií zabývá poměrně krátkou dobu, až překvapivě kompozičně i technicky vyspělé. Nejstarší vystavující, pětatřicetiletý Vladimír Půlpán, mohl pro nedostatek místa v galerii instalovat ze svého pozoruhodného cyklu *Pro Victora Jaru* jen tři listy. Je to škoda, protože větší počet fotografií z tohoto cyklu by autora reprezentoval lépe, než to dělají jeho některé až příliš samoučelné výtvarné hříčky.¹⁹

výtvarné umění

Fotografie skupiny Objekt

V záplavě snímků oprýskaných zdi, devastovaných krajin, či usmívajících se dívek příjemně překvapí každá fotografie, ze které je zřejmé, že jejímu autorovi jde o víc než o pouhou výtvarně působivou reprodukci skutečnosti. Práce čtyř mladých ostravských fotografů, členů tvůrčí skupiny Objekt při ZK ROH NHKG, jež jsou po zářijové premiéře v ostravské Fotochamě v současné době vystaveny v olomoucké Galerii v podloubí, vesměs mezi takové fotografie patří. Jak je to obvyklé u snímků, jejichž autoři se nechtějí spokojit s rozmělněním již stokrát řečeného a hledají nové cesty, i zde nalezneme vedle vyzrálých prací formálně i obsahově nedotažené experimenty. Naštěstí jich na výstavě Objektu není mnoho.

Prísna selekce prací pro výstavu, daná malými prostorami galerie, zřejmě nejvíce postihla Františka Pešku, který v Olomouci vystavuje jen malé fragmenty ze svých rozsáhlých cyklů. Nejlepší z nich, tři obrazy z cyklu *Stromy a čísla*, upoutávají svým precizním provedením v modrém tónu i originálním nápadem, povyšujícím tyto snímky do mnohovýznamové filozofické roviny. Z ostatních Peškových fotografií více zaujmou surrealistické montá-

že, než poněkud konvenční divčí portréty.

Nejmladší člen skupiny, dvacetiletý Václav Šedý, ze všech vystavujících kladě největší důraz na co nejadekvátnější fotografické vyjádření vlastních pocitů. Daří se mu to zejména ve fotografických sekvencích o 3–5 snímcích, ve kterých rozbíjí tradiční přímou návaznost jednotlivých fotografií, aby ponechával o to větší prostor pro divákovu fantazii.

Igor Dvořáček se představuje souborem kultivovaných zátiší. Jeho práce nejsou tak původní jako snímky Peškovy nebo Šedého (u zátiší s lahvemi a sklenicemi je vidět určitý vliv Josefa Sudky), jsou to však obrazy velmi čisté a na autora, který se fotografií zabývá poměrně krátkou dobu, až překvapivě kompozičně i technicky vyspělé.

Nejstarší vystavující, pětatřicetiletý Vladimír Půlpán, mohl pro nedostatek místa v galerii instalovat ze svého pozoruhodného cyklu *Pro Victora Jaru* jen tři listy. Je to škoda, protože větší počet fotografií z tohoto cyklu by autora reprezentoval lépe, než to dělají jeho některé až příliš samoučelné výtvarné hříčky.

VLADIMÍR BIRGUS

recenze v Mladé frontě, 11. listopad, 1975

Milena Valušková

6.–30. 12. 1975

Druhá výstava Mileny Valuškové v GPP prezentovala její „věčné“ téma – STROMY. Jde o další posun v její snaze ukázat duši vegetace pohledem básnířky, která velice citlivě pracuje s torzy stromů, zlámaných, ohnutých, vzájemně se proplétajících se záběry oblohy, vodních hladin, a za pomoci několikanásobné negativní montáže dospívá k silně působícím lyrickým obrazům. Stromy byly pro autorku metaforou a podobenstvím s lidským životem. Stejně jako v dřívějším cyklu koloruje výsledné zvětšeniny do světle modrého a nahnědlého tónu, které propůjčují obrazu jistou tajemnost. Na rozdíl od první výstavy již nedoplňuje fotografie básněmi a popiskami, což nijak neubírá celkovému vyznění, naopak neodvádí divákovu pozornost.

Olomoucká fotografa Milena Valušková několik let pracovala na rozsáhlém cyklu fotografií STROMŮ. S částmi tohoto souboru bylo možné se setkat na některých jejích předchozích výstavách. V roce 1975 v Galerii v podloubí představila závěrečný soubor tohoto cyklu, který znamenal určité shrnutí a bilancování několikaleté práce.

19. Vladimír Birgus In: Mladá fronta. 11. listopad, č. 266, 1975.

Milena Valušková z cyklu STROMY r. 1974–76

Vznikla pozvánka i plakát, o výstavě psal v několika článcích v tisku Vladimír Birgus: „Valuškové nejde jen o zachycení tvarové krásy stromů, ale o básnická podobenství lidského, života v jeho dimenzích prožitků, individuálních tužeb a mezilidských vztahů. Fotografie křehkých mladých stromků, dvojice kmenů či stromů vyvrácených bouří, umírajících a tlejících jsou metaforami lidského života.... ... Nejistota, zda pro vyvolání koherentního vědomí u autora i u diváka stačí samotná fotografie, vedla v minulosti autorku k doplňování fotografií mnohdy přepjatě lyrickými názvy a texty, které sice někdy zvyšovaly účín snímků, často však vedly k přílišné vulgarizaci. Milena Valušková si to zřejmě uvědomila a na současné výstavě přesvědčivě dokázala, že její fotografie jsou i bez pomoci připojených textů mimořádně působivými artefakty.“

z vernisáže 6. 12. 1975 zleva Vladislav Galgonek, Jindřich Štreit, Milena Valušková

Rok 1976

Miloš Jiránek

od 23. 1. 1976

V termínu od 23. ledna 1976 proběhla výstava Miloše Jiráňka z Liberce. Výstavu krajinářských snímků a fotografií přírody připravila a společně s autorem do Olomouce dovezla členka galerijní rady, tehdejší studentka Filozofické fakulty Univerzity Palackého Ilona Kubínová (provdaná Chválová).

Miloš Jiránek se narodil 21. 12. 1938. Je vnukem impresionistického malíře Miloše Jiráňka (1875—1911). Věnuje se, kromě komerční fotografické činnosti, fotografii přírody, žije a pracuje v Liberci. Na výstavu vzpomíná Ilona Chválová: „K Jiráňkově výstavě bylo vytištěno 100 kusů plakátů a jeden stál 3 koruny. Pozvánka jistě taky byla, ale ani jedno se nedochovalo.“

Vladislav Galgonek, Antonín Válek

duben 1976

Vladislav Galgonek se narodil 14. května 1946 v Českém Těšíně, je absolventem kurzu reportážní fotografie na FAMU (1981–85) a Lidové konzervatoře – obor výtvarná fotografie (1967–69). Fotografuje od dětství, systematicky od roku 1967, profesionálně od roku 1971. V roce 1973 se stal fotografem v olomoucké oblastní redakci ČTK (Československá tisková kancelář).

Galgonek v GPP vystavoval společně s Antonínem Válkem a nešlo o jejich první společnou výstavu. Oba fotografové jsou zakládajícími členy skupiny H70, kterou společně s Pavlem Vomelou a Ivanem Straňákem založili na konci roku 1969. „Skupina nevyhlásila žádný program, neboť měla averzi vůči všem oficialitám, kterými se to v denním tisku jen hemžilo. Sdružovalo je přátelství a touha oddělit se z proudu oficiální kultury včetně amatérské odborářské fotografie a jejich hlavní činností bylo pořádat výstavy... ..Členové H70 toužili po svobodnějším vyjadřování, formálních i obsahových experimentech, po dokumentaci tabuizovaných témat, jako byli lidé na okraji společnosti nebo zdevastovaná průmyslová krajina Ostravska.“²⁰

Skupina H70 se rozešla v roce 1975. V témže roce se Galgonek stěhuje do Olomouce, kde vzniká samostatná pobočka redakce ČTK a Galgonek se zde na hlavní pracovní poměr stává reportérem - novinářem. O společné výstavě autorů v ostravské Fotochemě se zmiňuje článek v Československé fotografii 1973, číslo 11: „Na přelomu nového roku byla ve výstavní síni ostravské Fotochemy instalována výstava dvou členů havířovské skupiny H70 – Vladislava Galgonka a Antonína Válka. Oba autoři se již svými minulými výstavami zapsali do širšího diváckého povědomí: v jejich pracích nikdy nechyběla průkazná snaha poznávat život kolem sebe, ztvárnit ho osobitým způsobem bez přílišného respektování ustálených pojmů a kánonů. Jejich poslední výstava je věnována krajině...“

Na olomoucké výstavě však Vladislav Galgonek, dle svých vzpomínek, vystavoval fotografie, které pořídil na cyklistickém Závodu míru, Berlín – Praha – Varšava v roce 1975.

Michal Tůma – Řeka a Ona

7. 6.–25. 6. 1976

Na začátku léta (7. 6.–25. 6. 1976) vystavoval poprvé v GPP Michal Tůma z Českých Budějovic, jeden ze zakládajících členů skupiny SETKÁNÍ²¹, který představil své dva cykly Ona a Řeka. ONA byl cyklus „bílých“ aktů, většinou fragmentů ženského těla, na kterých není nikdy vidět obličej modelu. O ten totiž vůbec nejde, jde o hru geometrie, linií a až na grafickou jednoduchost křivek ženského těla, jemnost, zranitelnost, jedinečnost života. Bělost těla je zachycena na bílém pozadí a některé fotografie působí až abstraktním dojmem. K cyklu aktů ONA je zajímavě kombinován cyklus ŘEKA, který je svou tonalitou až temný. Zdánlivá tematická nesouvislost je při bližším zkoumání vyvrácena, neboť tvary ženských linií jsou si v mnohé podobny se zákruty řek, kde voda buď je, či není přítomna, a koryto je někdy vyschlé. Oba soubory jsou symbolicky zaměřeny a s pokorou naznačují skutečné hodnoty života, čistotu, sílu a prudkost přírody.

20. Válek Antonín: *Fotografická skupina H70*. Bakalářská práce ITF, Slezská univerzita v Opavě. Opava 2004. S. 14.

21. Tvůrčí skupina Setkání byla založena v roce 1976. Zakládající členové byli Petr Balíček, Miroslav Bílek, Milan Borovička, Rostislav Košťál, Taras Kuščinský, Milan Michl, Miroslav Myška, Petr Sikula, Michal Tůma a Věra Weinertová.

Michal Tůma z cyklu ONA

Michal Tůma z cyklu ŘEKA

Fotografie Michala Tůmy

Cyklus výstav, ve kterých olomoucká Galerie v podlouhí OV SSM postupně představuje přední československé mladé fotografy, v červnu pokračuje výstavou díla 29letého Michala Tůmy z Českých Budějovic. Dva cykly nás seznamují s výsledky autorova tematického hledání. Od Tůmových dosavadních fotografií se odlišuje zejména cyklus "Řeka", pořízený na šumavské řece Vydře. Kontemplativní obrazy tohoto cyklu představují řeku jako symbolický obraz člověka. Riziko vulgarizace, použití otřepaných metaforických obrazů či plytké lyričnosti je při tomto pojetí až příliš očividné. Tůma se mu však dovedl vyhnout i za cenu někdy až těžko dešifrovatelné symboliky. Svému romantickému naturelu blízkou neurčitost, tajemnost či imaginárnost citlivě postihuje v konfrontacích plynoucí vody s pevnou hmotou balvanů nebo přízračností starých stromů na břehu říčky.

Fotografie z cyklu Řeka jsou vystaveny společně se snímky z cyklu Ona, které do značné míry

navazují na předchozí Tůmovy práce. Dokonale vyvážené kompozice tohoto cyklu zachycují s pozoruhodným smyslem pro rytmus a proporcionalitu průzračně jednoduché fragmenty divčího těla. Něžnost těchto obrazů je zdůrazněna technickým zpracováním, využívajícím jemných tónových kontrastů bílé a různých odstínů světle šedé barvy.

Výstava snímků Michala Tůmy bude po olomoucké premiéře instalována i v jiných městech.

-vb-

recenze ve Stráži lidu, 15. června, 1976

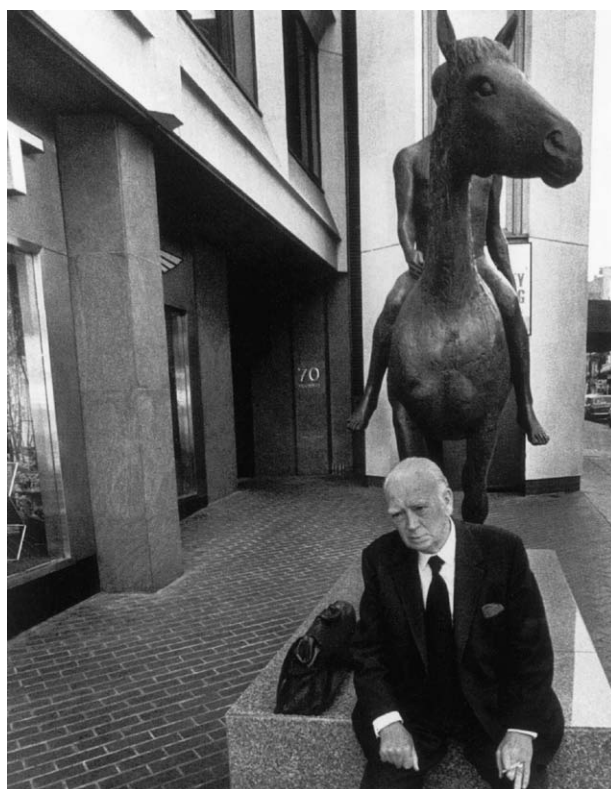
Vladimír Birgus

Do 30. 10. 1976

Další z Birgusových výstav v GPP proběhla v říjnu 1976. Na této výstavě se prezentoval fotografiemi se sociálním podtextem z cest po Velké Británii z cyklů East End a Děti Bradfordu zachycující lidi v nestřežených okamžicích. A cyklus Penzion Henrard s humanistickým nádechem. V recenzi otištěné ve Stráži lidu z října 1976, jejímž autorem je pravděpodobně Petr Klimpl, se píše: „Vladimír Birgus, který je pravidelným návštěvníkem výstav znám spíše jako autor „estetizujících“ fotografií, se představuje souborem speciálně zaměřených snímků. Ze své návštěvy Velké Británie vytěžil cykly sociálních fotografií „East End“, „Děti z Bradfordu“ aj. Vladimíra Birguse zajímá životní postoj lidí, které na svých cestách západní Evropu fotografoval – proto se nemůžeme podívat osamělosti, kterou je cítit z některých jeho fotografií, je to osamělost lidí velkoměsta, které zachytil v nestřeženém okamžiku. Vladimír Birgus se nezaměřuje pouze na sociální fotografii, na „svědomí lidstva“, na výstavě nalézáme i výrazně humanisticky zaměřený cyklus „Penzion Henrard.“²²

Vladimír Birgus, Londýn, 1976

Vladimír Birgus, Londýn, 1976

Fotografie Vladimíra Birguse

V současné době do 30. října vystavuje v olomoucké Galerii v podloubí své fotografie mladý olomoucký fotograf Vladimír Birgus. Tato výstava není prvním autorovým veřejným vystoupením – vystavoval samostatně již několikrát (Praha, Brno, Olomouc) a jeho práce vzbudily vždy zasloužený zájem návštěvníků.

Vladimír Birgus, který je pravidelným návštěvníkem výstav znám spíše jako autor „estetizujících“ fotografií, se představuje souborem speciálně zaměřených snímků. Ze své návštěvy Velké Británie vytěžil cykly sociálních foto-

grafií „East End“, „Děti z Bradfordu“ aj.

Vladimíra Birguse zajímá životní postoj lidí, které na svých cestách západní Evropou fotografoval – proto se nemůžeme podívat osamělosti, kterou je cítit z některých jeho fotografií, je to osamělost lidí velkoměsta, které zachytil v nestřeženém okamžiku. Vladimír Birgus se nezaměřuje pouze na sociální fotografii, na „svědomí lidstva“, na výstavě nalézáme i výrazně humanisticky zaměřený cyklus „Penzion Henrard“.

-kl-

recenze ve Stráži lidu, 26. října 1976

Rok 1977

Miroslav Ambroz, Antonín Halaš

8. 1.–28. 1. 1977

Antonín Halaš se narodil 17. 5. 1956 v Prostějově, v letech 1971–75 vystudoval SUPŠ Brno, obor užité fotografie, v roce 1981 absolvoval na FAMU Praha – obor umělecká fotografie. Od roku 1982 žije ve Finsku, kde podniká a vlastní reklamní studio. V lednu 1977 vystavovali společně s Miroslavem Ambrozem, který je také absolventem fotografického oboru SUPŠ v Brně. Ambroz se prezentoval portréty a autoportréty mladých lidí na rozmezí dětství a dospělosti a cyklem zátiší.

„...Miroslav Ambroz je typem výrazně introvertního autora, fotografie mu slouží k vyjádření vlastních postojů a nálad. Nejvíce se to projevuje v osobitých portrétech a autoportrétech přesně vystihujících charakteristické rysy mladých lidí na rozhraní mezi adolescencí a dospělostí, ve věku plném zmatků, nejistot, tužeb a hledání. Velká senzitivita autora dýchá i z jeho zátiší a interiérových fotografií, zdůrazňujících bez jakékoliv sentimentality lidskou přítomnost i v těch nejprostších věcech, ať už je to vázička s polním kvítím, rozestlaná postel či noční lampa. Jemnosti fotografií odpovídá i technické zpracování neobvykle malých pozitivů.“²³

Antonín Halaš vystavil vedle série snímků mladé dvojice v průjezdu i cyklus fotografií staré ženy na pozadí podzimní krajiny a cyklus o varhanících. Na těchto snímcích pracuje Halaš s omezenou tonalitou a výraznou zrnitostí a silným kontrastem. Kromě těchto cyklů vystavil ještě sérii portrétů a ilustrace Gellnerovy básně.

O Halašově tvorbě píše Vladimír Birgus v Mladé frontě: „K nejlepším patří seriál vysoce expresivních snímků mladé dvojice, v němž se autor s výjimkou jednoho obrazu omezil jen na fragmenty siluet na pozadí temné oblohy a nechal na fotografických promlouvat pouze ruce ve výrazných gestech. Omezená tonální škála těchto snímků, zdůrazněná výrazným zrnem využívá kontrastu mezi černou a bílou, dominantu je obklopena zšeřelým okolím. Obdobných formálních prostředků autor použil i v seriálu fotografií staré ženy v pusté podzimní krajině a v cyklu o varhanících.“²⁴

recenze v Mladé frontě 14. ledna 1977

23. Vladimír Birgus In: Mladá fronta, 14. ledna č. 11, 1977.

24. tamtéž

Dušan Firák

21. 2.–11. 3. 1977

Výstava Dušana Firáka z Bratislavy byla uvedena v rámci rozsáhlého výstavního cyklu Mladá generace československé fotografie. O tomto koncepčním zaměření na mladé autory psal Vladimír Birgus v tehdejší tisku, většinou ve Stráži lidu a Mladé frontě, občas také ve Tvorbě (týdeník pro politiku vědu a kulturu) v tak zvaných plánech Galerie v podloubí. Uvádí zde, že tento cyklus trvá od roku 1975.

Firák se v GPP představil především cyklem Léda, který je skládán z detailů ženských vlasů, uší, krku a který navozuje asociace představ různých přírodních tvarů. „Autor si dovolil vynechat s pozoruhodným citem pro rytmus a úměrnost všechny podružné detaily a jednoduchost svých fotografií ještě zdůraznil omezením tonální škály na bílou a černou.“²⁵

Druhou část výstavy tvoří soubor dívčích portrétů a ilustrace k Thákurovým básním.

„Tvorba mladých slovenských fotografů má při vši osobitosti jednotlivých autorů řadu společných rysů. Patří k nim především akcent na výtvarný experiment, vedoucí mladou slovenskou fotografii jako celkem k poměrně malému zájmu o reportážní fotografii. Slovenští autoři zato vytvářejí s velkou invencí i odvahou vysoce stylizované a výtvarně neobyčejně působivé celky fotografií, ve kterých hraje rozhodující roli neobvyklá kompozice, osobité tonální řešení, použití rozličných speciálních technik, kolorování, adjustace apod. V naprosté většině však nejde o pouhé formální hříčky, o čistě dekorativní fotografie, ale o hledání nových možností pro obsahovou komunikaci, pro vyjádření vlastních myšlenek a pocitů.“²⁶

Vojtěch Písařík – Tváře sportu

4.–22. 4. 1977

Další z fotografických výstav, kterou organizoval a jako kurátor zajišťoval Vladimír Birgus, byla výstava tehdejšího fotoreportéra týdeníku Mladý svět Vojtěcha Písaříka, která se skládala ze dvou rozsáhlých cyklů. První z nich, věnující se sportovní tematice, nesl název Tváře sportu a Písařík na něm pracoval mnoho let. Vojtěch Písařík vzpomíná: „Vladimíra Birguse fotografie zaujaly, pozval mne a napsal nějaké recenze a také se zmínil v katalogu fotografů, který připravoval. Ten cyklus jsem pak ještě několikrát vystavil, v Olomouci to bylo poprvé. Bylo to jedno z mých nadčasových témat, kromě pravidelné řehole a reportáží v časopise. Další bylo Osobnosti v intimních chvílích, v dobách, kdy ještě paparazziové nebyli. Ti lidé mne však viděli a nechali u sebe. Nekradl jsem soukromí jako se to děje dnes.“

Vladimír Birgus píše v recenzi ve Stráži lidu: „...Tyto nevšední portréty známých i neznámých sportovců mají v kontextu naší sportovní fotografie specifické postavení. Autorovi zde nešlo o momentky fotbalistů s míčem na místě hlavy, padajících motokrosových jezdců či zamotaných klubek ragbistů, ale o tváře sportovců v okamžicích mimořádného fyzického i duševního vypětí, kdy mizí všechny pózy a teatrální gesta a odhaluje se podstata charakteru.“²⁷

Druhá část expozice byla vyhrazena reportážnímu souboru z hostování pražského klaunského cirkusu Alfred ve Francii. Opět nejde o povrchní pohled na atraktivní téma, ale o hloubkovou sondu do života cirkusáků, které zachycuje nejen při vystoupeních, ale i v soukromí, při nácvičování čísel či při stavění šapitó. „Vojtěch Písařík má vzácnou schopnost pronikat do hloubky jevů, odhalovat souvislosti, nespokojovat se s vnější stránkou jevové skutečnosti. Ve vystavovaném souboru se mu podařilo vystihnout obě tváře cirkusového prostředí, tu oslnivou ve světlech reflektorů při vystoupení, i tu druhou, pro diváky neviditelnou, spojenou s úporným nacvičováním...“²⁸

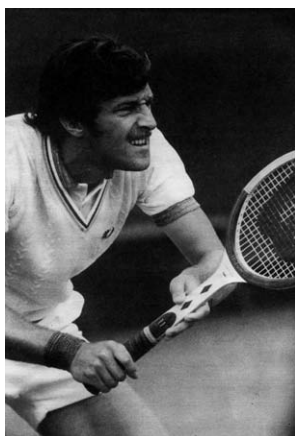
Vojtěch Písařík se narodil 20. 3. 1951 v Praze. Měl blízko ke sportu, neboť sám aktivně sportoval. Pracoval jako fotoreportér v deníku Československý sport a později v letech 1975–86 v Mladém světě.

25. Vladimír Birgus In: Tvorba. 6. dubna, č. 14, 1977.

26. tamtéž

27. Vladimír Birgus In: Stráž lidu. 26. dubna, č. 48, 1977.

28. Vladimír Birgus In: Tvorba. 2. května, č. 19, 1977.

Vojtěch Písařík: Tváře sportu

Ludmila a Antonín Kolkovi, tapiserie, fotografie

16. 5.–3. 6. 1977

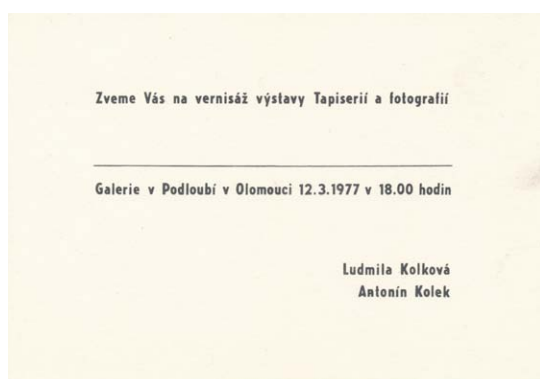
Na druhé výstavě v GPP se Antonín Kolk prezentuje portrétními fotografiemi pražských umělců (Josef Jíra, Jan Zrzavý, Jan Bauch...) v jejich ateliérech. Vystavuje společně se svou sestrou Ludmilou, která se věnuje tapisériím. Kolkovy portréty nemají zvláštní uměleckou hodnotu, sám autor si jejich uměleckou i technickou kvalitu uvědomuje a jde o jeho vlastní dokumentaci setkávání se s umělci, která jej v té době obohacovala.

Antonín Kolk: portrét malíře Josefa Jíry v ateliéru

Antonín Kolk: portrét malíře Jana Zrzavého v ateliéru

pozvánka k výstavě Kolkových

V prázdninovém období roku 1977 byla k přední místnosti přidána ještě zadní část, klubovna, čímž se velikost galerie téměř zdvojnásobila. Píše o tom Vladimír Birgus ve Stráži lidu ze 13. ledna 1977, kde také hovoří o plánu galerie uvést v listopadu 1977 v předpremiéře výstavu československých fotografů, která byla připravována pro amsterdamskou galerii Canon na rok 1978. Tato výstava se uskutečnila pod názvem Deset mladých fotografů.

Skupina Dokument (Petr Klimpl, Josef Pokorný), Fotografie nerozhodujícího okamžiku 10.–28. 10. 1977

V říjnu vystavovala v Galerii pod podloubím nekompletní skupina Dokument (bez Vladimíra Birguse). Oba autoři se v rámci tezí skupiny věnují tzv. fotografii nerozhodujících okamžiků a na této výstavě se prezentovali portrétní tvorbu. Obsahově se jednalo o podobný soubor, který byl potom vystaven v Galerii mladých v Brně (1978). Klimpl se na svých snímcích, vzniklých při návštěvách a přátelských posezeních soustřeďuje na portrétování osob v jejich domácím prostředí, zatímco Pokornému jde především o vzájemný vztah více lidí, nejčastěji mladých dvojic nebo manželů s dětmi. Vystavené fotografie by bylo možno přiřadit ke směru inspirovanému působivostí formální jednoduchosti starých fotografií a amatérských snímků.

„Výstava dvou členů skupiny Dokument Petra Klimpla a Josefa Pokorného představovala u nás zatím dost ojedinělý pokus o vnějškově neatraktivní pojetí portrétní fotografie. Oba mladí brněnští autoři se totiž v zájmu maximálního akcentování psychologicko-sociologické stránky svých fotografií vzdávají jak klasických kompozičních postupů, tak i donedávna téměř posvátného Cartier-Bressonova pravidla rozhodujících okamžiků. Klimpl i Pokorný spoléhají především na sílu výrazu lidí, které fotografují aniž by cokoli aranžovali, avšak zároveň aniž by zastírali, že o jejich přítomnosti fotografovaní vědí.“²⁹

zleva autoři fotografií: Petr Klimpl, Josef Pokorný. Fotografie převzaty z časopisu Revue fotografie 1978, č.2. S.74.

10 mladých fotografů listopad 1977

V listopadu vystavovalo v GPP deset fotografů. V abecedním pořadí to byli: Jakub Rudolf Duda, Jiří Erml, Martin Hruška, Viera Koleková (SK), Juraj Lipták (SK), Margita Mancová-Štecková (SK), Milota Marková-Havránková (SK), Vojtěch Písařík, Josef Pokorný a Anton Sládek.

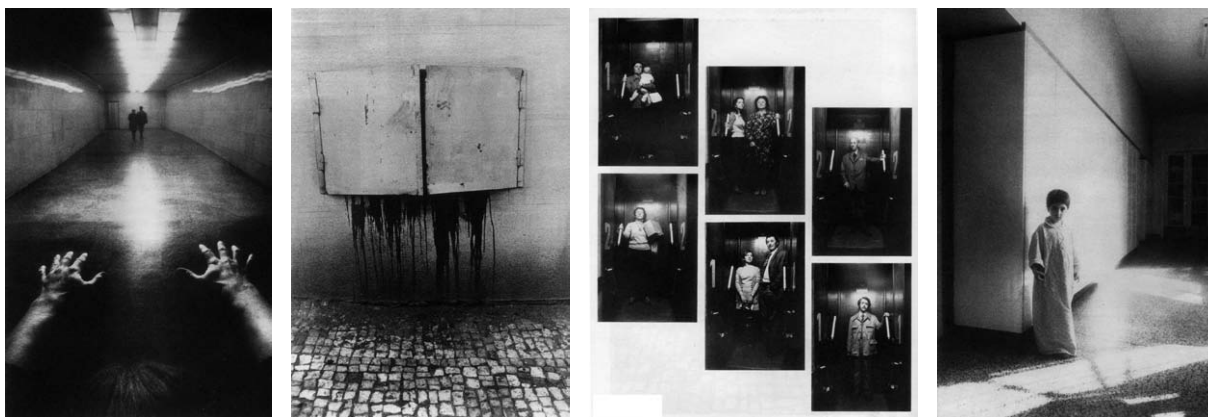
Neměla být reprezentativním průřezem československou fotografií, ani stylově či obsahově sjednocenou kolekcí. Jejím účelem bylo soustředit podnětné práce autorů ve věku do pětatřiceti let, jejichž tvorba byla už určitým způsobem vyhraněná a v mnoha ohledech nekonvenční a původní. O této výstavě píše Vladimír Birgus v Československé fotografii 1978, č. 4: „Je nasnadě, že mnohé v takto koncipované výstavě narazí na nepochopení či dokonce odmítavý postoj diváků mnohem snadněji, než by tomu bylo v souboru bezbarvých salónních fotografií. Někdy tím bude vinen divák, který mnohdy není ochoten akceptovat práce příliš netradiční, někdy to bude zaviněno samotnými autory, protože ne všechny v souboru zastoupené experimenty lze nazvat skutečnými tvůrčími činy. Výstava se však nesnaží hodnotit, ale spíše jen v náznaku ukázat různé možnosti současné fotografie.“³⁰

29. Vladimír Birgus: Petr Klimpl a Josef Pokorný. Revue fotografie, č.2. 1978. S. 74.

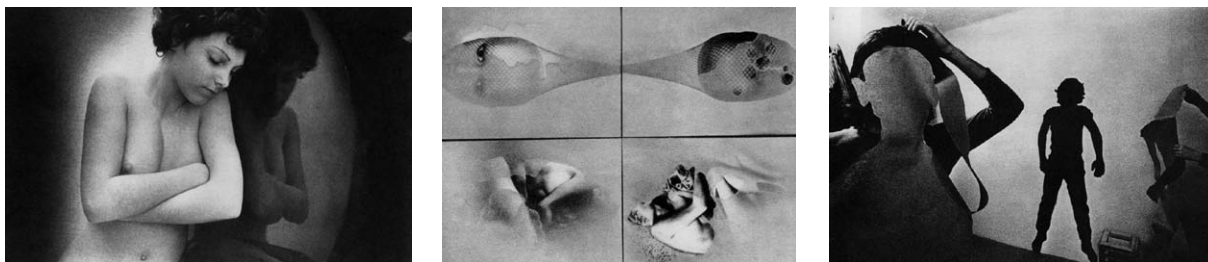
30. Vladimír Birgus: 10 mladých fotografů. Československá fotografie, č.4, 1978. S 164.

Dva soubory vystavil Jakub Rudolf Duda, Možnosti a cyklus Stropy, který je studií světél a stínů, v minimalistickém stylu. Poslední tři autoři se ve své tvorbě věnují reportáži a dokumentu. Vojtěch Písařík, byl již zmíněn dříve, vystavil výběr ze souboru Tváře sportu, Josef Pokorný vybral snímky ze svých cyklů z nemocnice Dětské oddělení a Návštěvní den. Z fotografií Jiřího Ermla je zřejmý ironický podtext, když po léta zachycuje nejružnější skupiny turistů při výstupu Sněžku. Jeho další cyklus Výtah je jakousi sociologickou sondou chování lidí v identickém prostředí.

„...Solitární postavení nejen v souboru, ale do značné míry i v celkovém kontextu naší mladé fotografie, má sekvence Milování v temné chodbě poslední účastnice výstavy Viery Kolekové, upřímná expresivní výpověď porušující běžná kompoziční pravidla. Soubor Deset mladých fotografů bude dále instalován v několika dalších městech v Československu a poslouží jako základ výstavy mladých československých fotografů v amsterdamské Canon Photo Gallery.“³¹

Zleva: Martin Hruška / Jakub Rudolf Duda z cyklu Možnosti / Jiří drkl z cyklu Výtah / Josef Pokorný z cyklu Dětské oddělení

Zleva: Margita Mancová -Štecková z cyklu aktů / Milota Marková-Havránková z cyklu Klam / Anton Sládek z cyklu Můj přítel

Rok 1978

Skupina Epos – Jiří Horák, Rostislav Košťál, František Maršálek, Petr Sikula

7.–26.1. 1978

Výstavní plán roku 1978 obsahoval čtyři fotografické výstavy, první z nich byla výstava skupiny EPOS, která existovala již od roku 1967 a od poloviny 70. let existovala jako volné sdružení až do svého zániku v roce 1980. Takže v roce 1978 již byla společná cesta autorů Jiřího Horáka, Rostislava Košťála, Františka Maršálka a Petra Sikuly téměř u konce. Autoři se dali dohromady v Brně na LŠU, kde studovali u K. O. Hrubého fotografický obor.

Horák, Košťál a Maršálek se věnovali většinou inscenované fotografii. Jejich fotografie se dají označit jako portréty v exteriéru, občas jde až o detaily tváří. V dřívější tvorbě šlo o momentní a inscenovanou figurální fotografii, jejíž principy se dále potom projevují v pozdější tvorbě, kde zachycují své vrstevníky. Fotoskupina byla přijata s nadšením u mladých lidí, u starší generace však neslavila úspěchy. Celkově se působení skupiny na scéně dá označit jako kontroverzní. Petr Sikula se na rozdíl od svých tří kolegů věnoval krajinářské fotografii. Nejslavnější jsou jeho ekologicky zaměřené fotografie průmyslem zničených oblastí z Ostravska.

Rostislav Košťál

František Maršálek, Balada o hradu

Jiří Horák: bez názvu

Petr Sikula: Civilizace

Dana Kyndrová

12.–31. 3. 1978

Výstava Dany Kyndrové v Galerii pod podloubím byla jednou z jejích prvních výstav. Po první samostatné výstavě v pražské Fotochemě a její repríze v Rize je to zřejmě třetí samostatná výstava autorky. Název výstavy byl MLÁDÍ. Kyndrová, která v té době studovala na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, se koncepčně věnovala dokumentaci života mladých lidí v jejich prostředí. Zpočátku fotografovala svoje spolužáky ze školy. Zachycovala je v nestřežených všedních chvílích – začala své vrstevníky fotografovat nejen ve škole a na chmelových brigádách, ale i v tanečních a na plesích, ve studentských kolejích, na různých oslavách a mejdanech, v hospodách, na ulicích. Vladimír Birgus v Československé fotografii 1978, č. 3 píše: „Rozhodla se zachycovat mladou generaci sedmdesátých let takovou, jaká skutečně je, bez idealizování a naturalizování. Cestu k realizaci svého záměru měla usnadněnou tím, že sama byla ve věku, jehož charakteristiku chtěla pomocí fotografií vytvořit, že dobře věděla, jací dnešní dospívající jsou. Byla jednou z nich, a proto mohla fotografovat i tam, kde by se někomu staršímu těžko podařilo „splynout s okolím“, jak tomu sama říká. K tomu, aby z jednotlivých snímků vznikl celek, pravdivě zobrazující skutečnost z různých stránek, bylo však třeba i určitého odstupu, vytvoření koncepce, oddělování podstatného od podružného.“³²

„...Dana Kyndrová jako ortodoxní zastánkyně živé fotografie má jen malé pochopení pro výtvarné experimenty. Tvrdí: „Fotografie má vypovídat o životě bez zbytečných výtvarných efektů. Estetická měřítko, která se uplatňují při hodnocení malby nebo grafiky, není možno mechanicky přenášet na fotografii.“³³

Dana Kyndrová, zleva: 60. výročí VŘSR, Praha 1977

Praha, První máj 1974

32. Vladimír Birgus: *Dana Kyndrová. Československá fotografie*, č. 3, 1978. S. 132.

33. tamtéž

Vladimír Merta

14. 5.–2. 6. 1978

Vladimír Merta (narozen v roce 1946 v Praze, žije a pracuje v Praze) fotografuje jen příležitostně, je znám jako folkový zpěvák, věnuje se též animovanému filmu. Merta vystavil v Olomouci fotografie ze Strážnických folklorních slavností, což je jeho nejznámější fotografický cyklus. Jak sám autor říká, „šlo hlavně o letmé záznamy z cest za folklorem. V Olomouci to bylo spíš přátelské setkání nad hudbou a fotkami. V organizaci měl určitě prsty Tom Vážan. Výstav nebylo moc, takže pozvánky se ani netiskly – lidi si mezi sebou řekli co a jak. Žádná soutěž o mediální body se nekonala. Spíš šlo o to utajit věc před nepovolanými, aby se věc vůbec podařilo dotáhnout. Rozvěšovali jsme na poslední chvíli, pomáhala spousta lidí, Rosta Valušek a jeho přátelé, Jana Vážanová, nakonec i první návštěvníci galerie. Na housle zahrál pan učitel, zapáleně a lidově. Obávám se, že jsem pak na housle hrál i já. Nebo to byla fujara? Snažili jsme se nějak přiblížit ducha nevázanosti a svobody, která tehdy z folkloru vyzařovala.“

plakát k výstavě Vladimíra Merty

13. 5. 1977 v tramvaji v Olomouci. Zleva: bratr I. Škvařila, Marcela Korhoňová, Vladimír Merta, Ivo Škvařil / foto Tomáš Vážan / z archivu manželů Škvařilových

Zleva: Fakír, V. Merta, R. Valušek na olomouckém nádraží / foto T. Vážan / nedatováno / z archivu Rostislava Valušky

Jindřich Štreit – Divadlo života

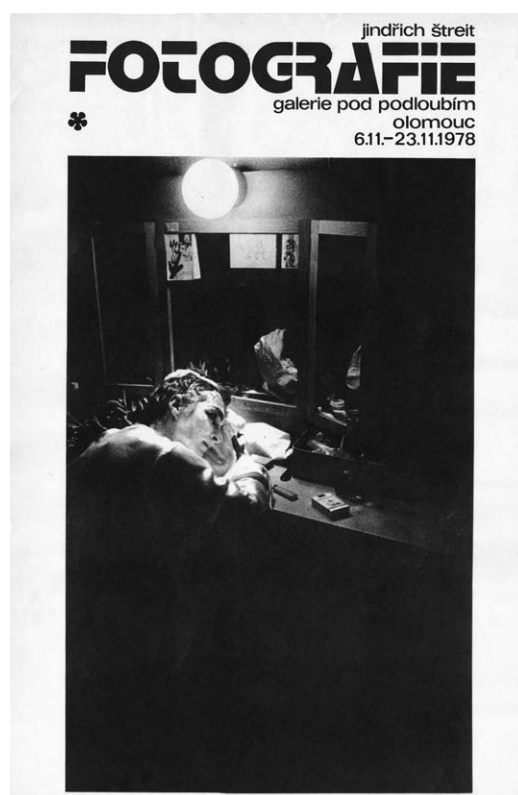
6.–24. 11. 1978

Druhá Štreitova výstava Divadlo života prezentovala soubor fotografií z divadelního prostředí. Nejde však o „klasickou“ divadelní fotografii zachycující herce, zpěváky a tanečníky při představení na scéně, ale jde většinou o záběry ze zákulisí, ze šaten, maskéren atd. Na plakátu k této výstavě je fotografie baletky odpočívající po představení s nohama na stole, roztrženými punčochami a s unavenou grimasou ve tváři. Název fotografie „Poslední představení“ jen podtrhuje vizuální sílu fotografie. Slavnou se později stala jiná fotografie této slavné olomoucké primabelleríny Jiřiny Šlezingrové, kdy má nohy v krkolomně skroucené poloze opřeny o stolek s líčidly a kouří cigaretu. Tato výstava byla i zajímavě instalována, jak autor vzpomíná: „...zapůjčili jsme z divadla kulisy a na ně pak fotografie zavěšovali“. K výstavě vyšel katalog s jednou reprodukcí a textem Pavla Dostála, který se raději skryl pod podpisem Pavel David. Dále výstavu doprovázel také ofsetem tištěný plakát o rozměru 615 x 415 mm.

Vladimír Birgus v ČSF 1978, č. 6 píše: „Jindřich Štreit se poprvé dostal k fotografování v olomouckém Divadle Oldřicha Stibora při svém studiu v Institutu výtvarné fotografie ÚV SČF, kdy tam pracoval na jednom školním úkolu. Jeho zájem o prostředí divadla neskončil s odevzdáním fotografií, a tak se mezi herce, zpěváky a tanečníky vrací již třetí rok. Štreitovy snímky mají pramálo společného s pracemi těch, jimž slouží divadelní prostředí především coby podklad pro rozličné výtvarné kreace...
...Herce zachycuje nejen na scéně, ale především v šatně nebo za oponou, kdy se z nich opět stávají obyčejní lidé se všedními problémy, ovšem lidé většinou specificky citliví na okolní skutečnost, na vlastní umělecké i osobní úspěchy a prohry, na vztahy mezi lidmi. Jedním z jeho nejpůsobivějších snímků je záběr baletky po představení. Dávno z ní spadlo všechno pozlátka jeviště, v jejím obličeji se zračí únava a smutek, nohy s pomačkanými střevíci má nataženy na stůl, na punčose je vidět díra. Je to drsná a snad až drastická fotografie. Jistě, ale cožpak divadlo není i toto? Cožpak jsme ve svém životě vždy jenom veselí a plní optimismu a elánu?...“³⁴

výřez z pozvánky k výstavě

plakát k výstavě

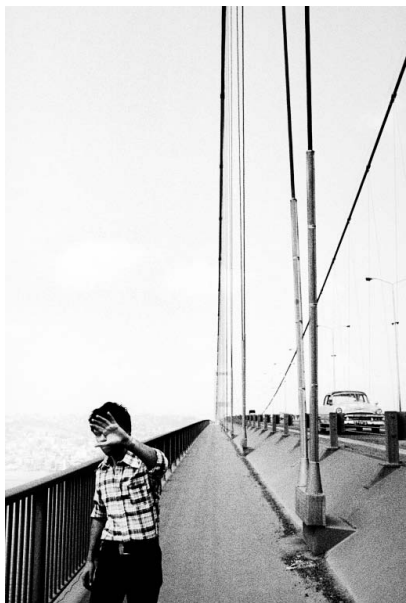
34. Vladimír Birgus: Jindřich Štreit. Československá fotografie č. 6, 1978. S. 276.

Rok 1979

Vladimír Birgus

29. 1.–16. 2. 1979

Další z řady výstav Vladimíra Birguse v Galerii v podloubí proběhla na začátku roku 1979. Birgus zde vytavil černobílé fotografie ve stylu subjektivního dokumentu, který pořídil při svých cestách po mnoha různých zemích.

Vladimír Birgus, Istanbul, 1977

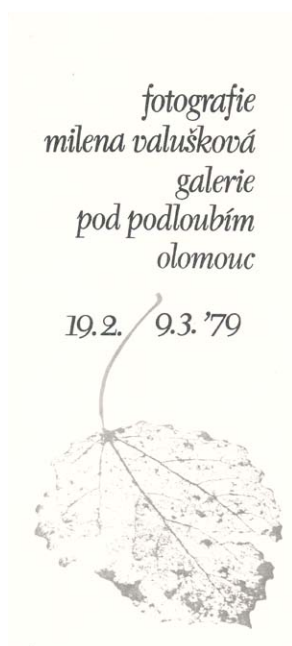

Vladimír Birgus, Skotsko, 1978

Milena Valušková

19. 2.–9. 3. 1979

Poslední známý termín výstavy Mileny Valuškové v Galerii v podloubí je na přelomu února a března 1979. Autorka zde vystavovala opět sérii stromů, ale již nekolorovaných. Stále ale pracuje technikou kombinace více negativů. K výstavě se dochovala pozvánka a katalog s úryvkem básně Jakuba Demla a s autorčinou parafrází textu Jakuba Demla.

Výstavní pozvánka

Reprodukce přejata z katalogu k výstavě, 1979

Pavel Hečko – Sestry

14. 5.–2. 6. 1979

Pavel Hečko byl v roce 1979 externím studentem pražské FAMU a jeho výstava v Galerii v podloubí byla jeho první samostatnou výstavou. Hečko se od začátku své tvorby soustředil především na fotografický portrét v jeho různých podobách. Na této jeho první výstavě prezentoval na tu dobu netradiční postupy. V souboru 24 fotografií s názvem SESTRY si vystačil se dvěma modely, dvojčaty-sestrami středního věku. Kompozice záběrů je velice strohá, portréty jsou statické a nedramatické, ženy se dívají přímo do objektivu. Výsledné zvětšeniny formátu 30 x 40 cm autor doplnil kontaktními kopiemi všech dalších záběrů stejné ženy a chronologicky je seřadil. Stejně postupoval i s pořízenými záběry druhého modelu. Při fotografování nijak nearanžuje a nechává ženy tvářit se, jak chtějí. Tato výstava musela být v malém prostoru GPP velmi zajímavá, při představě, že Vás sleduje v podstatě pořád stejná žena ze všech stran a dívá se přímo na Vás, zvlášť pokud byl návštěvník v galerii sám, musela expozice působit intenzivně.

K výstavě vyšla recenze od Vladimíra Birguse v časopisu Československá fotografie 1979, č.9: *„Vznikla tak na první pohled stereotypní série fotografií, vyvolávající dojem, že se skládá z mnohokrát zvětšeného jediného portrétu. Při jejím podrobnějším prohlížení však postupně objevujeme značné rozdíly ve fyziognomii a mimice - a jejich prostřednictvím i v charakteru - obou portrétovaných, nacházíme odlišnosti v různých časových fázích portréту stejného modelu a vidíme i náznak vzájemného vztahu sester. Jsme mimoděk vedeni k přemýšlení o jedinečnosti každého člověka i každého okamžiku, o vztahu dvou blízkých lidí i o lidských vztazích vůbec. Přitom Hečkovy portréty nemají nic společného se symboličností, naopak zdůrazňují konkrétnost a autenticitu zachycené reality, která je podtržena i střizlivou formou a snahou o co nejdokonalejší technické zpracování.“*³⁵

Pavel Hečko, narozen 8. 11. 1951 v Červené Vodě, okr. Ústí nad Orlicí, studoval SVVŠ v Praze a v roce 1981 absolvoval FAMU. Žije v Rudné u Prahy.

Michal Tůma

26. 11.–14. 12. 1979

Na konci roku 1979 se do Olomouce se svou novější fotografickou tvorbou vrací Michal Tůma, který se sice dále věnuje ženským námětům, ale tentokrát již opouští fragmenty, výseky, a výřezy a vystavuje figurální a portrétní fotografie, již bez symbolizujících záměrů. Přestože je na plakátu použita fotografie celé postavy, výstava byla složena především z portrétů „do pasu“.

Michal Tůma na své výstavě

35. Vladimír Birgus: *Olomoucký debut Pavla Hečka*. Československá fotografie č. 9, 1979. S. 403.

Jaroslav Kučera

Termín nezjištěn 1979

Druhá výstava Jaroslava Kučery byla sestavena z cyklu Moldávie (1978–1981), kam se autor vypravoval pravidelně se svou tehdejší přítelkyní Lilianou, která pocházela z rumunské Moldávie (část Sovětském svazu). Kučerovy fotografie těžkého života na moldavském venkově připomínají dobu před 100 lety, lidé si však na jeho snímcích přes jistý smutek ve výrazu uchovávají hrdost a sílu. Často se objevují záběry z kostelů, bohoslužeb, ale i záběry světské zábavy, kolotočů, hudebníků atd. „...Moderní dobu, vlastně Ceausescovu diktaturu, připomínala snad jen obří továrna na výrobu tanků nedaleko hlavního města Iasi a paneláky, které postavili pro její dělníky. Ve vesničce Satu nou, kde žil strýc, pravoslavný pop Nikolaj, byly domy z vepřovic, místo podlahy většinou udusaná hlína a všude prašné cesty. Byla tam bída se vším, co k ní patří.“³⁶ Z tváří lidí je přes všechno utrpení však možno vyčíst laskavost, snad i otevřenost a hlavně důvěru, že jim fotograf „neukrade duši“.

„Co se týče výstavy Moldávie v roce 1979, to byly opět dost tvrdé sociální fotky z venkovského života v rumunské Moldávii, odkud pocházela moje tehdejší žena, malířka Liliana Maftei. Já jsem zvětšeniny chtěl „vylepšit“ a tak jsem je pro tuto výstavu nalepil na karton alkaprenem a okolo dal černé dřevěné rámečky z jednoduchých latěk. A navíc ty původně lesklé zvětšeniny jsem nastříkal matným lakem na nábytek a vypadalo to náramně.“³⁷

fotografie Jaroslava Kučery

36. <http://www.jaroslavkucera.com>

37. výňatek z e-mailové komunikace s Jaroslavem Kučerou. 22. 2. 2012.

Rok 1980

Jaromír Čejka

18. 2.–8. 3. 1980

Jaromír Čejka narozen 15. 4. 1947 v Miroslavi, okr. Znojmo, absolvoval v roce 1974 IVF v Brně, studoval na FAMU (1983). Žije v Praze. Fotografuje od r. 1969. Patří k předním představitelům české reportážní a dokumentární fotografie často s výrazným sociologickým zaměřením (vesnice, město). Cyklus Jižní Město, kde hlavně řeší vztah dětí ke svému okolí, postupně přechází ke komplexnějšímu zkoumání života na sídlišti. Stále častěji vznikají i statické fotografie a detaily s velkou výpovědní hodnotou a autenticitou. Jeho pozorný pohled představuje objekty a činnosti jako výrazy a symboly lidských tužeb, potřeb, ušlechtilých i méně ušlechtilých lidských vlastností.³⁸ Autor na svou výstavu vzpomíná: „16. 2. jsme přijeli vlakem s manželkou a instalovali do večera výstavu. Ujel nám zpáteční vlak, tak jsme museli přespat tuším v nádražním hotelu a ráno zpět do Prahy. A protože jsem si instalaci nevyfotil, nevybavím si ani, co jsem vystavil - starší práce, nevím přesně které, možná i něco ze souborů na FAMU. Ale Jižní Město to jistě nebylo, protože teprve v létě jsem začal fotit Děti.“

Jarmila Fišerová (Praha), Děti / Zdeněk Fišer (Praha), Studenti

13.–31. 10. 1980

Jarmila a Zdeněk Fišerovi, další z vystavujících manželských dvojic, se v říjnu 1980 představili svými cykly Děti (J. Fišerová) a Studenti (Z. Fišer). Zdeněk Fišer studoval na Vysoké dopravní škole v Žilině a jeho cyklus zachycuje běžný i intimní život studentů na kolejích. Oba vystavující byli členy fotografické skupiny Oči. Jak se v Programu fotokupiny Oči píše: „Chceme íst po svete a „Mapovať“ ho, mapovať ho našimi fotografiami, tak ako svet vidíme svojimi očami, chápeme svojim myslením, tj. bude to náš svet, ktorý budeme zobrazovať, svet optimistický, činorodý, reálny a krásny. Svojimi prácami chceme zachytiť život obyčajných ľudí dnešných dní v prostredí, v ktorom žijú. Nebude to prostredie nejako atraktívne a exotické, nejde nám o extrém, mimoriadnosť a netypickosť. Na našich obrazoch budú obyčajní ľudia, tak ako sa s nimi stretávame v normálnom živote, za obyčajných dní, v prostredí im vlastnom a nám dobre známom...“³⁹ šlo o fotografie všedních dní dětí a studentů, ale s jasným konceptem se zaměřením na sociální dokumentaci života mládeže.

plakát k výstavě manželů Fišerových

38. Petr Balajka, Vladimír Birgus, Antonín Dufek a jiní: *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. ASCO. Praha 1993. S. 51.

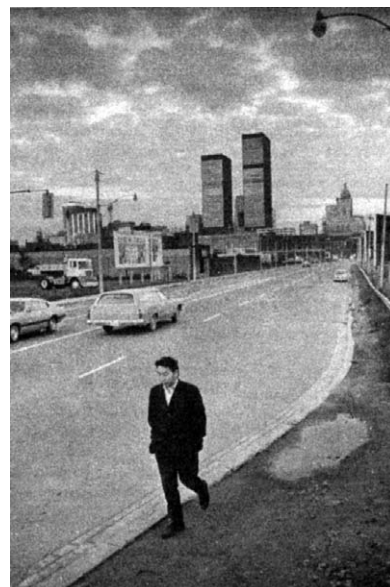
39. Program fotokupiny Oči. (Manifest všedního dne). Žilina, leden 1979. (Přetištěno: Listy o fotografii 3, ITF FPF SU, Opava 2001).

Rok 1981

Viktor Kolář

30. 3.–17. 4. 1981

Viktor Kolář je především znám svým rozsáhlým a stále se rozvíjejícím cyklem Ostrava, v němž se věnuje životu lidí, tohoto, jak říká Jaromír Nohavica, rázovitého regionu. Kolář se narodil v Ostravě (1941), již ve 13 letech začíná fotografovat, pracuje ve Vítkovických železárnách. 1960–64 studuje Pedagogický institut v Ostravě a v roce 1964 poprvé samostatně vystavuje. Učí na základní škole a po vojně se stává knihovníkem a rozhoduje se věnovat plně fotografii. V říjnu 1968 emigruje přes Vídeň do Kanady. Pět let (1968–73) žije v Kanadě, kde se živí manuální prací a později jako technik ve fotografických laboratořích. Pracuje na fotografických projektech zachycujících nákupní střediska Montrealu (1971–73), na tuto práci získává několik uměleckých stipendií. V roce 1973 se vrací domů do Ostravy. Po návratu je odsouzen k dělnickým profesím, ale dál neúnavně dokumentuje své Ostravsko. Jeho olomoucká výstava byla sestavena z fotografií z pobytu ve Spojených státech a v Kanadě. Vladimír Birgus v článku s názvem Novosvětská setkání Viktora Koláře píše: „...Častá seskupení protichůdných motivů vytvářejí téměř snové obrazy, evokující slovy nevyjádřitelné pocity. Základním tématem Kolářových fotografií z USA a Kanady je konfrontace člověka s odlidštěným mechanismem konzumní společnosti, konfrontace iluze a reality. Lidé na těchto snímcích většinou vypadají osaměle mezi davy jiných lidí na chodnících nebo v supermarketech, ztraceně mezi skvělými mrakodrapy a automobily. Ale vedle těchto frustrovaných a rezignujících postav zde jsou i milenci, bezstarostné děti, lidé, kteří vědí, jak naložit se svým životem. Kolářův obraz Ameriky je smutný, ale není beznadějný jako obraz jeho fotografického předchůdce Roberta Franka, nechybí v něm víra v hluboké vztahy a v možnost porozumění. Kolář je v podstatě - přes krutou otevřenost, s jakou odhaluje falešné a prázdné cesty - fotografickým lyrikem a životním optimistou, přesvědčeným o možnosti trvalého zachování základních lidských hodnot.“

Viktor Kolář: Montreal, 70. léta

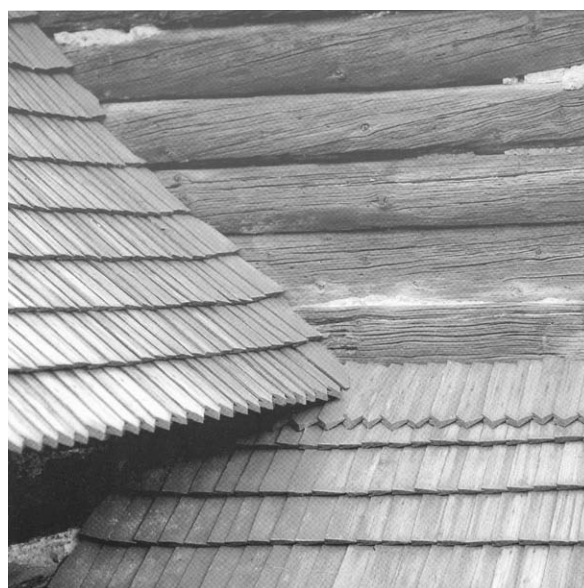
Tomáš Vázan

19. 10.–6. 11. 1981

V roce 1981 proběhla v bytě u Vážanů ve Školní ulici č. 2 v Olomouci první výstava fotografií dřevěných kostelů. Je velice pravděpodobné, motiv na plakátu by tomu napovídal, že i výstava v Galerii pod podloubím z přelomu října a listopadu představovala tuto oblast Vážanovy tvorby. Vázan v tomto období dochází od celkových pohledů na kostely až k minimalistickým záběrům dřevěných struktur. Hledá ve strukturách řád a rytmus. Nepracuje s hloubkou ostrosti a tak jeho záběry působí poněkud ploše.

plakát k výstavě Tomáše Vážana, 1981

Tomáš Vázan z cyklu *Dřevěné kostely*

Rok 1982

Antonín Braný – Jiří Kovanic

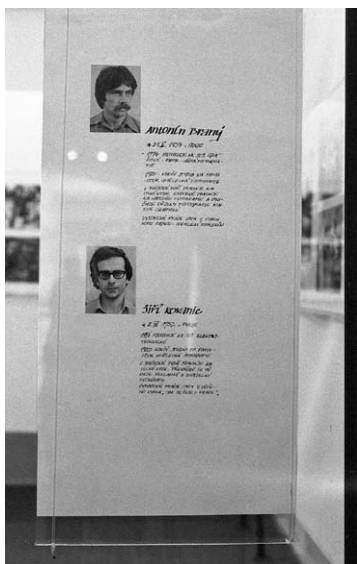
10.–29. 5. 1982

V květnu vystavovali společně Antonín Braný a Jiří Kovanic, přátelé a spolužáci z FAMU. Antonín Braný (21. 2. 1954 Praha – 11. 10. 2010) absolvoval studium fotografie na SPŠG v Praze (1974) a na FAMU (1981), podílel se na výuce ve fotografické třídě Krajské lidové konzervatoře v Ústí nad Labem, od 1981 byl externím pedagogem FAMU a SPŠG v Praze, od 1983 byl lektorem předmětu reportážní a dokumentární fotografie na IVF a následně na ITF FPF SU v Opavě.

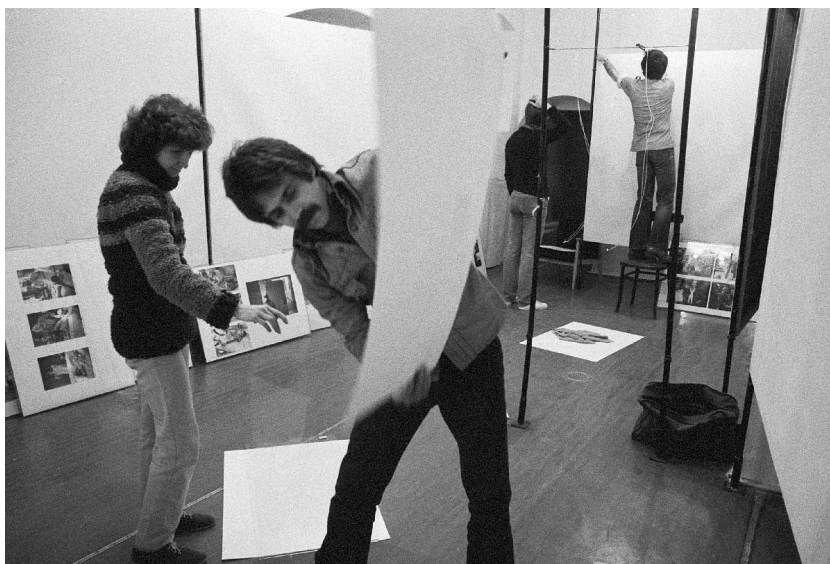
Soubor 21 černobílých fotografií Antonína Braného s názvem HOMO FABER je zasazen do prostředí pražské nemocnice ÚNZ, oddělení popálenin. Šlo o školní cvičení ze 3. ročníku „fotografická publikace“ na FAMU. Podle zápisů v návštěvní knize šlo o velmi silné až drsné záběry trpících pacientů: „...Proč tolik neštěstí?“ Vladimír Birgus však píše v katalogu k výstavě Dokumentární fotografie na FAMU v Hodoníně z října 1980: „Antonín Braný si zvolil nemocniční oddělení popálenin, které by mohlo svádet k samoučelným brutálně naturalistickým záběrům; on v něm dokázal vytvořit lidsky i formálně mimořádně čisté objektivní fotografie, vytvářející účinné varování.“⁴⁰

V kontrastu k těžkému tématu Braného vystavil Jiří Kovanic soubor 20 fotografií s názvem JAK SE ČEŠE V PRAZE z prostředí kadeřnických salonů různých úrovní – od obyčejných holičství, učňovských zařízení vychovávající mladé kadeřnice a holiče, kadeřnických soutěží až po rádobu „nóbl“ kadeřnictví v Lucerně. Z Kovanicových fotografií je cítit humor, ironie a nadsázka.

Jiří Kovanic se narodil 5. 7. 1952 v Praze, v roce 1980 absolvoval FAMU. Pracuje jako samostatný fotograf v oblasti divadelní, reklamní a reportážní fotografie, žije v Praze.

Informační panel výstavy

Instalace výstavy, v popředí Antonín Braný

pohled do výstavní síně

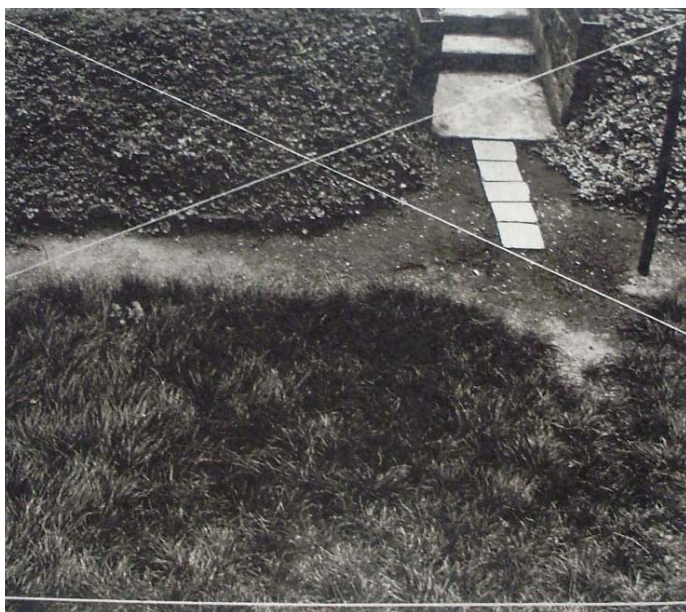
40. Vladimír Birgus: *Dokumentární fotografie na FAMU*. Katalog výstavy. Galerie výtvarného umění Hodonín. Hodonín 1980.

Miroslav Machotka

20. 9.–9. 10. 1982

V roce 1982 na přelomu září a října v GPP vystavoval Miroslav Machotka. Autor se narodil 1946 v Roudnici nad Labem a svou fotografickou tvorbu zahájil v Praze na Strahově v rámci fotoklubu (spolu s Evou Hejdovou, Jaroslavem Kučerou ad.). Od počátku 70. let se věnuje statickým záběrům městského prostředí. Z jeho fotografií je patrný vliv minimalismu se zaměřením na detail, vhodně volí výřezy reality, ale záběry nijak nemanipuluje. Jednoduchostí a poetikou jsou jeho fotografické cykly podobné tvorbě Jana Svobody, je patrný i vliv Emily Medkové či Viléma Reichmanna.

„I když se přímo nevztahují ani k pop-artu, land-artu, minimal-artu, konceptualismu a ostatním tendencím padesátých až sedmdesátých let, částečně z nich pozitivně těží a vytvářejí tak novou kvalitu“⁴¹. Fotografie v jeho podání působí jako obraz, kde není důležitá informační hodnota, ale hodnota prožitku, nutí pozorovatele k zamýšlení se nad geometrickými principy a vztahy mezi přírodními, nahodilými objekty a objekty lidmi vytvořenými.

fotografie Miroslava Machotky

41. Antonín Dufek: *Obrazy skutečnosti Miroslava Machotky*. Revue fotografie č. 4, 1985. S. 73.

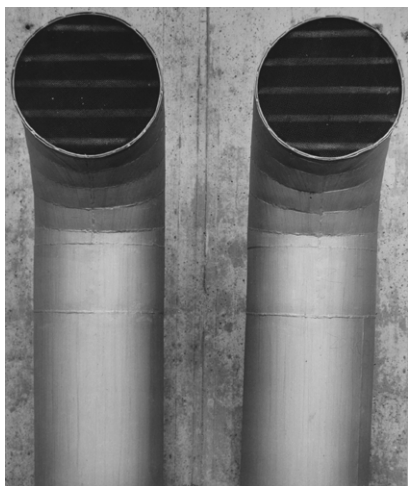
Rok 1984

Jiří Víšek

3.–21. 9. 1984

V září 1984 vystavoval v GPP Jiří Víšek (narozen 1960 v Prostějově), v té době student pražské FAMU. V tomto termínu měl v GPP vystavovat jeden z litevských dokumentárních fotografií, ale nakonec k tomu nedošlo, a tak Vladimír Birgus oslovil Víška. V letech 1980–1982 fotografoval Víšek objekty ve městě a začal fotografovat torza. Na výstavě v Olomouci vystavoval právě soubor objektů 1980–81, portrétů 1982–84 a soubor z druhého studijního ročníku 1982–1983. K výstavě vznikl i plakát, patrně se nedochoval. Soubor Objekty a Portréty obsahoval zvětšeniny 50 x 60 cm na výšku i šířku, cyklus Lidé zobrazující torza lidských figur různých generací a společenských skupin, bez obličejů byl vystaven ve velikostech 30 x 40 cm na výšku.

Pokračuje samotný autor: „Jediný můj publikovaný portrét je až z roku 1984. Jedná se o školní práci do cvičení portrét k Cliffordovi Seidlingovi. Pavel Dias tomu říká „Letec“. Portrét jsem tenkrát nijak nenazýval. Na snímku je přítel Tauš. Fotografie vznikla v uličce za radnicí v Prostějově. Clifford Seidling poznal, že bylo použito i velkoplošné zábleskové světlo. Portréty vzniklé na Šurce v letech 1980 a v letech 1981–82 neměly vysokou úroveň a tak se nedochovaly.“⁴²

zleva Jiří Víšek / Objekt / čb. zvětšenina 50 x 60 cm, negativ 6 x 7cm / 1981

Jiří Víšek / bez názvu / 1982, otištěno v EČSF.

Jiří Víšek / Letec / 1984.

42. Výňatek z e-mailové komunikace s Jiřím Víškem. 20. 2. 2012, 27. 2. 2012, 5. 3. 2012.

Martin Hruška

16. 11.–17. 12. 1984

Martin Hruška (1948–1997) žil a tvořil v Praze. Fotografii se věnoval od začátku 70. let. Kromě volné tvorby, kde se je jeho hlavní oblastí zájmu fotografická montáž, se zabývá fotografií užitou, propagační a ilustrační pro některá pražská vydavatelství. Vystudoval FAMU (absolvoval 1982), publikuje v časopisech Československá fotografie a Revue fotografie. V letech 1988–91 je vedoucím redaktorem vydavatelství Pressfoto. Od roku 1983 je pověřen dramaturgickým vedením galerie FOMA v Praze.

Olomoucká výstava byla jeho první samostatnou výstavou. Hruška představil cykly PŘERUŠENÁ POZOROVÁNÍ (1981–82), kde pracuje s náznaky pohybu, průhledností a poloprůhledností a dosahuje tak dojmu neukončenosti děje na scéně, pocitů, že se děj přesunuje do jiné dimenze. Dále soubor z roku 1983 PROBUDÍM SE, AŽ MĚ OSLOVÍŠ JMÉNEM. „...S leitmotivem vzpomínky, citově zaujatým vyprávěním v mnoha velice křehkých proměnách, je spojen i další cyklus – Probudím se, až mě oslovíš jménem (1983). V bichromním sloučení modré a hnědé se tu základní materií pro montáž namísto předchozího domu tentokrát stanou pokrývky a polštáře lůžka, jejichž bohatě tvarovatelná drapérie do sebe vsakuje druhotné záznamy noci v reflexech oken, v bizarní stínové hře záclon a rostlinných snětí, ba dokonce i měsíčné oblohy, aniž by to sklouzlo do sladké romance. Je to reálná projekce času, který se v konkrétním prostoru mlčenlivě sune nad spícím a zapisuje tiché děje, kterých se neviditelný spáč sám aktivně neúčastní...“⁴³

V posledních dvou vystavených souborech ZNEOSTŘENÍ A OSLNĚNÍ (1983) a NETRPĚLIVOST SVĚTLA (1984) pracuje autor s pohybovou i optickou neostrostí, pracuje s náhodou, intuicí... nechává se překvapovat nečekanými výsledky, které pak vybírá a zapracovává do výsledných zvětšení.

„Autor se netají svým názorem na důležitost náhody a neuvědomělého impulsu, intuice a počítá s nimi jako s významnými složkami vzniku výsledné fotografie. Navíc pohyb přístroje během expozice, optická a pohybová neostrost, zrcadlení a reflexy i další „prohřešky“ proti technickým zásadám popisné fotografie mu dávají možnost zkratky, zhuštění a větší abstrakce od nepodstatných a nadbytečných detailů konkrétního předmětu. A i tam, kde je struktura povrchu i samotná rekvizita identifikovatelná, jedná se většinou o motiv, který sám o sobě má význam zanedbatelný a svou roli začíná hrát až v souvislostech montáže obrazu (částečně u cyklu Probudím se, až mne oslovíš jménem..., výrazně v cyklech Zneostření a oslnění a Netrpělivost světla).“⁴⁴

Výstavu doprovodil i katalog, jako obvykle sloužící i jako plakát, v grafice Oldřicha Šembery s textem Petra Klimenta a dvěma reprodukcemi.

Martin Hruška, zleva: bez názvu, 1984 / Přerušená pozorování V, 1982 / z cyklu Netrpělivost světla

43. Jiří Šerých: *Vrh kostek nikdy nevyloučí náhodu*. Revue fotografie, č. 4, 1987. S. 37.

44. Petr Kliment: *Martin Hruška – fotografie*. Katalog výstavy. Galerie pod ploubím. Olomouc 1984.

Rok 1985

Vladimír Birgus

7.–25. 1. 1985

Výstava Vladimíra Birguse v lednovém termínu 1985 představila další část autorovy tvorby z jeho rozsáhlého, stále se rozvíjejícího cyklu s názvem „Cosi nevyslovitelného“. Na výstavě byly již prezentovány také barevné fotografie. Vladimír Birgus začal svůj přechod od černobílé fotografie k barevné na začátku 80. let, kdy nejprve souběžně fotí jak na barvu, tak na černobílý negativ. Jeho přechod k barvě je dokonán v 90. letech. Na jeho barevných fotografiích se dají vysledovat principy práce s dominantní barvou. Dominující barvou je často modrá, žlutá, či červená. Na výrazně barevném pozadí pak žijí jeho figury svůj nevyslovitelný příběh naznačených gest ve svém nebo často až ve virtuálním světě. Své snímky nepojmenovává, označuje je pouze místem a rokem jejich vzniku.

Vladimír Birgus v té době působil jako odborný asistent na FAMU a byl již vedoucím Institutu výtvarné fotografie Svazu československých fotografů. Šlo o jeho 20. autorskou výstavu, kdy již měl za sebou řadu výstav u nás i v zahraničí (Praha, Brno, Olomouc, Žilina, Banská Bystrica, Vilnius, Kaunas, Gorzów, Amsterdam). V recenzi k výstavě ze Stráže lidu píše profesor Ján Šmok: „Birgus nám na svých fotografiích předkládá člověka, který se právě vyňal z kontextu okolního vesmíru a obrátil se sám do sebe, do svého vnitřního světa. I když se takový člověk pohybuje či někam jde, je na tom stejně, jako když stojí, sedí, spí – nebo se opaluje. Vnější tvářnost jeho existence je v dané chvíli nedůležitá, protože v takové vteřině neslyší své okolí, jeho fyzické prostředí je vyměněno za vnitřní svět, lhostejno, zda v bdění či snění.“⁴⁵

Vladimír Birgus, Leningrad, 1982

Vladimír Birgus, Kirgízie, 1981

Vladimír Birgus, Kirgízie, 1981

45. Ján Šmok: In: Stráž lidu. 19. ledna, č. 8, 1985.

Pozvání do Galerie v podloubí

Fotografie Vladimíra Birguse

V olomoucké Galerii v podloubí probíhá do 25. ledna výstava Vladimíra Birguse, odborného asistenta katedry fotografie pražské FAMU a vedoucího Institutu výtvarné fotografie SČF. Je už jeho 20. autorskou výstavou po předchozích expozicích v Praze, Brně, Olomouci, Žilině, Banské Bystrici, Vilniusu, Kaunasu, Gorzowě a Amsterdamu.

Birgus nám na svých fotografiích předkládá člověka, který se právě vyňal z kontextu okolního vesmíru a obrátil se sám do sebe, do svého vnitřního světa. I když se takový člověk pohybuje či někde jde, je na tom stejně, jako když stojí, sedí, spí — nebo se opaluje. Vnější tvářnost jeho existence je v dané chvíli nedůležitá, protože v takové vteřině neslyší své okolí, jeho fyzické prostředí je vyměněno za vnitřní svět. Ihostejno, zda v bdění či snění. Je to jistá forma kontemplace, stav, ve kterém se západní člověk de facto utíká k duševním technikám východu, spíše ovšem z touhy být na chvíli se svým osudem sám, než ze zvoleného programu.

Někdy se v souvislosti s Birgusovou fotografií objevilo tvrzení, že porušuje nebo narušuje výtvarné zákonitosti. Je to právě naopak: Vladimír Birgus je důsledně aplikuje na obrazovém materiálu, u kterého na to prostě nejsme zvyklí. Prosazují se zde zřejmě výtvarné sklony jeho mladých let. Výsledkem je unikátní symbióza živé fotografie s výtvarnou rafinovaností. Jen si všimneme, jak Birgus omezuje počet obrazových prvků, jak pracuje s tónem, jak se vyhýbá pohybové a optické neostrosti, jak vo-

lí rozmístění prvků tak, aby koncentroval pozornost na hlavní figuru a dal divákovi možnost uvědomit si lidské zastavení v čase a ponoření do vnitřního světa.

Jde tedy o „Così nevyssloveného“, jak se výstava jmenuje, ale je to přece jen vysloveno dostatečně zřetelně, abychom tomu v obraze rozuměli, i když se to slovy vyjadřuje těžko.

Prof. Ján Šmok

recenze ve Stráži lidu, 1985, 19. ledna, č. 8.

fotografie z výstavy Vladimíra Birguse, foto: Milan Hořínek

Mária Kudasová – Sny a situace

15. 2.–8. 3. 1985

Slovenská autorka Mária Kudasová se narodila v Levoči, vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Košicích, žije v Praze, kde spolupracovala s vydavatelstvími Orbis a Mladá fronta. Zabývá se propagační a dokumentační fotografií pro mnohé pražské orchestry a hudebníky (např. Ars rediviva). Ve své volné tvorbě čerpá náměty ze živé a neživé přírody, věnuje se zátiším a figurální tvorbě v přírodním prostředí. K její výstavě v GPP vznikl katalog s textem Zdeňka Pospíšila v grafické úpravě Oldřicha Šembery. Autorka vzpomíná, že to bylo příjemné setkání s přáteli, s malíři, u bohéma Jiřího Stejskala, kde se povídalo, fotilo, malovalo atd., a že se o výstavu hodně zasloužil Zdeněk Pospíšil.

fotografie Márie Kudasové

„...‘šedivky’, plné rozptýleného a tajemného světla, měkkého – reálného i snového - prostoru, který pokračuje všude kolem citlivého papíru pozitivu, mají moc vtáhnout Vás do fotografované situace, stejně jako do bohaté škály situací, jež jsou vlastní jak čisté poezii, tak čistému zraku i srdci, pro něž platí - čistému vše čisté. Přesto z ní vyzařuje pravda o realitě a silná vitalita natolik, že lze jen těžko uvěřit, že tyto práce jsou realizovány tak mladou ženou.

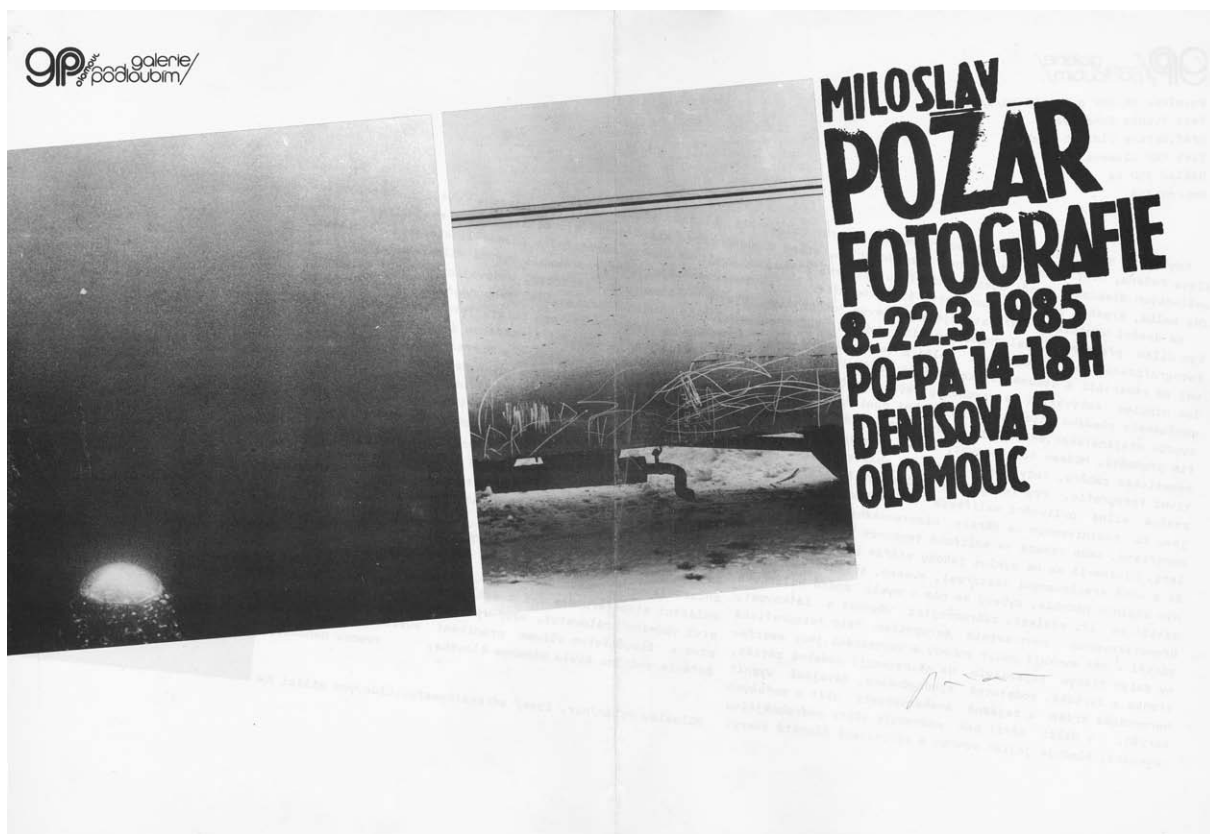
Škála námětů MARIE KUDASOVÉ je velice prostá a snad by se zdálo na první pohled až chudá. Ač jsou to zejména drobnosti či detaily živé a neživé přírody /a zvláště typická jsou pro ni zátiší, ženské akty a figurální kompozice situované do přírodního prostředí/, dovede jejich prostřednictvím vyjádřit mnoho podstatného z rytmu obecných životních situací stejně jako z přírodního dění. Přestože nejde o její první autorskou výstavu, ponechávám i nadále času, aby zhodnotil nakolik dovedla fotografka vystihnout životní pocit té části soudobé mladé generace, která svou zemitou tvorbou a jejím humanistickým monismem staví umění na pevnou zemi „s hlavou“ nad hvězdami. Jiným pak ponechávám, aby zhodnotil její tvorbu po stránce technické, která je nad jiné důležitá. Vás však zvuku k prohlídce básní světla a stínů, jejichž dramatičnost i lyrismus si Vás snad dovede podmanit jako každá poezie.“⁴⁶

46. Zdeněk Pospíšil: Mária Kudasová Sny a situace. Katalog výstavy. Galerie pod podloubím. Olomouc 1985.

Miloslav Požár

8.–22. 3. 1985

Druhá výstava Miloslava Požára v Galerii pod podloubím byla zcela jistě fotografickou výstavou. Vyšel katalogový dvojlist s textem Yvonne Boháčové, dvěma reprodukcemi a s grafickou úpravou Oldřicha Šembery. A ve Stráži lidu ze dne 21. 3. 1985 vyšel tentýž text Y. Boháčové ve zkrácené podobě. Na výstavě byly prezentovány snímky z cyklů aranžovaných lastur s ovocem a sklenicemi připomínající zátiší ze 17. století. V dalších cyklech zátiší se objevují ulity mořských korýšů, s jejichž částmi pracuje a vytváří z nich bizarní portréty. Další soubor je krajinářský: „Na křehká zátiší z lastur volně navazují krajinné fotografie zkoumající a odhalující vnitřní kouzlo struktur půdy, kamenů, sněhových jazyků. Autor odkrývá tajemství mikrosvěta obyčejných, zdánlivě odosobnělých předmětů a věcí, záclon na okně, zapomenutého, svou funkci již dávno nekonajícího okna, ztracených dvířek ve zdi... Zajímavý cyklus Psaní stojí někde mezi Požárovými studiemi povrchů a tvarů a mezi abstraktními kompozicemi ovlivněnými skripturálními tendencemi ve výtvarném umění. V souvislosti s poznatkem, že načrtnuté šrafy se ocitají na povrchu odjíždějícího vlaku (na okně či na vnější stěně vagonu), dostává „psaní“, chcete-li vzkaz nebo poselství, symbolický význam. Svou zvláštní atmosféru dostává i cyklus Voda, odhalující tajemství vodního království. Nový význam dostává vodní rostlinstvo a živočišstvo vlivem pronikání světelných paprsků i čeráním vodního živlu zásahem člověka.“⁴⁷

Katalog Miloslav Požár – fotografie, 1985.

47. Yvonna Boháčová: *Miloslav Požár fotografie*. Katalog k výstavě. Galerie pod podloubím. Olomouc 1985.

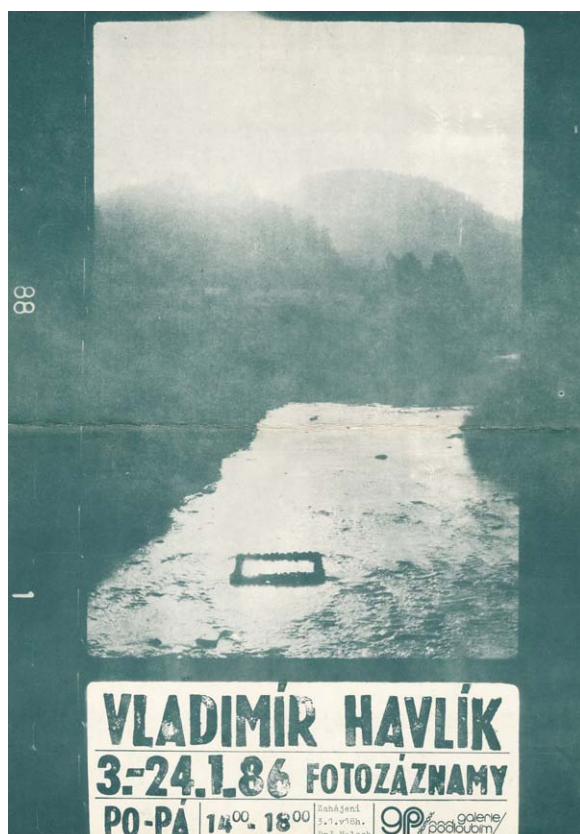
Rok 1986

Vladimír Havlík, Fotozáznamy

3.–24. 1. 1986

Ne zcela typicky fotografickou výstavou, avšak výstavou fotografií z akcí, se prezentoval Vladimír Havlík. V. Havlík se narodil v roce 1959 v Novém Městě na Moravě. Vystudoval Pedagogickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci, obor výtvarná výchova (1978–1983). V letech 1988–1991 byl členem rady Galerie pod podloubím. Věnuje se především akčnímu umění, v současnosti je docentem na Katedře výtvarné výchovy Univerzity Palackého v Olomouci.

Vystavena byla fotodokumentace asi 20 celků z různých akcí pod skly zavěšenými na provázky. Výstavu uvedl plakát formátu A3 v úpravě Oldřicha Šembery s reprodukcemi dokumentace tří společenských akcí a textem Jiřího Valocha. O výstavě napsala Ivona Raimanová do samizdatového časopisu Někdo něco a také Jiří Hůla do Gramorevue.

oboustranný katalog / plakát k výstavě

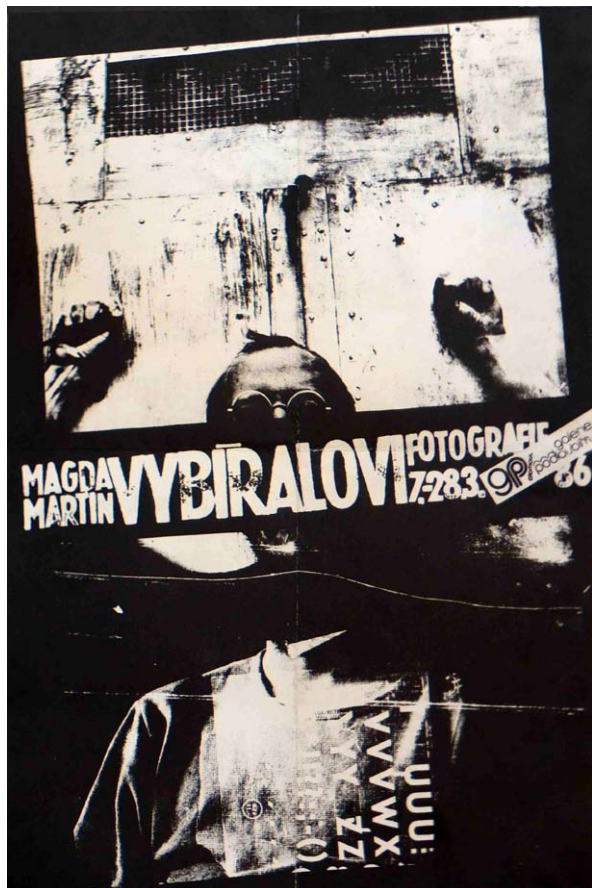

Fotografie z vernisáže výstavy Fotozáznamy Vladimíra Havlíka

Magda a Martin Vybíralovi

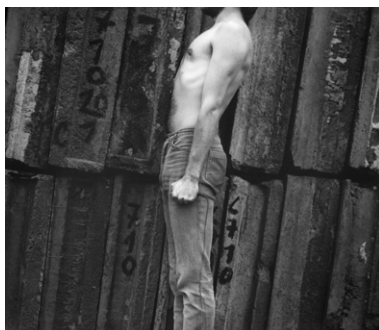
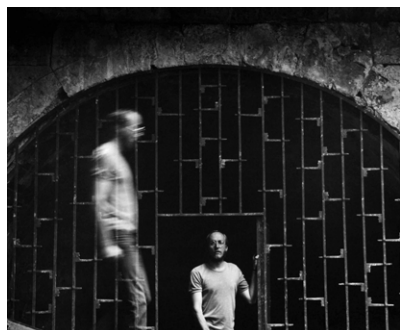
7.-28. 3. 1986

Druhou manželskou vystavující dvojicí v GPP byli tehdejší manželé Magda a Martin Vybíralovi z Brna, oba tehdy externě studující na pražské FAMU. Vystavovali autoportréty. Magda do fotografií také kreslila – byla absolventkou grafického oddělení SUPŠ v Brně. Martin vystavoval klasickou fotografii bez zásahů, autoportréty v městské krajině, do značné míry existencialistické.

plakát Magda a Martin Vybíralovi

Martin Vybíral je brněnský rodák, v roce 1982 ukončil SUPŠ v Brně, v letech 1985–1993 studoval externě na FAMU v Praze. Pracuje jako fotograf v organizaci FORM Brno, nyní je pedagogem ŠUŘ v Brně.

fotografie Martin Vybíral

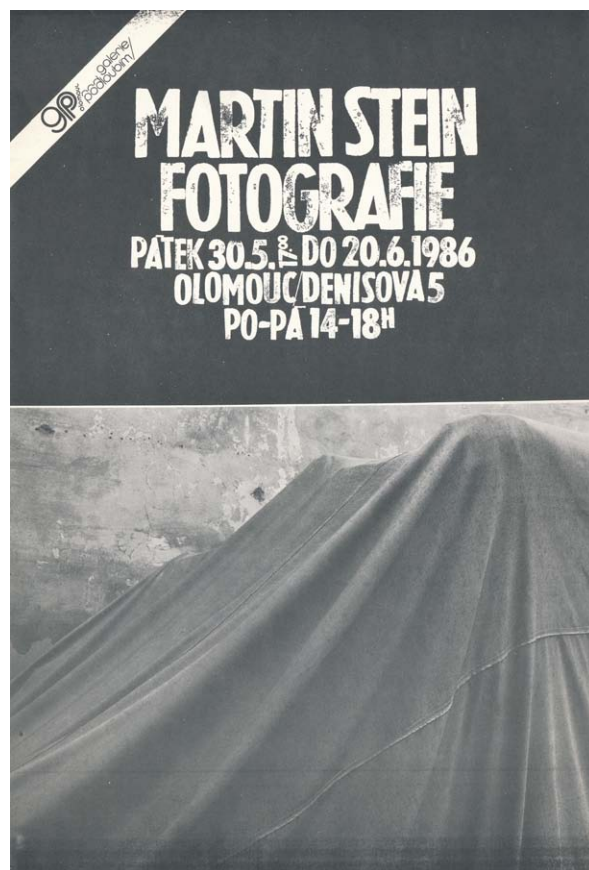
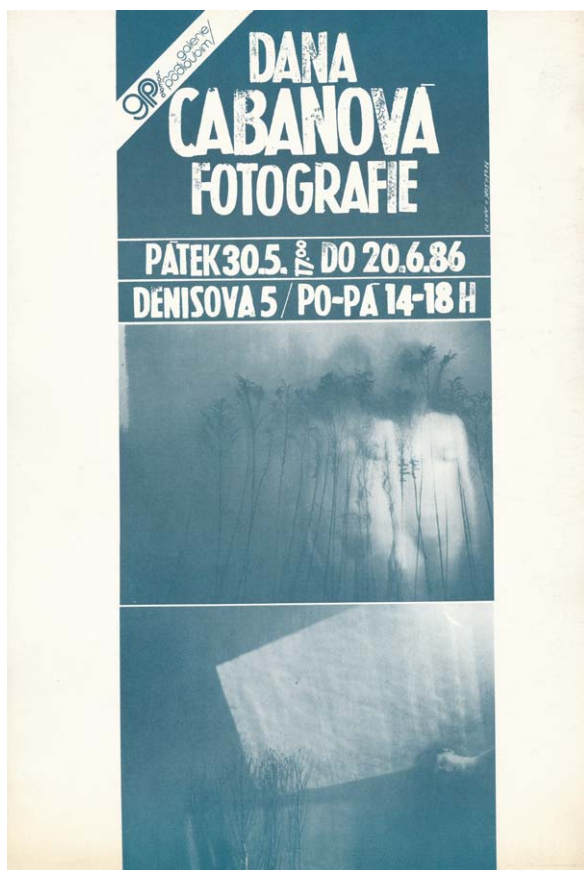
Dana Cabanová, Martin Stein

30. 5.–20. 6. 1986

Výstavu Martina Steina a jeho bývalé manželky Dany Cabanové organizovala jejich spolužačka, fotografka a pedagožka Milena Valušková.

Dana Cabanová (24. 5. 1959 Ružomberok) absolvovala po maturitě na SUPŠ v Bratislavě (1978) FAMU (1983). Dnes pracuje jako fotografka v Židovském muzeu v Praze, žije v Praze.

Martin Stein, narozen 19. 9. 1953 v Praze, se vyučil se fotografem (1975). V roce 1984 absolvoval FAMU. Žije a tvoří v Praze.

oboustranný plakát k výstavě

Rok 1987

Výtvarný obor Lidové školy umění v Olomouci

6.–26. 6. 1987

Výstava žáků výtvarného oboru Lidové školy umění v Olomouci představila práce třinácti autorů, kteří byli ve školním roce 1986/1987 členy specializované fotografické skupiny, jejímž vedoucím byl Miloslav Stibor. Miloslav Stibor za dobu svého dlouholetého pedagogického působení vychoval řadu fotografů, z nichž mnozí dosáhli i výrazných úspěchů a ocenění.

Výstavy se zúčastnili: Jiří Kopáč (*1963), který je dnes fotoreportérem Deníku. David Folprecht, který byl v roce 1987 studentem Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a je dnes lékařem. Miroslav Schubert se narodil 12. 7. 1961 v Olomouci, absolvoval Lidovou školu umění v Olomouci, obor fotografie (1986–1988, dr. Miloslav Stibor) a vystudoval Institut výtvarné fotografie SČF (1988–1990). Od roku 1992 působí jako galerista a kurátor výstav v olomoucké Galerii Caesar. Dále Jana Štěrbová, Veronika Novotná, Jiří Černý, Zdeněk Náplava, Jiří Hlobil, Martina Hlobilová, Petr Procházka, Josef Masničák, Fred Blaho a Michal Macků, který v rozhovoru s Ladislavem Daňkem a Jindřichem Štreitem na Daňkovu otázku ohledně LŠU odpovídá: „LŠU měla spíš praktický význam. Tam jsem poznal pana doktora Stibora, starého praktika, výborného člověka a skvělého společníka. Ten nám ukázal, že se člověk může fotografií i živit. Najednou to byl živý člověk a ne umělec s velkým U. Viděl jsem, že umění se dá dělat i prakticky. To bylo velice užitečné. A navíc jsem se seznámil s lidmi z Olomouce, kde jsem tehdy začínal.“⁴⁸

V textu katalogu Miloslav Stibor píše: „...Není zanedbatelné, že tři členové – Ing. Michal Macků, Jiří Hlobil a Zdeněk Náplava jsou v současné době frekventanty „Institutu výtvarné fotografie“, což je nejvyšší školící instituce Svazu českých fotografů. Výstavka není jednotně koncipována, nemá vůdčí motto, nezachycuje ani průběh školní výuky. Je prostě jen současnou osobní výpovědí každého autora. Náročný divák snad bude postrádat hodnoty zcela osobitého a nekonvenčního řešení. Je však nutné vžít se do situace a pochopit, že proces zrání je procesem dlouhodobým, že jeho výsledky nemusí být ihned zjevné, že každý snímek je jen jedním z přemnoha možných pohledů na svět okolo nás, že však na výstavce nacházíme to, co je zatím nejcennější – projev upřímné a úporné snahy vyjádřit se prostředky, které nabízí fotografie.“⁴⁹

společná fotografie členů speciálky výtvarného oboru Lidové školy umění v Olomouci

48. Michal Macků *Geláže / Gellage*. Rozhovor Michala Macků s Ladislavem Daňkem a Jindřichem Štreitem. 13. 1. 1996 Sovinec.

49. Miloslav Stibor: *Výtvarný obor Lidové školy umění*. Katalog k výstavě. VO LŠU Olomouc. Olomouc 1987.

autoři fotografií zleva: Jiří Kopáč / David Folprecht / Miroslav Schubert

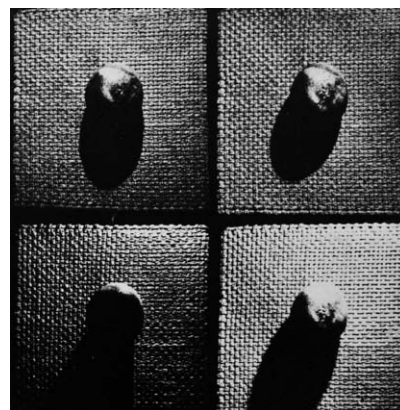
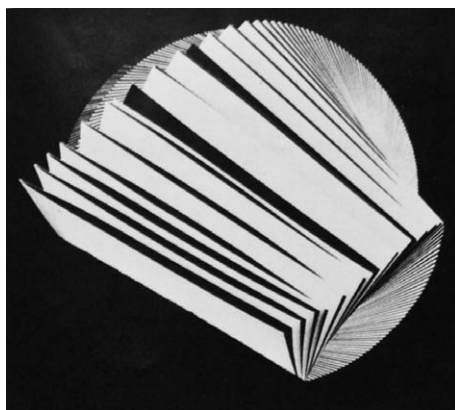
Jana Štěrbová

autoři fotografií zleva: Veronika Novotná / Jiří Černý

autoři fotografií zleva: Zdeněk Náplava / Jiří Hlobil / Martina Hlobilová / Petr Procházka

autoři fotografií zleva: Josef Masničák / Fred Blaho / Michal Macků

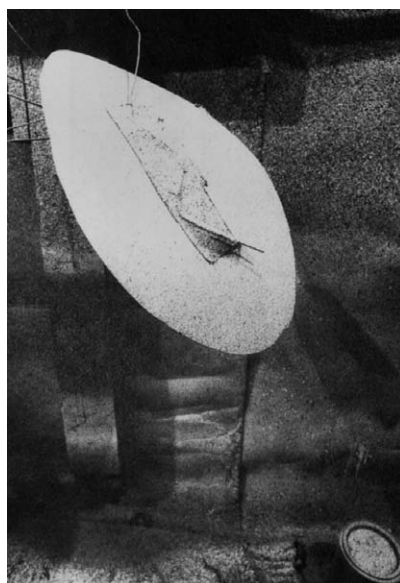
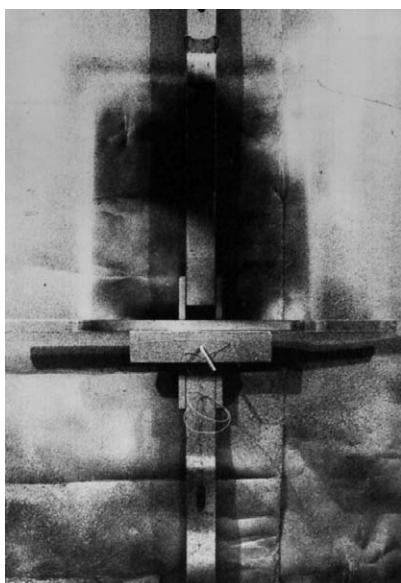
Miroslav Sychra

20. 11.–3. 12. 1987

Výstavu Miroslava Sychry (narozen 1950 ve Svitavách, absolvent FAMU 1978, působí jako volný fotograf) zahajovala důležitá osobnost olomouckého výtvarného dění Yvonna Boháčová, která se podílela výrazně i na chodu Galerie pod podloubím, byla dlouho členem galerijních rad, podílela se na sestavování výstavních plánů, psala texty, uváděla výstavy.

Sychrova olomoucká výstava byla retrospektivní, vedle sebe visely fotografie z cyklů zátiší ze stavby a bílá zátiší spadající svým vznikem do doby, kdy Sychra studoval na FAMU, dále z ateliéru O. Šembery z počátku let osmdesátých a poslední cyklus zátiší.

„Yvona Boháčová nad výstavou v podloubí trochu krčila nos, ta předchozí v Kabinetu grafiky se jí líbila víc. Na výstavě měl na starosti kulturní vložku Pavel Konečný, recitoval na žebříku Hanse Arpa“, vzpomněl M. Sychra, který byl v častém kontaktu se všemi svými vrstevníky v Olomouci a okolí (Střelec, Michálek, Žlebek, Lindovský, Stratil, Jochman, Štreit, Dostál, Bébarovi), ale hlavně se Šemberou a Kutrou, spolužáky ze ŠUR v Brně. U těch v jejich ateliérech ve Ztracené a Mahlerově ulici přespával, fotografoval jejich obrazy, sochy, keramiku i realizace. Tomu prý také odpovídala atmosféra na vernisáži jeho fotografií.

Miroslav Sychra: z cyklu Zátiší z ateliéru O.Š., / tónované fotografie / 1983

Rok 1988

Roman Muselík

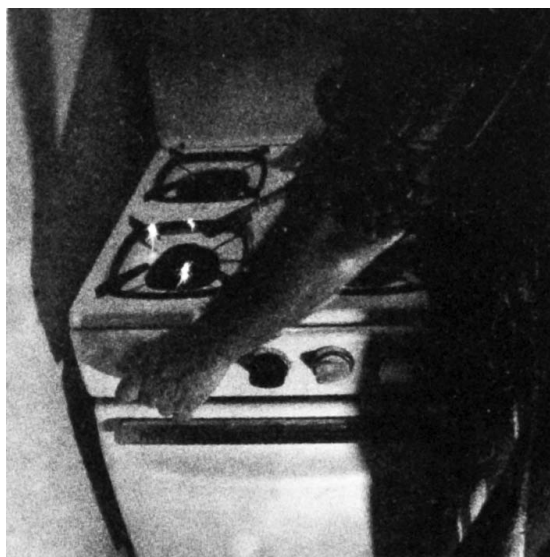
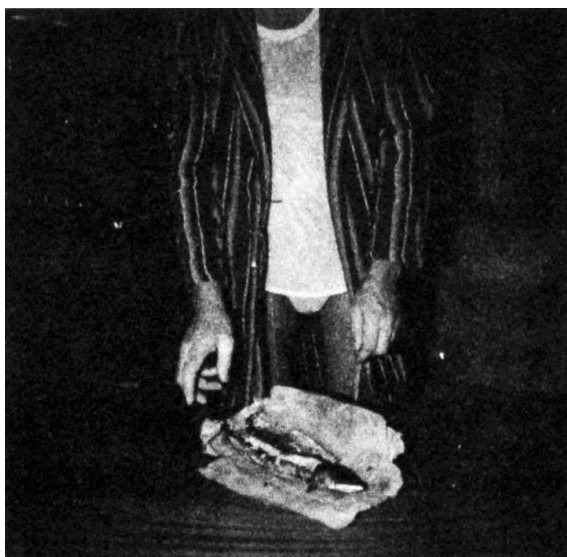
4.–18. 3. 1988

Výtvarné fotografii se věnuje intenzivně od roku 1983, po ukončení studií na SUPŠ v Brně, kde získal praktickou fotografickou průpravu, se dále věnuje studiu vědy o výtvarném umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Autorovy fotografické cykly, které označuje jen názvem Soubor a pořadovou číslicí, ukazují filozofický, hloubavý a sociologický přístup k tvorbě, přestože nejsou jeho fotografie abstraktní. Zabývá se různými tématy, které se sebou nijak nesouvisí. Dochází však k zajímavým minimalistickým obrazům, které nutí diváka k zamýšlení.

Muselík vystavil 4 očíslované soubory fotografií: Soubor č. 1 (1983–85), Soubor č. 2 (1983–1985), Soubor č. 4 (1986–...), Soubor č. 5 (1986–...). Reprodukované práce jsou ze souboru č. 5 „Porucha televizoru“, „Konzumace makrely“, „Zapalování plynu“ (1986). V 1989 zakládá spolu s Martinem Findeisem, Václavem Jiráskem, Petrem Krejzkem a Zdeňkem Sokolem skupinu Bratrstvo, která na principu kolektivismu prezentuje práce svých členů anonymně. Styl tvorby Bratrstva se vrací k angažované fotografii z 50. let plné budovatelského nadšení, později čerpají z biblických motivů a romantismu. Jejich práce jsou realizovány na velký formát a jsou technicky dokonalé. Nejznámějším členem skupiny je Václav Jirásek.

Bronislava Gabrielová v textu katalogu mimo jiné uvádí: „...Svou roli tu hraje jak poučení současnými umělecky progresivními výtvarnými tendencemi - minimalismem, subjektivním dokumentarismem, tak úsilí o formální původnost, o subjektivní transformaci zvoleného motivu. ...Soubor č. 1 (1983–85) je krystalicky čistým příkladem fotografického minimalismu, jehož maximální formální oproštěnost má zvyšovat výrazovou subjektivitu. Muselík nalézá ve svém okolí několik (co nejméně) tvarů, jimiž navozuje napětí mezi linií a křivkou, klidem a pohybem, mezi prvkem civilizačním a přírodním. Důležitou funkci přisoudil i prázdné ploše, jež se postupně z okraje fotografií přesunuje (v intencích tzv. dekompozice) do jejich středu. Odstupy mezi jednotlivými dějovými aktéry mají být co největší, aby přispívaly k zvláštní atmosféře ireálnosti a magičnosti... Soubor č. 2 (1983–85) obsahuje „živé fotografie“. Muselík se v nich nejvíce přibližuje tvorbě skupiny Dokument, zejména subjektivnímu dokumentarismu V. Birguse. Birgusovo „Così nevysloveného“ objevuje ve ztišených ulicích města s jednotlivými, osamělými postavami...

...V souboru č. 5 (od r. 1986) autor spojuje předměty a lidi v „zátiších“ mnohovýznamové interpretace. Tato díla rovněž vypovídají o jeho vztahu ke světu a schopnosti zkomponovat zdánlivě nevýtvarné objekty do skladeb expresivního a meditativního pojetí.⁵¹

Roman Muselík: ze Souboru č. 5 / Konzumace makrely / Zapalování plynu / 1986

51. Bronislava Gabrielová: *Roman Muselík Fotografie*. Katalog k výstavě. Galerie pod podloubím. Olomouc 1988.

Hana Hamplová

6.–27. 5. 1988

Hana Hamplová (roz. Hovorková) se narodila 28. 6. 1951 v Praze. Studovala SVVŠ (1969) v Praze a FAMU, obor kamera (1978). Pracovala jako studiová kameramanka v Československé televizi, dále potom na kožní klinice v Praze jako fotografka. V současnosti vyučuje na Střední škole a vyšší odborné škole reklamní a umělecké tvorby Michael v Praze. Hamplová se věnuje dokumentární fotografii, portrétování významných osobností a záznamům z vernisáží a kulturních akcí. Ve volné tvorbě jí jde o zkoumání materiálů jako jsou papír, kámen, beton. „*Statické nemetaforické fotografie s prvky minimalismu se vyznačují výtvarnou čistotou, abstraktní zkratkovitostí a vnitřní dynamikou, vycházející z náhodných deformací nebo tvarových zvláštností materiálů. Velký formát zvětšenin a kontrastní zpracování zesilují grafický účín černobílých fotografií.*“⁵²

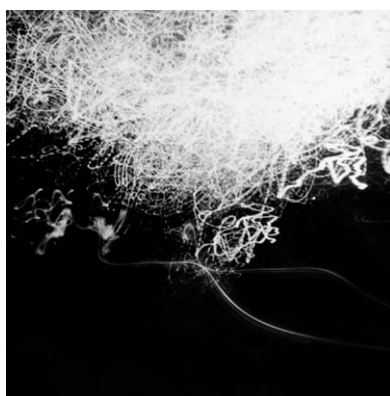
Jiří Šigut – Fotografie 1985–87

17. 6.–8. 7. 1988

„*Konceptuální tvorba českého fotografujícího výtvarníka Jiřího Šiguta reflektuje zejména plynutí času. Jako nejdůležitější výrazový prostředek přitom využívá světlo, které se v Šigutových různých tvůrčích obdobích zjevuje ve fotografiích v poněkud odlišné formě. V Šigutově přístupu můžeme nalézt prvky akčního umění a to od drobných osobních rituálů, hraničících s body-artem přes performanci s jasným konceptem, až po bezprostřední komunikaci s přírodou a její zakomponování do uměleckého díla jako námět, objekt i výtvarný materiál. Samotné médium fotografie podrobuje autor složité analýze a prostupující k jeho čisté podstatě využívá schopnosti fotografie zachytit okamžik a zároveň zhustit časové období do jednoho obrazu.*“⁵³

Jiří Šigut vystavoval společně s Martinem Klimešem. Výstavu nabídla Šigutovi Yvonna Boháčová. Autor uvádí: „*Po mé první výstavě v Opavském kulturním středisku, která byla ještě před zahájením zakázána na popud Vojtěcha Bartka (tehdejší pracovník OKS v Opavě, pozn. DD), mi ta nabídka Yvonny udělala radost, přeci jen to bylo v jiném okrese a taky jsem se schoval za Martinem Klimešem.*“ Starší práce Martina Klimeše se nedochovaly, převážná část jich shořela. K výstavě vyšel bílo-hnědý plakát, Šigut jako doprovod k výstavě použil „skládačku“, vlastním nákladem množenou na cyklostylu s textem Jiřího Siostrzonka, bez reprodukce. Výstavní zvětšeniny J. Šiguta byly formátu 30 x 30 cm.

Jiří Šigut se narodil 14. 5. 1960 v Ostravě – Vítkovicích. Zabývá se konceptuálními přístupy ve fotografii, žije a tvoří v Ostravě.

Jiří Šigut: 56 kroků 7 9, 1987 / Cesta domů – prut z mračen 22 7, 1985 / NINA 28 12, 1985

52. Petr Balajka, Vladimír Birgus, Antonín Dufek a jiní: *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. ASCO. Praha 1993. S. 102.

53. Lucia L. Fišerová In: <http://artlist.cz/index.php?id=551>

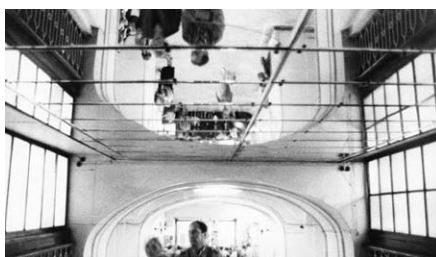
Rok 1989

Noemi Záleská

3.–17. 3. 1989

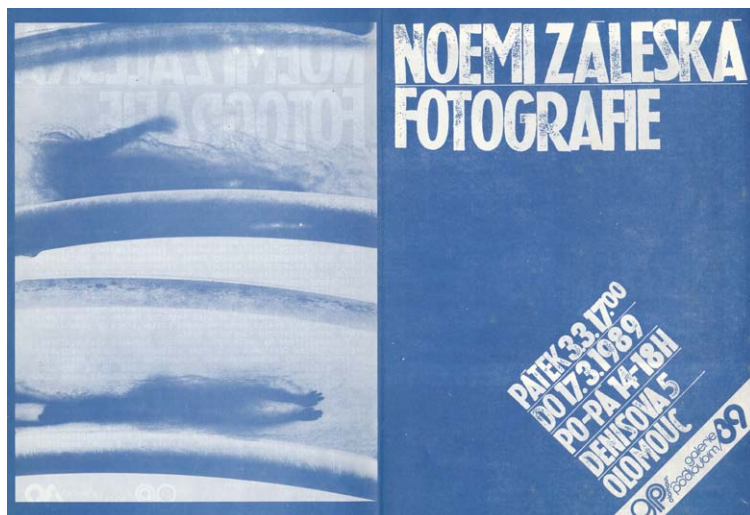
Noemi Záleská, narozená 15. 3. 1962 v Opočně, studovala na Lékařské fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. K fotografii ji přivedl Milan Michl, učitel matematiky na základní škole v Hradci Králové, který vedl místní fotokroužek. Rozhodovala se pro studium na SUPŠ v Brně, ale nakonec šla na gymnázium a následně na Lékařskou fakultu do Olomouce, kde navštěvovala fotografickou skupinu na Teoretických ústavech LF UP. Svou první samostatnou výstavu měla právě na Teoretických ústavech. V letech 1984–1987 pravidelně získávala ceny na festivalech Fotografia Academica. Za svého působení v Olomouci na vysoké škole často chodila na výstavy do GPP a také se při jedné instalaci výstavy seznámila s Petrem Dvořáčkem, svým budoucím životním partnerem, dále mimo jiné s Milenou Valuškovou, Jindřichem Štreitem, Yvonnou Boháčovou, Vladimírem Havlíkem a dalšími. Petr Dvořáček, člen galerijní rady jí pomohl uspořádat výstavu v roce 1989, kdy již byla rok po promoci na LF UP a pracovala jako lékařka v Chrudimi. Na GPP vzpomíná s láskou, galerie to byla prestižní a dobře známá mezi kulturní veřejností, měla svého genia loci. Noemi dodnes fotografuje, ale jako doplněk ke své hlavní profesi dětské lékařky ve Fakultní nemocnici v Olomouci. Fotografuje dnes na barevné negativy a digitální fotografii se zatím nevěnuje, i když by ji v budoucnu ráda vyzkoušela.

Rukou psaný autorčin text na plakátu k výstavě KONTEMPLANTACE (květen 1986, Teoretické ústavy LF UP v Olomouci): „...Na cestě vidění – fotograficky zobrazené je zcela blízko do světa imaginace, kde pro mě získávají zvláštní důležitost světlo a jednoduchost vyjádření. Fotky jsou pro mě prostředkem sdělení, podobné slovům. Jsou tedy součástí příběhů - cyklů i fakticky jsou těmito příběhy. Dívám se..... Noemi“

Noemi Záleská: zleva z cyklu Člověk, Mezi lidmi a Proplouvání

Autorka na své výstavě v GPP představila cykly s názvy: Proplouvání, Náklonnost, Člověk (česající se muž na pláži) a Mezi lidmi. K výstavě vyšel také katalogový dvojlist s textem Petra Dvořáčka, v grafické úpravě Oldřicha Šembery a autorčinými reprodukcemi.

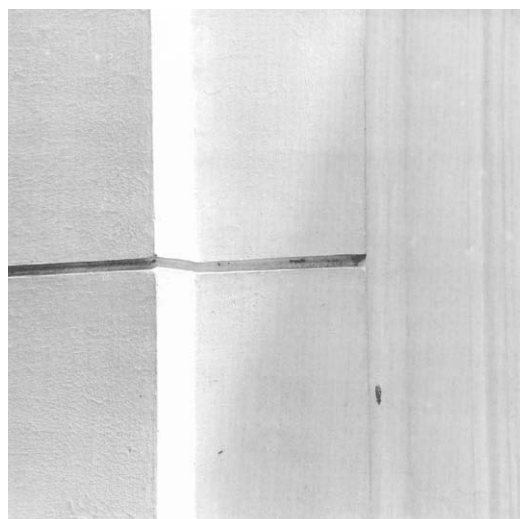
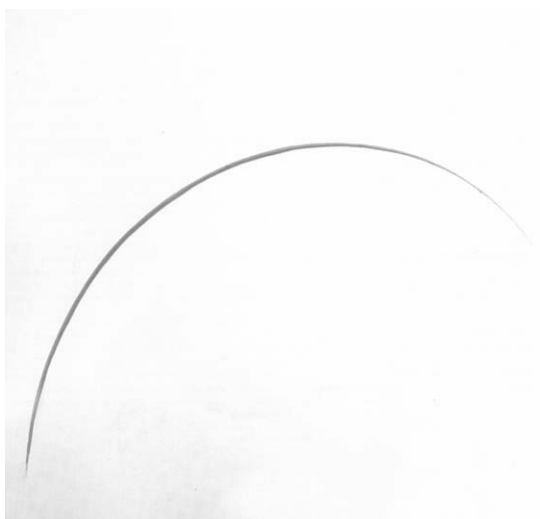

katalogový dvojlist k výstavě

Tomáš Vázan

23. 6.–14. 7. 1989

Poslední známý výstavní termín Tomáše Vázana v GPP je datován na začátku léta 1989. Vázan v letech 1983–1986 často zajížděl na Zelenou Horu ve Žďáru nad Sázavou, kde vytvořil svůj cyklus Santini. V něm již dospěl k absolutně minimalistické poloze, pracuje s detaily a polodetaily. Jde bezpochyby o jeho nejlepší práce. Ladislav Daněk píše: „V roce 1982, patrně z podnětu Bedřicha Fučíka (který mu věnoval Kalistovu knihu *Česká barokní gotika a její Žďárské ohnisko*, a zřejmě mimořádně porozuměl podstatě Vázanových fotografií), přijíždí autor poprvé na Zelenou Horu. Setkání se Santiniho architekturou kostela sv. Jana Nepomuckého bylo tehdy pro jednatřicetiletého fotografa klíčové. ...Autor se většinou zaměřil na polodetaily či detaily Santiniho stavby. Za vyvrcholení celého cyklu lze pak považovat soubor zdí, v němž autor své prostředky minimalizoval natolik, že k metaforicky bohaté výpovědi mu stačilo „jen zachytit“ kontrast mezi prudkým denním světlem, dopadajícím na hladkou zeď, a hlubokými stíny v jejich prohlubních.“⁵⁴

Tomáš Vázan fotografie z cyklu Santini

Ľubo Stacho

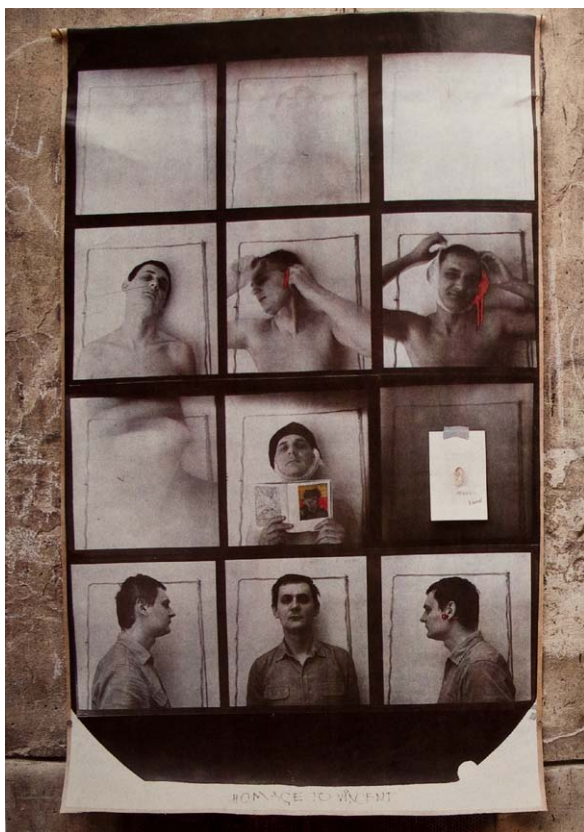
15. 9.–29. 9. 1989

Ľubo Stacho se narodil v Handlovej na Slovensku 13. 8. 1953. Vystudoval Stavební fakultu SVŠT v Bratislavě (1976). Během vojny byl fotografem v Armádním výtvarném studiu v Praze, od roku 1978 v ZSA Bratislava. V roce 1984 absolvoval externí studium na FAMU. Spolupracoval při pořádání výstav o architektuře 1978–86. Ve svém bytě organizoval fotografické výstavy. Od 1987 byl metodikem pro fotografii v MDKU Bratislava, od roku 1990 je pedagogem na katedře fotografie a nových médií VŠVU v Bratislavě (nyní profesorem). „Motivickým okruhům architektury a každodenního života zůstal věrný i v následujících letech. Zatímco ve snímcích architektury z počátečního období usiloval o monumentální vyznění, zvláště stylizací tonální škály, v živých záběrech osciluje mezi tvaroslovím reportáže a organizací situace do neaktivních poloh (cyklus o hornících, série Vernisáže výstav v Galerii v paneláku). Od začátku 80. let vytváří konfrontační dvojzáběry portrétů, jimiž zachycuje proměny lidí v toku času.“⁵⁵

Pracuje nejen s klasickou fotografií, ale tvoří i kombinované techniky, do fotografií zasahuje malbou a kresbou, také vypalováním. Ke Stachově výstavě v Galerii pod podloubím a k výstavě na Fakultě architektury v Bratislavě byl v roce 1989 vydán katalog s černobílými a barevnými reprodukcemi a texty Jany Grežové a Aurela Hrabušického.

54. Michal Janata, Ladislav Daněk: *Tomáš Vázan Fotografie z let 1975–1997*. Katalog výstavy. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.

55. Petr Balajka, Vladimír Birgus, Antonín Dufek a jiní: *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. ASCO. Praha 1993. S. 336.

Homage to Vincent, 1986–1989. Kombinovaná technika, 162 x 104 cm.

Václav Stratil v Olomouci

17. 11.–8. 12. 1989

Václav Stratil na své výstavě v roce 1989 vystavoval kresby a fotografie, do kterých zasahoval propisotem. 20. 11. byla výstava přerušena a galerie se přeměnila na několik dní patrně na první centrum aktivity OF v Olomouci.

katalogový dvojlist k výstavě

Rok 1990

V roce 1990 se nekonala ani jedna typicky fotografická výstava. V termínu 3.–24. 8. proběhla společná výstava čtyř autorů různých zaměření s názvem OTEVŘENÝ DIALOG. Nejedná se o jedinou výstavu skupiny s tímto názvem, v roce 1989 byla výstava uvedena v Galerii Studánka v Brně a v Künstlerforum v Bonnu v roce 1990. K výstavě vydali autoři relativně obsáhlý výstavní katalog, ve kterém jsou však pouze reprodukce fotografií Petra Berana, ale jinak neobsahuje nic dalšího, ani o autorovi, ani jeho kolezích. Na pozvánce stojí: „Jan Šimek – sochy, Petr Baran – fotografie / Petr Oslzlý – texty / Martin Dohnal – hudba“

Brněnský fotograf a filmař Petr Baran (1943) se věnuje především výtvarné fotografii, zvláště pak fotomontážím z více černobílých negativů, které podlepuje knihařským plátnem. Vystavuje od roku 1968, často společně se sochařem Janem Šimkem.

pozvánka k výstavě

Rok 1991

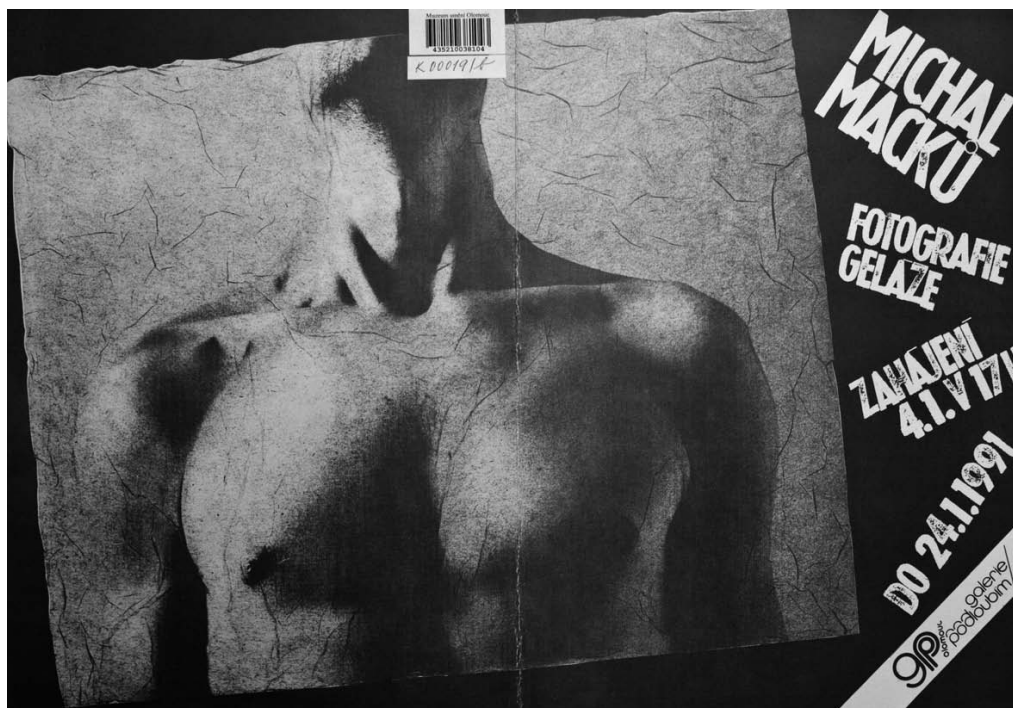
Michal Macků – fotografie, geláže

4.–24. 1. 1991

Poslední známou fotografickou výstavou v Galerii pod podloubím byla výstava fotografií a geláží Michala Macků. Přestože měl již o rok dříve (1990) výstavu v prestižní Robert Koch Gallery, San Francisco, jednalo se o jednu z Michalových prvních samostatných výstav v Olomouci. Dříve již sice v GPP vystavoval, ale společně se svými kolegy z fotografické skupiny na Lidové škole umění v Olomouci (viz výstava Výtvarného oboru Lidové školy umění v Olomouci v roce 1987).

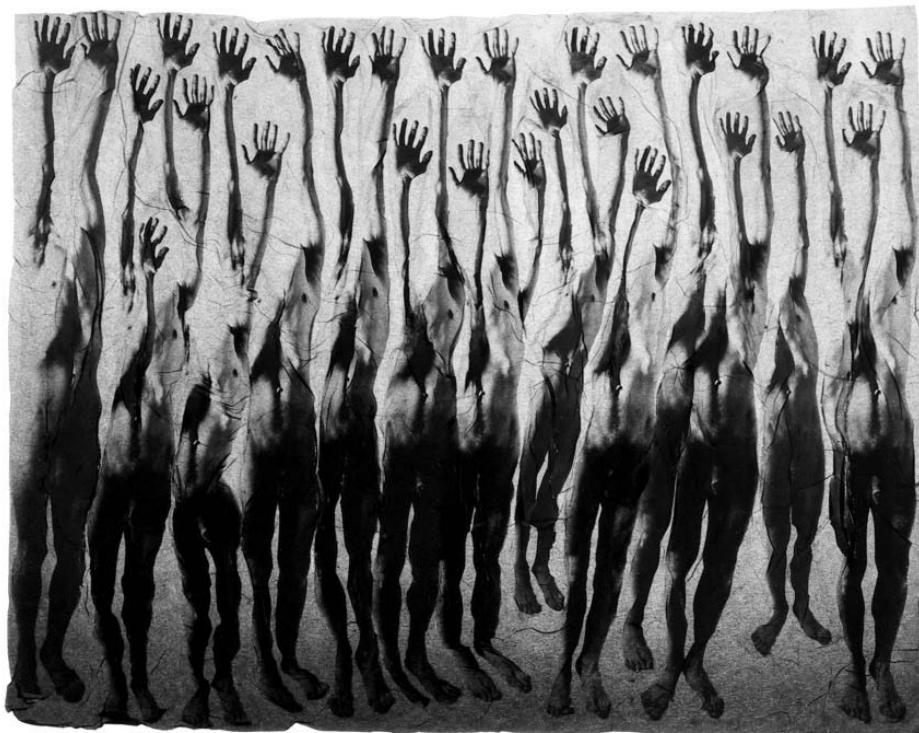
Macků se věnuje aktům, hlavně autoaktům a autoportrétům. Je o něm všeobecně známo, že vyvinul techniku tzv. geláže, což je jeho termín vzniklý složením slov gelatina a koláž. Technologie snímání želatiny z velkoplošných filmů a její přenos za mokra na mokrou papírovou podložku byla již dříve známa, ale nebyla používána. Macků touto technikou deformací, vytrhávání a jiných ručních zásahů formuje původní fotografii za mokra na papíře do výsledného tvaru, který pak nechává zaschnout. Pracuje často s částmi těl, končetinami, množí na podložce stejné i různé snímky, vzniklé obrazy působí někdy až magicky expresivně, jindy až romanticky a archaicky. Pracuje také technikou uhlotisku a v poslední době pracuje také se sklem, kdy své geláže uzavírá do skleněných kvádrů, či je lepí mezi silné skleněné desky.

Na této výstavě představil kromě jiných, pro něj již v té době typických rozervaných portrétů, své skupinové, davové scény, kde uplatňuje princip zmnožení figur nebo jejich torz. K výstavě byl také vydán dvoulistový katalog s dvěma reprodukcemi a textem Vladimíra Birguse, který výstavu zahajoval. Vzpomíná, že se tehdy Michalovy fotografie prodávaly po 500 korunách: „...*Fotografie Michala Macků svou sugestivitou, s jakou ukazují kontrapunkty lidskosti a brutality a symbolizují obavy současného člověka... Michal Macků se zatím fotografii nevěnuje profesionálně, dál pracuje jako inženýr ve výzkumném ústavu čerpadel v Olomouci. Jeho tvorba je však už dnes výrazným obohacením současné československé fotografie a získává stále větší ohlas i v zahraničí, jak o tom svědčí vesměs nadšené reakce na snímky zařazené do expozice Československá fotografie současnosti v muzeu Ludwig v Kolíně nad Rýnem nebo skutečnost, že Michal Macků se loni v létě stal po Janu Saudkovi, Vladimíru Židlickém a Miro Švolíkovi čtvrtým žijícím autorem z Československa, jemuž prestižní Robert Koch Gallery v San Francisku uspořádala samostatnou výstavu.*“⁵⁶

Katalog výstavy Michal Macků – Fotografie, geláže.

56. Vladimír Birgus: *Michal Macků – Fotografie, Geláže*. Katalog výstavy. Galerie pod podloubím. Olomouc 1991.

Geláž č. 8 / 1990

Rozhovory

Přepis rozhovoru Davida Dusíka s Marcelou a Ivo Škvařilovými

DD: *Vzpomenete si na okolnosti okolo vzniku Galerie pod podloubím?*

IŠ: V roce 1968 se rozpadl ČSM (Československý svaz mládeže) a vznikly různé svazy Junák, Unie středoškoláků a učňů a další. Na Unii středoškoláků a učňů působil Vsevolod Soper, který dostal prostory galerie do správy asi od města, kterému dům patřil.

MŠ: Já jsem se v rámci této Unie potkala s Vsevolodem, ten se nás se starší sestrou tehdy ptal, všeobecně, že má na starosti galerii a tu nestíhá a nemá vztah k obrazům atd., jestli to nechceme někdo dělat. Nevím nakonec proč jsem se toho ujala já, navíc ten prostor byl pěkný. Fungovalo to tak, že jsme si vybrali nějakou výstavu, já jsem tehdy byla na gymplu a přestože jsem byla obrázky obklopena, tak jsem si na výběr netroufla. Jako odborného garanta jsme měli Alenu Nádvorníkovou, která byla výborná a vždycky jsem za ní zašla a ona mi to navybírala. Ne všechno se povedlo, ale dostalo to rytmus, výstavy se dělaly ve třítydenních cyklech, pravidelně. Zachovaly se plány výstav v notýscích, ze kterých Ladislav Daněk ve Skleníku rekonstruoval seznam výstav. Nejsem archivářka, takže materiály nemám, což mne s odstupem času mrzí. Fotografie rozhodně domlouval hlavně Vladimír Birgus.

Asi dva roky to nějak fungovalo, dokonce bez jakéhokoliv schvalování. Rada galerie se scházela celkem často, udělal se roční plán výstav a ten se nosil ke schválení na odbor kultury ONV (Okresní národní výbor), myslím, že se ten pán jmenoval Hartman. A myslím, že později se potom musely schvalovat ještě jednotlivé plakáty.

DD: *Vzadu byl ARS klub?*

Ars klub vznikl v roce 1971 a původně byl na ulici Komenského, kde byl asi 2–3 roky, později jsme se přestěhovali do zadní místnosti za galerii. Ars klub nám zavřeli asi v roce 1975, vyhnali nás, ale galerii nám naštěstí nechali. Později se potom galerie rozšířila i o tuto zadní místnost. Nemohli jsme dlouho natrefit na někoho, kdo by se dlouhodobě koncepčně galerii věnoval. Galerie byla „moje dítě“, dělala jsem to od začátku 70. let, vlastně jsem se toho i později nechtěla vzdát, i když jsem měla už hodně práce jako lékařka. My jsme vybírali z těch umělců, kteří se nám nabízeli, až do aktivního nástupu Yvonne Boháčové, která si už potom vybírala sama, co se bude vystavovat. Pokud jde o fotografie, tak tam nebylo nutno cokoli řešit, to si dělal hlavně Vladimír Birgus.

DD: *Jak se vám podařilo angažovat paní Chrásteckou? A v kterém roce asi nastoupila?*

Muselo to být někdy v roce 1976 nebo 1977. Byla pro nás veliká úleva, my jsme měli čím dál méně času, narodila se nám dcera Milada a v té době s tím nápadem přišel Jindřich Štreit. Paní Chrástecká byla jeho tchýně, již v důchodu a byla ráda, zaměstnána byla nakonec přes SSM, dávali jí snad nějaké symbolické peníze, okolo pětistovky. A dělala to hodně svědomitě. Návštěvnost byla veliká a paní Chrástecká byla moc milá a se všemi si popovídala.

DD: *Jak to bylo s názvem galerie? Vyskytují se různé varianty pod podloubím, v podloubí...*

MŠ: Název se dlouhodobě diskutoval, každý si vlastně používal, co chtěl, později na návrh Oldy Šembery se ustálil název Galerie pod podloubím, který trval na tom, aby se používal název Galerie pod podloubím a navrhl také značku.

DD: *Jakému stylu fotografie jste se věnoval? Vzpomenete si na něco o Vašich společných výstavách s Antonínem Kolkem a Jiřím Doleželem?*

IŠ: S Tondou Kolkem jsme dodnes kamarádi, pracuje jako lékař v Rakousku, ale jezdí na víkendy domů, takže se vídáme. Jiří Doležel je dnes šéfem na stavebním úřadě v Olomouci. Naše společné výstavy byly spíše dvojevýstavy, oba jsme tam měli své věci a i když ty fotografie spolu ani neměly moc společného, nevadilo to. Já jsem se věnoval výtvarné fotografii, něco ve stylu Medkové, Reichmanna. Z té doby se mi nic nezachovalo, všechny kvalitní zvětšeniny jsem rozdal. Chci si pořídit skener a negativy si naskenovat a udělat si pár tisků.

DD: *Vzpomenete si něco okolo výstav Mladí olomoučtí autoři a Mladí a svět?*

IŠ: To jsme byli my, to byli členové ARS klubu... Je zajímavé, že v září 1971 vznikl ARS klub a v říjnu už byla výstava, to byl fofr :) Bylo to tak, že kdo co přinesl, to se vystavilo.

Mladí a svět, to bylo asi v roce 1973, udělali jsme jedinou soutěž a ze soutěže se pak v podloubí udělala výstava. Milena tam dostala cenu, do té doby jsem Milenu neznal a tam jsme se teprve seznámili. Dokonce jsem k tomu psal do Stráže lidu a dávali jsme k tomu článku i fotku a vzpomínám si, že se jim na SSM nelíbila, že je moc dekadentní, ale nakonec ji tam nechali.

Radíkov, 24. 1. 2012

Přepis rozhovoru Davida Dusíka s Milenou Valuškovou

DD: *Vzpomenete si něco okolo vzniku Galerie v podloubí?*

MV: Já jsem se v Galerii v podloubí a zároveň v ARS klubu objevila asi kolem roku 1972. To už byla pod správou Městského výboru Socialistického svazu mládeže (SSM). Hlavním mluvčím byla studentka medicíny Marcelka Korhoňová-Škvařilová. Myslím, že právě jí patří největší zásluha, že galerie fungovala. A také Vsevolodu Soprovi ze SSM. Prostě i mezi svazáky byli dobří lidé. Pokud vím, v roce 1970 hrozil galerii zánik a právě on ji zachránil.

DD: *Vzpomínáte si na svou první výstavu v Galerii v podloubí? Pokud vím, tak to byla společná výstava s názvem MLÁDÍ A SVĚT v roce 1972, kde Vám byla udělena hlavní cena soutěže...*

MV: Z této výstavy si toho moc nepamatuji, pouze vím, že šlo o prezentaci výsledků fotografické soutěže mladých autorů. V porotě soutěže zasedal mimo jiných Jaroslav Vávra, kterému se mé fotografie líbily. Navštívil mne spolu s tehdejší kurátorem výstav v Divadle hudby v Olomouci Pavlem Herynkem a nabídli mi samostatnou výstavu. Tehdy jsem se pohybovala v okruhu básníků a mladých začínajících spisovatelů právě okolo ARS klubu. Četla jsem metafyzickou literaturu, básně a své metaforické fotografie, zpodobnění stromů, jsem doplňovala texty. Byla to technika poměrně složitých montáží. Jeden cyklus je černobílý, další jsem pak tónovala. Z pohledu dnešního digitálního zpracovávání fotografií to byla dost náročná, ale zároveň i zajímavá práce. Každá vytvořená fotografie se tak stala neopakovatelným originálem.

DD: *Další Vaše výstavy byly v roce 1974 a dále 1975 a 1979. Kdo Vám je uváděl? A vzpomněla byste si na něco z té výstavy v roce 1979?*

MV: Většinou mi výstavy uváděl bratr Rost'a. Jako básník a teolog uměl slovem vyjádřit mnohé. Při vernisáži hrával i na kytaru, často zhudebněnou poezii Josefa Palivce, Petra Mikeše či Paula Verlaina, Antonína Sovy. Text na této výstavě četl herec z Moravského divadla Ruda Šterc.

DD: *Vzpomenete si, jak to vlastně bylo s názvem Galerie v podloubí? A ARS klubem?*

MV: Pokud jde o název galerie, tak to se řešilo neustále, až se nakonec po dlouhých debatách ustálil název Galerie pod podloubím. A to především díky Oldovi Šemberovi, který nesouhlasil s gramaticky nesprávným názvem Galerie v podloubí. Vytvořil značku galerie a začal graficky upravovat katalogy.

DD: *Kde jste si nechávali tehdy tisknout katalogy a pozvánky?*

MV: Pokud si vzpomínám, tak se to dělalo v OKS u Vojty Směšného, ale vše muselo být schváleno OK ONV.

DD: *A jak to bylo s ARS klubem? Jeho členové obývali původně zadní místnost?*

MV: Ano, byla to jen malá místnost s malým stolkem a gaučem, kde často i někdo přespával. Brácha (Rostislav Valušek, pozn. DD) psal básně, a byl vůdčí osobností večerů poezie, které se tady konaly. Vydával samizdat. V té době jsme si vážili všelikých textů, které nemohly být vydávány. Rost'a spolu s Petrem Mikešem a Eduardem Zachou je autorem mnoha samizdatů. Opisovalo se na psacích strojích na tenké papíry (průklepáky - unesly 5 kopií). Autoři šli do hloubky, dnes je všude plno všeho... No a my jsme tím pádem byli stále pod dohledem STB. Vzpomínám si, že jednou k nám STB přišla (tři chlapi, já byla sama doma) a pídili se po materiálech, které si brácha schovával do gauče. Seděla jsem na tom gauči po celou dobu prohlídky v županu. Všechno převrátili vzhůru nohama, ale ten gauč je nějak nenapadl. ARS klub byl více pod dohledem a tak večery setkávání řídly a ARS klub ukončil činnost. Z Šemberovy iniciativy, který chtěl více prostorů pro galerii, se i tato zadní místnost začala používat pro výstavy.

DD: *Vy jste také působila v galerijních radách, vzpomenete si, jak probíhaly přípravy výstav?*

MV: Každý z nás za sebe sháněl a domlouval vystavující. O autory nebyla nouze. Své návrhy na výstavy jsme pak projednávali na těchto radách. (Fotografické já s Vladimírem Birgusem, Ivo Škvařilem, později i s Tomášem Vázanem). Vždy se pak roční plán výstav nosil schválit na SSM. O to se starala většinou, dobrá duše ARS klubu, Marcela Korhoňová. Já jsem tam byla asi jen

jednou. Donesla jsem seznam výstav šéfovi SSM, seděl tam takovej buřtík, už si nevzpomenu, jak se jmenoval: ...a hned mi začal tykat, to bylo asi v roce 1975 nebo později. Vzpomínám ovšem na Vsevoloda Sopra ze SSM, který mnohé usnadňoval a povolil. Ten byl fajn. Občas ho ještě někde potkám, ale kontakt na něj nemám.

DD: *Jakou roli měla v GPP Alena Nádvorníková?*

MV: Alena Nádvorníková v galerii působila jako výtvarný poradce, Alenu jsem měla hodně ráda..., dnes žije v Praze. Psala mi první větší text do katalogu, spíše esej. To bylo už po sametové revoluci asi v devadesátých letech.

Výstav bylo do roka asi 14, čas trvání výstavy byl většinou tři týdny. Galerie měla dobré jméno a relativní svobodu při výběru autorů. Na SSM tomu totiž většinou nikdo nerozuměl. Ale konec „svobody“ nastal díky malíři Dvorskému, který „zažaloval“ či upozornil na nevhodnou výstavu abstraktních obrazů brněnského malíře Ivana Kříže. Tehdy ji uváděl filosof Josef Šafařík. Tento skvělý text Rost’a a jiní opsali a vydali v samizdatu.

Olomouc, 8. 2. 2012

Písemný rozhovor Davida Dusíka s Ladislavem Daňkem o Galerii pod podloubím

Ladislave, kdy jsi poprvé vstoupil do Galerie pod podloubím?

To je tedy otázka! Musel jsem pořádně zapátrat v paměti. Zřejmě poprvé už někdy v roce 1972 nebo 1973. Tehdy jsem studoval gymnázium v Přerově, ale do Olomouce jsem pravidelně zajížděl každé pondělí do Lidové školy umění k profesorovi Vladimíru Ženožičkovi. Matně si ale vybavuji, že určitě jsem viděl fotografickou výstavu Vladimíra Birguse a Josefa Pokorného v roce 1974. Na gymnáziu jsem se přátelil s Jaroslavem Vackem, který nejen fotografoval, ale zajímal se o vše, co se kolem fotografie dělo. A tak jsem se o fotografii také hodně zajímal. Už tehdy nám připadalo hloupé, že někdo ještě pochybuje o tom, zda je fotografie umění či ne. Jaroslav Vacek pak později fotil některé akce Vladimíra Havlíka, nu a společně jsme vytvořili i několik fotografií pro samizdatový časopis HA!, který vydával Havlík s Radkem Horáčkem. No a já jsem Vackovi několikrát stál modelem.-) Ale to jsem odbočil. Zkrátka nepravidelně jsem výstavy sledoval už na gymnáziu, po příchodu do Olomouce v roce 1977 pak pravidelně.

S kým ses v té době z okruhu lidí okolo GPP nejčastěji a nejraději potkával?

Na vysoké jsem měl svoji hlavu a opravdu hodně času jsem trávil ve školním ateliéru, ve kterém se mohlo pracovat od rána až do noci. Hned v prvním ročníku jsem se začal stýkat se staršími studenty z výtvarné katedry na Filozofické fakultě, ale po pravdě řečeno někteří z nich na mě působili příliš apartně a přeintelektualizovaně. Já jsem spíš inklinoval ke sféře, jak se dnes nepřesně říká, „zakázaného umění“. Je třeba si také uvědomit, že galerie byla vedena pod hlavičkou Socialistického svazu mládeže, a že podmínkou pro vystavování bylo právě členství v SSM. Od této praxe se upustilo až někdy v druhé třetině 80. let. Z členů galerijní rady jsem se znal s Lenkou Hráčkovou, Josefem Hejným a Zbyňkem Janáčkem. Později s Petrem Dvořáčkem a Milenou Valuškovou. Můj, jak se říká, srdeční vztah ke galerii ale vznikl až po seznámení s Yvonnou Boháčovou a Oldřichem Šemberou, což nakonec vyústilo v to, že jsme se s přítelem Vladimírem Havlíkem stali v roce 1988 členy galerijní rady, což byla skvělá zkušenost.

O galerijních radách se ve Skleníku zmiňuješ až od roku 1979, kdo do té doby tvořil výstavní plány a vybíral výstavy, především tedy fotografické?

To by mě také zajímalo. Ve Skleníku jsem publikoval jen to, co je doložitelné z fragmentárně dochovaných zápisů z galerijních rad. Domnívám se, že za fotografickými výstavami stál hlavně Vladimír Birgus. Jeho svědectví by bylo velmi cenné.

Galerie PP byla ve své době přes svou „maličkost“ vyhlášeným výstavním prostorem, čím to podle Tebe bylo?

Zřejmě tím, že jednak nebylo tolik možností k vystavování jako dnes a zároveň si výtvarníci vzájemně mnohem víc přáli. Takže kolem galerie vznikla velmi vstřícná atmosféra. Mnohé vernisáže byly věru nezapomenutelné nikoliv kvůli „pařbám“, ale kvůli setkáním se zajímavými lidmi.

V čem spatřuješ hlavní význam galerie v době jejího vzniku, trvání a v současnosti, především pokud jde o fotografickou tvorbu?

Na to by měl především odpovědět již zmíněný Vladimír Birgus. Z mého pohledu fotografické výstavy patřily až do odchodu pana Birguse z galerijní rady k tomu nejlepšímu, co se v galerii vystavovalo. Z dnešního pohledu hraje v tomto hodnocení svoji roli jistě i to, že o fotografii je dnes velký zájem. Pokud si dobře pamatuji, tak tehdy tomu bylo úplně jinak. Fotografii bralo vážně podstatně méně lidí, neboť byla vnímána spíše jako užitková věc a kdekdo měl pocit, že umí také fotit.-) Ostatně někteří fotografové poněkud trpěli tím, že se ani oni sami nepovažovali za umělce.

Olomouc, 4. 5. 2012

Písemný rozhovor Davida Dusíka s Petrem Klimplem o Galerii pod podloubím

Jaké jste měl pocity z Vašich výstav v Galerii v podloubí?

Byl to zrušený obchod s výkladní skříní, jak jistě víte, a výstava tak byla vidět z ulice. Galerijní vybavení, dá-li se to tak říci, bylo velice skromné, panely byly jen dřevěné rámy potažené plátnem, nosný systém byl zřejmě z lešenářských trubek, natřených černou barvou, a exponáty se věšely mezi dvěma skly na silonová vlákna (používali jsme rybářské vlasce). Skla byla v zadní místnosti, nezabroušená, trochu jsem se pořezal, protože jsem neměl rukavice. O světelném řešení nelze mluvit.

Vzpomenete si něco okolo ARS klubu?

V roce 1974 byl v zadní místnosti něco jako mládežnický klub, vzpomínám si, že tam byla nějaká křesílka, asi dvě válečky a vedle psacího stroje byla hromada rukopisu, někdo tam psal román. V bedně na lůžkoviny byly vyskládány zálohované lahve od vína. Klub byl zřejmě v čilém provozu u skupinky místních mladých intelektuálů, bylo tam dosti zahuleno, v té době samozřejmě jen po tabáku. V roce 1977, jak postupovala normalizace spojená s likvidací všeho normálního, byla zadní místnost vystěhována a byly tam rozmalované transparenty k výroční VŘSR, po klubu ani památky.

Jak proběhla Vaše výstava s názvem Mizející svět?

Jestli byla v roce 1974 vernisáž nebo ne, to už nevím, řekl bych, že ne. Prostě jsme výstavu pověsili. Organizátorem výstavy byl Vladimír Birgus, který má jistě velice mnoho a přesnějších vzpomínek na GvP. Výstava se konala v období od 3. do 21. 6. 1974. K výstavě byl vydán plakát, který byl ve výlepu. Někde ho mám. Jednalo se o reprízu výstavy, která byla v Brně.

Jezdil jste častěji do Olomouce?

Do Olomouce jsem skutečně jezdil častěji a to za Vladimírem Birgusem, který v té době studoval na UP a bydlel u rodičů v Olomouci. Setkávali jsme se ještě s Ilonou Chválovou, která studovala výtvarnou výchovu.

A Vaše druhá výstava?

Termín výstavy v roce 1977 máte, vystavoval jsem tam tehdy s Josefem Pokorným. K této výstavě nebyla vydána žádná tiskovina, recenzoval ji Vladimír Birgus v Revue fotografie. Obsahově se jednalo o podobný soubor, který byl potom vystavený v Galerii mladých v Brně (1978).

E-mailová komunikace, 22. 2. 2012 a 2. 3. 2012

Přepis rozhovoru s Vladimírem Birgusem

DD: *Jak jste se ke Galerii v podloubí dostal? Vzpomenete si na její úplné začátky, jak vznikla?*

VB: V roce 1969 jsem začal studovat na gymnáziu v Hejčíně, naprostá většina studentů byla členem Unie středoškoláků a učňů, jejímž předsedou byl Ondřej Hrab, dnešní ředitel Divadla Archa. Po tlaku na sloučení svazů všichni téměř automaticky přešli do nově vzniklého SSM, kde byla předsedkyní Milada Korhoňová, starší sestra Marcely Korhoňové-Škvařilové. A Marcela za mnou v roce 1970 nebo začátkem roku 1971 přišla, protože jsem už tehdy fotografoval a měl za sebou i nějaké účasti na výstavách, jestli bych nechtěl spolupracovat s Galerií v podloubí. To znamená, že galerie v té době už musela existovat, já o jejím úplném začátku nevím. Od roku 1971 jsem tam tedy působil v galerijní radě, což byla velice rozumná společnost lidí, kde jsme chtěli dávat prostor mladým autorům, rozhodně ne ideologicky zaměřeným výstavám. Ono to procházelo se střídavými úspěchy. Problémy byly i s některými výstavami, které musely být dokonce sundány v den vernisáže, vzpomínám si na prostějovského výtvarníka Halase, jehož výstava vyvolala značný skandál.

Někdy to postihlo i výstavy, které jsem dělal já, třeba výstavu Jaroslava Kučery. Fotografie se musely přejmenovat, jeho záběry z pražského domova důchodců, které byly velmi naturalistické (fot. Z útulku v Minichově atd.). Když se teď na to zpětně dívám, tak se až divím, že to vlastně všechno procházelo, já jsem byl zodpovědný za fotografickou část, dělali jsme výstavu Daně Kyndrové, Jaroslavovi Kučerovi... Dělali jsme společnou výstavu s FAMÁky, s Antonínem Braným, Jiřím Kovanicem. Povedly se nám také nějaké zahraniční výstavy, to byla taková ta organizace mladých fotografů z Lucemburska, zase naši pak vystavovali v Lucembursku a celkem to procházelo. Také díky tomu, že nad námi držel ochrannou ruku Vsevolod Soper, což byl tehdy pracovník Okresního výboru SSM, který byl docela liberální, staral se o výtvarné umění a v těch mnoha průšvihích se nám snažil pomoci. Sice se některé výstavy musely sundat, nebo se něco muselo z výstavy vyřadit, ale nějaké velké průšvihy, možná s výjimkou Halase, že by hrozilo zavření galerie, nebyly. Soper měl docela velkou zásluhu, protože šéfem OV SSM byl Vladimír Demar, který byl velmi kovaný, ideologicky pevný člověk, se kterým se Soper často musel utkávat. Nevím co se se Soperem potom stalo, vím se že později stal knihkupcem a pracoval v prodejně na třídě Kosmonautů.

DD: *Vydávaly se k výstavám i nějaké materiály?*

VB: Plakáty se tiskly cyklostylem, asi tak v 50 kusech, a až později, jak se o galerii začala starat Yvonna Boháčová, tak se začaly dělat slušnější materiály. Na to měl obrovskou zásluhu Oldřich Šembera, který začal dělat grafickou úpravu a navrhnul také značku. V té době já jsem už byl na FAMU v Praze, takže jsem s GPP už jen externě spolupracoval, domlouval jsem tam nějaké výstavy, ale už jsem se neúčastnil všech zasedání rady.

DD: *V jakém stylu probíhaly galerijní rady a co se na nich především řešilo?*

VB: Ze začátku se rady scházely celkem často a řešily se finance a různé průšvihy, co se kde ztratilo atd., protože galerie neměla ani nějaké pravidelné hlídání. A až se později stala zaměstnankyní paní Chrástecská, maminka paní Štreitové, která se stala duší galerie a která tam byla stále, se všemi se dávala do řeči, prostě součástí galerie byla paní Chrástecská. Potom se samozřejmě řešil plán výstav, výstavy se vybíraly, snesla se řada ukázek a o tom jsme se celkem hádali.

DD: *Jak to bylo s galerijní konkurencí a kulturními aktivitami té doby v Olomouci?*

VB: V Olomouci se dobré fotografické výstavy občas objevovaly ve Vlastivědném ústavu, dokonce tam proběhla jedna z repríz 2. světové výstavy fotografie Žena, kterou sestavil Karl Pawek z Hamburku. Představili tak expozici českých profesionálních fotografů Cykly a seriály, pravidelně tam vystavovali vítězové národních přehlídek amatérské fotografie, mezi nimi třeba Jindřich Štreit, Petr Balíček, Rostislav Košťál a další. V té soutěži se až překvapivě často objevovaly dobré fotografie, ten ideologický dohled tam nebyl bez skulin. V Kabinetu fotografie vzbudila senzaci jedna z prvních autorských výstav Jana Saudka. Komorní fotografické výstavy pořádalo Divadlo hudby, v roce 1976 tam třeba vystavili Sudkovy fotografie. V den vernisáže Sudek umřel. Málo fotografických expozic se objevovalo v Galerii výtvarného umění. Ta jinak byla v 70. letech ještě docela dobrá, potom však zbourali její prostory v Hynaisově ulici. Nové prostory ve Wurmově ulici

byly určeny především stálé expozici a památníku olomouckých oficiálních umělců Dvorského a Svolinského. A tak se Galerie v podloubí stala jedním z mála míst, kde mohli mladí umělci z celé republiky tehdy vystavovat. Z těch alternativních výstavních prostor, v nichž se často objevovaly fotografie, bylo k dispozici pražské Divadlo v Nerudovce, které pak rychle zaniklo, dále se vystavovalo v Makromolekulárním ústavu v Praze, v bratislavských galeriích Profil a Na okraji a v Brně v Galerii mladých u staré radnice, kde se dalo také hodně prosadit, byla to nepříliš oficiální galerie, kde si vzpomínám, že se hodně výstav, které byli v GPP reprízovalo. Mnoho výtvarníků i v Praze uvítalo tu možnost v GPP vystavovat, přestože měla jen malou přední místnost, nevzpomínám si, že by někdo odmítnul pozvání vystavovat. I přestože jsme jim nemohli moc co nabídnout, každý si musel výstavu přivést, nainstalovat, nikdo jim neplatil žádné vernisáže. My jsme dali jen prostory, paní Chrástecovou na hlídání a nějaký ten malý plakátek se udělal.

DD: *Jaké vlastně byly podmínky pro vystavování v GPP?*

VB: Jediná podmínka byla, že vystavující musí být do 30 let, později se to posunulo do 35 let. Ale nebylo nutností aby byl vystavující členem SSM, vůbec nikdo to nezkoumal, možná se to někde muselo napsat, ale rozhodně to nikdo nekontroloval, pokud to bylo někde uvedeno jako podmínka, tak se to určitě v 70. a 80. letech nedodržovalo. Vzpomínám si, že tam vystavovala Zorka Růžová, manželka Jaroslava Hutky, Miloslav Sonny Halas, jehož výstava musela být zrušena, Tonda Halaš, prostě lidé, kteří měli už tehdy politické problémy, Jarda Hutka zpíval na zahájení atd.

DD: *Později se do zadní místnosti za galerií přestěhoval ARS klub?*

VB: Za galerií se udělala taková klubovna, kde se scházeli literáti a básníci okolo Rosti Valušky, Petra Mikeše, bratří Jana a Petra Sulovských, Vladimíra Puhače atd. Myslím, že to bylo až po vzniku galerie. Často tam probíhala nějaká čtení, sedávalo se tam a a diskutovalo nad uměním, nad fotografiemi, popíjelo se. Později se galerie rozšířila o tuto místnost, čímž se výstavní plocha více než zdvojnásobila.

DD: *Vzpomenete si kdo byl v prvních galerijních radách?*

VB: Když já jsem tam nastoupil, tak byla hlavní postavou Marcela Korhoňová, já za fotky, potom s námi spolupracovala malířka z Liberce Ilona Chválková, tehdy se jmenovala Kubínová. V 70. letech se na organizaci výstav podílel také Josef Hejný, Zbyněk Janáček, Ivo Škvařil.

DD: *Vy jste měl v GPP několik samostatných a také několik společných výstav...*

VB: Já jsem tam měl svou první samostatnou výstavu v roce 1971, to mi bylo 17 let. To jsem měl takové inscenované věci, hodně křečovitě a naivní. A pak jsem tam měl ještě několik výstav. V roce 1972 jsem měl výstavu s Janou Ployharovou a s Pavlem Danelem a výstava pak měla reprízu v Ostravě ve Fotochemě a v Praze v divadle Rokoko. Další výstavu jsem měl s Josefem Pokorným, potom samostatné ještě v letech 1976, 1979 a 1985.

Praha, 8. 5. 2012

Písemný rozhovor s Ilonou Chvátlovou

DD: *Kdy jste se poprvé do Galerie v podloubí dostala?*

ICH: Na podzim v r. 1973.

DD: *S kým jste byla nejčastěji v kontaktu?*

ICH: S Vladimírem Birgusem (byli jsme tehdy nerozluční přátelé), s Marcelou Korhoňovou (dnes MUDr. Škvařilovou), s její sestrou Miladou Korhoňovou (dnes MUDr. Jirsovou). Se všemi jsem v kontaktu doposud – Marcela Škvařilová například organizovala mou výstavu v Olomouci v Galerii Podkova v r. 2009.

DD: *Vzpomenete si na složení prvních galerijních rad? A v kterých letech jste v radě působila vy?*

ICH: Upřímně řečeno, kromě těch tří si na jiné lidi moc nepamatuji. Byly pro mne vždycky na prvním místě osobní vztahy, ty nezapomínám, ale ty stovky lidí, které jsem na nějakou dobu potkala a pak zmizeli, si nepamatuji. Vzala jsem do ruky diář z roku 1978 a namátkou jsem našla termín rady galerie 21. 3. 1978 v 17.30 na OV SSM (po radě jsme šli na Felliniho Silnici do „filmáče“...) Takže mohu s jistotou říct, že jsem v radě působila od roku 1973 do 1978, tedy celých pět let studia na Filozofické fakultě v Olomouci.

DD: *Vy jste se věnovala zřejmě více výstavám malířů, ale přesto, které z fotografických výstav si pamatujete, že Vás zaujaly?*

ICH: Velmi živě si pamatuji výstavu Jindřicha Štreita. Byly tam fotky z divadelního prostředí, baletky v šatně a podobně. Pamatuji si, že tam byla nějaká plachta ve výloze, jako imitace kulís a kašírování v divadle, ale možná, že se mi to jen dnes v noci zdálo, jak jsem před spaním vzpomínala. Byla jsem k té instalaci vlastně vnitřně trochu kritická, že tam bylo všeho moc (pro mě). I to pojetí divadelního světa mi připadalo dekadentní, ...Jindra tehdy chtěl zkrátka všemi prostředky vybudit emoce diváků, byl mladý a ještě bez odstupů od věci. Další fotografickou výstavu si pamatuji Miloše Jiráňka z Liberce, protože jsem ty fotky do Olomouce z Liberce vezla s Jiráňkem. On fotil (a fotí) přírodu, nebylo to nic objeveného. Nejvíce si samozřejmě pamatuji své tři výstavy v letech 1976, 1979 a 1989.

DD: *Pokud Vás napadá jakákoliv otázka... položte si ji :)*

ICH: Mám diáře od r. 1975 a mohla bych v nich zapátrat, ale moje poznámky jsou v duchu té jedné výše uvedené, převažují ryze soukromé poznámky a pak samozřejmě všelijaké termíny, srazy atd. Zatím jsem otevřela jen námtkou ten diář z roku 1978. Je to časově náročné a mám moc jiných neodkladných povinností (např. psát oponenturu bakalářské práce jednoho svého studenta..., už je po termínu, jo jo...)

DD: *Budu moc rád, pokud si najdete chvíli času...*

ICH: Tedy jsem raději napsala to málo hned. Pokud byste si přál, abych ještě něčím přispěla..., bojím se, že by mě to chytlo, a vydala bych se někam do krásné minulosti a nekonečných vzpomínek, a můj student by se oponentury nedomáhal. Snad jen nakonec poznámku k té „krásné době“. Byla to doba tvrdé normalizace, Olomouc se ale relativně držela, hezky v tichu za větrem, schopní lidé našli cesty, jak realizovat dobré věci a akce, drželi jsme pospolu a kličkovali v mrazivém proudu komunistického násilí. (Původně jsem byla přijata na VŠUP v Praze, ale protože mámu z politických důvodů vyloučili z fakulty v Ústí n L., vyloučili i mne v Praze. Ale v Olomouci to dopadlo a jsem za ta léta dodnes vděčná.) Galerie pod podloubím nebyla jen výstavní síň, bylo to přirozené místo setkávání, tak trochu jsme tam občas i bydleli (samozřejmě tajně a velmi načerno). Jo jo, vzpomínky vzpomínky.

E-mailová komunikace, 30. 5. 2012

Význam galerie v její době a dnes

Vznikem Galerie pod podloubím v roce 1970 se otevírá v Olomouci významný prostor nejen pro prezentaci výtvarného umění, ale i místo pro setkávání umělců všech zaměření. Jakkoliv je vzhledem k rozměrům nutno galerii označit za malou, svým záběrem přesahovala hranice nejen Olomouce, ale i olomouckého regionu. Pokud hovoříme o dramaturgii galerie, není alespoň ze začátku nijak pevně usazena. Nepravidelně se zde střídají výstavy malby, grafiky a fotografické výstavy. Občas se objevují výstavy společné - kombinované (sochy, fotografie, malba, tapisérie atd.) Ze začátku 70. let se zde často uvádějí fotografické skupinové výstavy, výstavy prezentující výsledky fotografických soutěží a výstavy dvojic fotografů. U fotografů - dvojic jde většinou o autory, kteří jsou si svou tvorbou blízko a často představují i fotografie se stejným tematickým zaměřením, jak tomu bylo například u společné výstavy Dany Vitáskové a Miroslava Myšky (1973). Ve druhé polovině 70. let je již z výstavního plánu patrný příklon k profilovým, samostatným výstavám. V této době častěji vystavuje Milena Valušková, Vladimír Birgus a Jindřich Štreit, kteří vystavují jedny ze svých prvních fotografických cyklů. Dále se začínají postupně na výstavách objevovat autoři mimoolomoučtí, většinou z Prahy, ale i z Brna, Bratislavy, Českých Budějovic atd. Často jde o autory začínající, studující na FAMU, kde jejich tvorbu sleduje Vladimír Birgus, který po studiu na FAMU nastupuje na škole jako odborný asistent a který často tyto výstavy domlouvá a zařizuje. Tento trend se v oblasti fotografických výstav prakticky drží až na pár výjimek až do roku 1991, kdy je v Galerii pod podloubím uvedena poslední fotografická výstava.

Pokud bychom měli srovnávat GPP s jinými malými galeriemi, tak narazíme snad pouze na Galerii mladých „U Dobrého pastýře“, která vznikla v roce 1968 v Brně a měla podobné podmínky pro vystavování (do 35 let věku). Rovněž plochou 50 m² je velmi podobná Galerii pod podloubím. Další srovnatelné prostory se již hledají obtížněji. Především pokud jde např. o olomoucké Divadlo hudby a Divadlo v Nerudovce v Praze, u nichž nejde primárně o galerie, ale o divadla, kde byla část interiéru či foyer použito pro výstavní činnost.

Galerie pod podloubím byla ve své době fenoménem a v dobách její největší slávy se zde ucházeli o výstavu také již významní autoři. Je nutno připomenout, že bez aktivity jednotlivců, kteří se ve většině koncentrovali v galerijních radách a navazovali na sebe další nadšence a vyzdvihnout význam přátelských vztahů...

Po zániku galerie kvůli restitučním nárokům prostor, kde galerie působila, se skupina přátel výtvarníků snaží zachovat ducha galerie. Chybějící prostory a neustálá snaha se dále potkávat, diskutovat, tvořit a prezentovat vedou ke vzniku Spolku olomouckých výtvarníků (SOV), kterému se daří dohodnout s městem Olomouc (po provizorním řešení na Dolním náměstí) na vzniku Galerie Caesar v prostorách radnice na Horním náměstí v Olomouci. Galerie Caesar je tak do jisté míry pokračující institucí Galerie pod podloubím a je opět platformou pro setkávání a prezentaci uměleckých děl a výtvarných aktivit.

Galerie pod podloubím za dobu své činnosti uspořádala okolo 300 výstav, z nichž bylo asi 75 fotografických. Na její půdě se často poprvé představili mladí začínající autoři, kteří později ovlivnili směřování a vývoj české fotografické tvorby.

Seznam použité literatury

Petr Balajka, Vladimír Birgus, Antonín Dufek a jiní: *Encyklopedie českých a slovenských fotografů*. ASCO. Praha 1993.

Štěpánka Bielešová: *Milena Valušková – Bez ohledu na mě*. Katalog výstavy. Galerie Caesar. Olomouc 2007.

Štěpánka Bielešová: *Michal Macků – Fotografie, uhotisky, skleněné geláže*. Katalog výstavy. Galerie Caesar. Olomouc 2007.

Štěpánka Bielešová, Pavla Vrbová, Pavel Zatloukal: *Civilizované iluze, fotografická sbírka Muzea umění Olomouc*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění. Olomouc 2012.

Štěpánka Bielešová: *Nechci v kleci! České a slovenské umění 1970–1989 ze sbírek Muzea umění Olomouc*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění. Olomouc 2008.

Vladimír Birgus, Miroslav Vojtěchovský: *Česká fotografie 90. let*. Kant. Praha 1998.

Vladimír Birgus: *Fotografie absolventů FAMU*, katalog výstavy. Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze. Praha 1987.

Vladimír Birgus: *Dokumentární fotografie na FAMU*. Katalog výstavy. Galerie výtvarného umění Hodonín. Hodonín 1980.

Vladimír Birgus, Jindřich Štreit, Ladislav Daněk, Michal Macků: *Michal Macků – GELÁŽE / GELLAGES*. Katalog výstavy. Galerie Caesar. Olomouc 1996.

Ladislav Daněk, Pavel Zatloukal a jiní: *Skleník, kapitoly z dějin olomoucké výtvarné kultury 1969–1989*. Muzeum umění Olomouc – Muzeum moderního umění. Olomouc 2009.

Antonín Dufek: *Skupina Dokument fotografie*. Katalog výstavy. Galerie mladých Brno. Brno 1987.

Michal Janata, Ladislav Daněk: *Tomáš Vázan Fotografie z let 1975–1997*. Katalog výstavy. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.

Tomáš Ježek, Jiří Vícha, Ladislav Daněk: *Jiří Vícha Verše psané pro mlčení... fotografie Tomáš Vázan*. Refugium Velehrad-Roma s.r.o. Velehrad 1997.

Petr Pavliňák: *Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950–2003*, 11. díl. Výtvarné centrum Chagall. Ostrava 2003.

Tomáš Pospěch: *Vladimír Birgus Così nevyslovitelného / Something Unspeakable*. Kant. Praha 2003.

Helena Rišlinková, Lucia Lendelová, Tomáš Pospěch: *Česká a slovenská fotografie osmdesátých a devadesátých let 20. století*. Muzeum umění Olomouc. Olomouc 2002.

Antonín Válek: *Fotografická skupina H70*. Teoretická bakalářská práce ITF FPF SU Opava. Opava 2004.

Dušan Veselý: *Vladislav Galgonek Retrospektiva 35*. Katalog výstavy. Občanské sdružení KINOART Olomouc. Olomouc 2007.

Internetové zdroje

<http://www.birgus.com>
<http://abart-full.artarchiv.cz>
<http://www.fotomida.cz>
<http://www.myskamiroslav.eu>
<http://www.jindrichstreit.cz>
<http://www.asociacefotografu.com>
<http://www.martin-vybiral.cz>
<http://www.jaroslavkucera.com>

Jmenný rejstřík

A

Ambroz, Miroslav 38

B

Beran, Petr 73

Birgus, Vladimír 12, 16, 18, 27, 37, 47, 57

Blaho, Fred 64

Boháčová, Yvonna 12, 60

Braný, Antonín 53

C

Cabanová, Dana 62, 63

Čejka, Jaromír 50

Černý, Jiří 64

Chrástecká, Marie 10

D

Daněk, Ladislav 12, 31

Danel, Pavel 18

Doležel, Jiří 18

Duda, Jakub Rudolf 41

Dufek, Antonín 27

Dvořáček, Igor 32

Dvořáček, Petr 12, 70

E

Erml, Jiří 41

F

Firák, Dušan 39

Fišerová, Jarmila 50

Fišer, Zdeněk 50

Folprecht, David 64

G

Galgonek, Vladislav 35

H

Halaš, Antonín 38

Hamplová, Hana 69

Havlík, Vladimír 12, 61

Hečko, Pavel 48

Hejný, Josef 12

Hlobil, Jiří 64

Hlobilová, Martina 64

Horák, Jiří 43

Hovorka, Ladislav 21

Hruška, Martin 41, 56

J

Janáček, Zbyněk 12

Jiránek, Miloš 35

K

Klimpl, Petr 29, 41

Kolář, Viktor 51

Kolek, Antonín 24, 32, 40

Koleková, Viera 41

Kolková, Ludmila 40

Kopáč, Jiří 64

Korhoňová-Škvařilová, Marcela 10, 12, 76

Košťál, Rostislav 43

Kousal, Libor 21

Kovanic, Jiří 53

Kubínová-Chválová, Ilona 12, 84

Kučera, Jaroslav 30, 49

Kudasová, Mária 59

Kyndrová, Dana 44

L

Lipták, Juraj 41

M

Machotka, Miroslav 54

Macků, Michal 64, 74

Mancová-Štecková, Margita 41

Marková-Havránková, Milota 41

Maršálek, František 19, 20, 43

Masničák, Josef 64

Merta, Vladimír 45

Muselík, Roman 68

Myška, Miroslav 23

N

Náplava, Zdeněk 64

Naš, Jan 12

Novotná, Veronika 64

P

Peška, František 32

Písařík, Vojtěch 39, 41

Ployharová, Jana 18, 25

Pokorný, Josef 27, 41

Pospíšil, Zdeněk 59

Požár, Miloslav 16, 60

Procházka, Petr 64

Půlpán, Vladimír 32

S

Schubert, Miroslav 64

Šedý, Václav 32

Šembera, Oldřich 10, 12

Šigut, Jiří 69

Síkula, Petr 43

Škvařil, Ivo 12, 18, 24, 76

Sládek, Anton 41

Šmok, Ján 21

Soper, Vsevolod 10

Stacho, Ľubo 71

Stein, Martin 63

Štěrbová, Jana 64

Stibor, Miloslav 64

Stratil, Václav 72

Štreit, Jindřich 30, 46

Štreitová, Agnes 10

Sychra, Miroslav 66

T

Tůma, Michal 35, 48

V

Válek, Antonín 35

Valoch, Jiří 12

Valušková, Milena 12, 20, 29, 33, 47

Vávra, Jaroslav 28

Vážan, Tomáš 31, 52, 71

Víšek, Jiří 55

Vitásková, Dana 23

Vybíral, Martin 62

Vybíralová, Magda 62

Z

Záleská, Noemi 70

Zykmund, Václav 8